ORTODOKSİA

AHLAKÎ VE DİNÎ RESALE

MÜDİR MES'UL : MELETİOS LUKAKİS

MAHAL İDARE : FENER RUM PATRİKHANESİ

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ

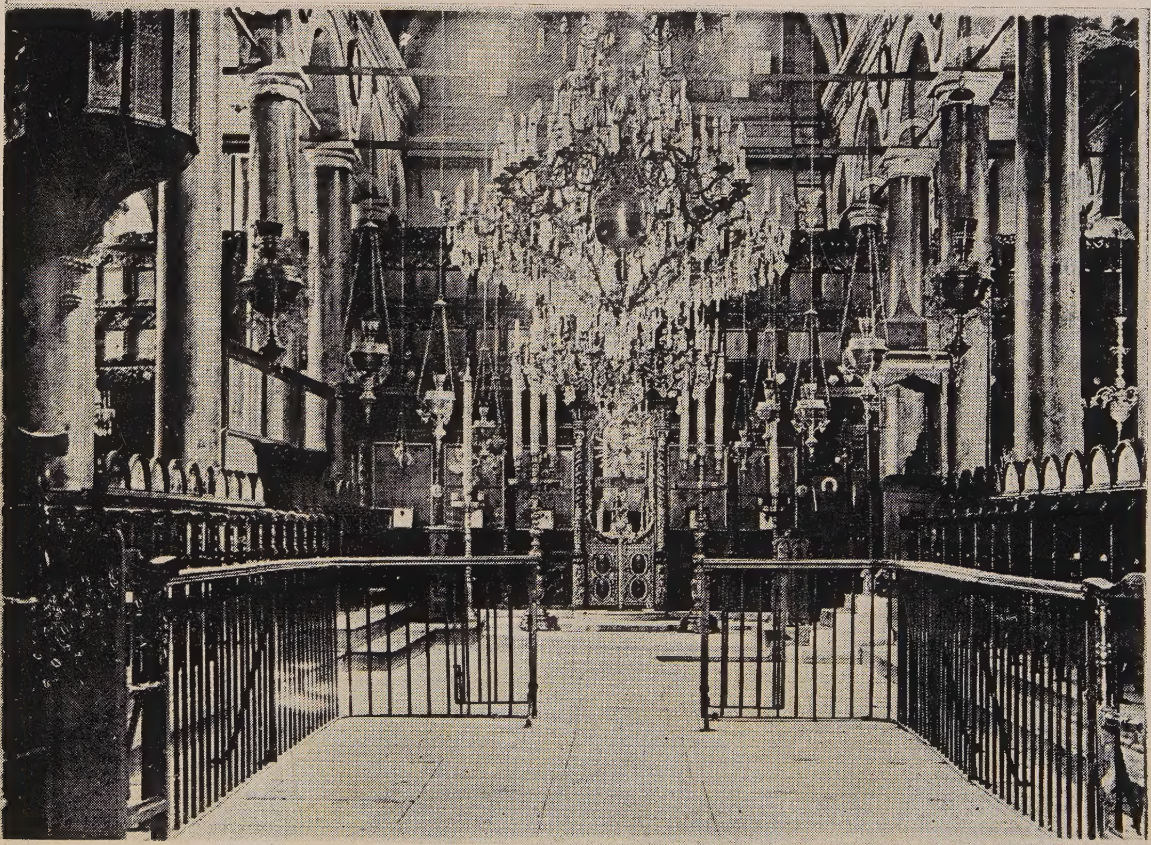
ΕΤΟΣ ΣΤ' ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1931 ΤΕΥΧΟΣ 62

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1931

ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΝ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΝΑΟΥ

ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΗΡΙΑ

ΤΗΣ Α. Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ

Η 6η Φεβρουαρίου, Ἐπέτειος Ἑορτὴ τοῦ Ἱεροῦ Φωτίου, ὑπῆρξεν ἡμέρα ἐπιβλητικῆς ἐκδηλώσεως βαθυτάτων αἰσθημάτων ἀγάπης, σεβασμοῦ, ἀφοσιώσεως καὶ τιμῆς τῆς Ἱεραρχίας καὶ τῆς Κοινωνίας ὁλοκλήρου πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Φώτιον τὸν Β΄, ἑορτάσαντα τὰ Ὀνοματήρια Αὐτοῦ. Ἡ 6η Φεβρουαρίου προσέλαβεν οὕτω χαρακτῆρα μεγάλης Πανηγύρεως τῆς Ἐκκλησίας, ἀντλούσης ἀληθινὴν ἀνακούφισιν καὶ δύναμιν ἐκ τοῦ γοήτρου τοῦ σεπτοῦ Προκαθημένου Της.

Ἡ Ἐκκλησία εἶχεν ἀνάγκην ἑνὸς Ἀρχηγοῦ· τὸν εὗρῆκεν. Ἑνὸς Χειραγωγοῦ· τὸν ἔχει. Ἑνὸς Προστάτου· εὑρίσκεται ὑπὸ τὴν σκιάν του. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης θεωρεῖ τὸ ὕπατον Πατριαρχικὸν ἀξίωμα οὐχὶ ὡς σκοπὸν τὸν ὁποῖον κατέκτησεν, ἀλλ᾽ ὡς ἀφετηρίαν διηνεκοῦς ἐνεργείας καὶ ἀκαταπαύστου διακονίας. Πρωτίστως δὲ γνωρίζει διατί ἐργάζεται καὶ ἀγαπᾷ ἐκεῖνο διὰ τὸ ὁποῖον μοχθεῖ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐμψυχώνει τὸ ἔργον του καὶ τὸ περιβάλλον του. Εἶναι Προσωπικότης ταχείας ἀντιλήψεως καὶ εὐστόχου κατευθύνσεως εἰς τὰς ἀποφάσεις καὶ ἐνεργείας, τοῦθ᾽ ὅπερ προδίδει διαύγειαν νοῦ ἐξαίρετον. Εὑρίσκεται διὰ τοῦτο πάντοτε ἐντὸς τῆς πραγματικότητος, δὲν ἕπεται αὐτῆς. Ἐπὶ πᾶσι δὲ ἔχει τὸ κυριώτερον προσὸν τοῦ Ἀρχηγοῦ, τὴν ἀποφασιστικὴν πρωτοβουλίαν.

Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἄνοδος Αὐτοῦ εἰς τὴν ὑπάτην σκοπιὰν τῆς Ὀρθοδοξίας ἀπεκλήθη «ἐπίσκεψις Κυρίου», εὐλογία Κυρίου, καταπεμφθεῖσα ἐπὶ τὴν Ἁγίαν αὐτοῦ Ἐκκλησίαν. Διὰ

τὸν λόγον αὐτὸν τὸ αἴσθημα τῆς ἱκανοποιήσεως καὶ ἀνακουφίσεως καὶ χαρᾶς εἶναι γενικὸν καὶ αὐθόρμητον. Ἐξεδηλώθη δὲ πανηγυρικῶς εἰς τὴν Ἑορτὴν τῶν Ὀνοματηρίων τῆς Α. Θ. Παναγιότητος. Ἡ συρροὴ τοῦ κόσμου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὴν Δεξίωσιν ἦτο μεγάλη· προσῆλθον πολλοὶ ἐπίσημοι καὶ ἔγκριτοι Ὁμογενεῖς· ἡ Ἱεραρχία ἐπλειοδότησεν εἰς τὰς ἐκδηλώσεις της· τὰ πάντα διεξήχθησαν μὲ πολλὴν σεμνότητα καὶ μεγαλοπρέπειαν.

Ἡ Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Χοροστασία κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν καὶ τὴν Λειτουργίαν, τελεσθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Πρωτοσυγκελλεύοντος Μεγάλου Ἀρχιμανδρίτου κ. Φιλοθέου, ὁ ὡραῖος Πανηγυρικὸς Λόγος τῆς ἡμέρας ἐκφωνηθεὶς ἀπὸ τοῦ Ἄμβωνος ὑπὸ τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Ἀρχιμανδρίτου κ. Χρυσοστόμου, Διδασκάλου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, αἱ ἀνταλλαγεῖσαι ἐγκάρδιοι Προσφωνήσεις, ἡ ἔνθυμος τοῦ Τύπου συμμετοχὴ εἰς τὴν χαρὰν τῆς ἡμέρας, ἡ ἀθρόα τῶν Ὁμογενῶν προσέλευσις εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἡ ἐπιμεμελημένη προσκόμισις δώρων, τὸ παρατεθὲν Πατριαρχικὸν Γεῦμα, τὰ πρόφρονα ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ Τηλεγραφήματα καὶ Γράμματα, ταῦτα πάντα ἐξήρχοντο ἀπὸ τὸν τύπον τοῦ ἁπλοῦ Πρωτοκόλλου καὶ ἀπετέλουν διαδήλωσιν τῶν ἐξαιρετικῶν αἰσθημάτων ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ πρὸς τὸ Πρόσωπον τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

Εἰς τὴν γενομένην Δεξίωσιν ἐκ μέρους τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἐγκάρδιον Προσφώνησιν ἀπηύθυνε πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὁ Σεβασμιώτατος Γέρων Μητροπολίτης Δέρκων κ. Ἀμβρόσιος.

Ἡ Προσφώνησις τοῦ Ἁγίου Δέρκων.

Παναγιώτατε,

Κατὰ τὴν εὔσημον ταύτην ἡμέραν, καθ' ἣν τὰ συστήματα τῶν Ὀρθοδόξων ἀθρόον συναγείρονται ἐν τοῖς εὐαγέσι τοῦ Ὑψίστου σκηνώμασι πρὸς ὅ,τι εὐπρεπέστερον πανηγυρισμὸν τῆς ἡμέρας τοῦ

Γενεθλίου ἑνὸς τῶν μᾶλλον ἐξεχόντων Προέδρων καὶ Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως **Φωτίου Α' τοῦ Ἰσαποστόλου καὶ Ὁμολογητοῦ**, ὅστις διεκρίθη διὰ τὸν μέγαν καὶ πολὺν αὐτοῦ ζῆλον πρὸς διάδοσιν τῆς εὐσεβείας, διὰ τὴν ἐθελοθυσίαν πρὸς περιφρούρησιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς ἧς προΐστατο Ἐκκλησίας, διὰ τοὺς ἀγῶνας πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν καινοφώνων δοξασιῶν, διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ κατὰ Θεὸν καὶ κόσμον σοφίαν καὶ τὰς παντοειδεῖς γνώσεις ἐν πάσῃ ἐπιστήμῃ, διὰ τὸ συναμφότερον τῶν ὁποίων ἐκλήθη Θαῦμα τῶν αἰώνων, κατὰ τὴν εὔσημον, λέγω, ταύτην ἡμέραν τοῦ Γενεθλίου τοῦ μεγάλου ἐκείνου Ἀρχιποιμένος καὶ ἐν Πατριάρχαις ἐπιφανεστάτου, καθ' ἣν συμπίπτει καὶ ἡ ὀνοματικὴ ἑορτὴ τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος — ὡς φερωνύμου ἐκείνου — τὰ Μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐνδημοῦσα Ἱεραρχία καθῆκον σοβαρὸν καὶ ὑποχρέωσιν ἱερὰν λογίζονται ὅπως ὡς συνεργοὶ καὶ ὑπουργοὶ τῆς Ὑμετέρας προσκηνητῆς ἡμῖν Παναγιότητος ἐν τῇ διακυβερνήσει τῆς κορυφαιοτάτης τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν οὐ μόνον ταπεινὰ Αὐτῇ συγχαρητήρια ὑποβάλωσιν, ἀλλὰ καὶ δέησιν καὶ ἱκεσίαν ἀναπέμψωσι τῷ τῶν ὅλων Θεῷ, ὅπως διατηρῇ τὴν ἱερὰν Αὐτῆς Κορυφὴν ἄνοσον, δαψιλῆ δὲ καὶ ἀδιάλειπτον παρέχῃ τὴν ὑψόθεν ἐνίσχυσιν Αὐτοῦ τῇ Ὑμετέρᾳ Θειοτάτῃ Παναγιότητι, πρὸς ὅ,τι ἀνυσιμωτέραν καὶ εὐπρεπεστέραν διακυβέρνησιν τῆς Ἁγίας Αὐτοῦ Ἐκκλησίας, τῆς ἀποσκοπούσης τὸν φωτισμὸν τῶν ἐν σκότει, τὴν ἐπισύναψιν τῶν πεπλανημένων, τὴν ἕνωσιν τῶν πάντων ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ καταπολέμησιν τῆς ἀθεΐας, τῶν καινοφωνιῶν καὶ τῶν ἐπίπλαστον ψευδάδελφον ἀγάπην ἐνασκούντων ὑπὸ προσωνυμίας καὶ κλήσεις διαφόρους, οὐσιωδῶς δὲ καὶ πράγματι ἀθόρυβον ἰδιοτέλειαν θεραπευόντων.

Παναγιώτατε! Τοιαύτας ἱκετηρίους δεήσεις ὁλοψύχους τῷ Θεῷ τῶν ὅλων ἀναπέμποντες, ὀφειλόμενον λογίζομαι ὡς γεραίτερος τῶν ἀδελφῶν μου ἐν τῇ Συνόδῳ νὰ διακηρύξω ὅτι ἡ δεκαπεντάμηνος Αὐτῆς Πατριαρχεία παρέχει ἡμῖν, τοῖς συνεργοῖς καὶ ὑπουργοῖς Αὐτῆς, τὴν πεποίθησιν ὅτι τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἀποτελεῖ χαραυγὴν ἡμέρας ἡλιολούστου διὰ τὴν Ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως· διότι ἡ παρεχομένη τοῖς συνεργοῦσιν Αὐτῇ ἰσοτιμία ἄνευ προτιμήσεώς τινος, ἡ παροχὴ ἐλευθερίας ἐν τῇ ὑποβολῇ γνωμῶν καὶ σκέψεων ἐν τῇ διακυβερνήσει τῆς Ἐκκλησίας, ἡ προθυμία πρὸς ἀρωγὴν καὶ ἀντίληψιν παντὸς ἀδελφοῦ ἐν Χριστῷ ἐπί τε μέρος καὶ ὅλον, ἀποτελοῦσιν ἀσφαλῆ ἐχέγγυα ὅτι

οἱ κομματισμοί, αἱ ἀντεγκλήσεις, ἡ φιλοπρωτία καὶ τὰ ἐκ τούτων ἄτοπα ἐξωβελίσθησαν τέλεον τοῦ Πατριαρχικοῦ Περιβόλου, ἡ δὲ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως θέλει ἐν προσεχεῖ μέλλοντι ἀποβῇ πρότυπον ταῖς λοιπαῖς Ἐκκλησίαις ὁμονοίας ἀξιοζηλώτου, προκοπῆς ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς ἀξιομιμήτου καὶ δράσεως ἐπαινετῆς ὑπὲρ τοῦ ὅλου τῶν πιστῶν συστήματος· διὸ καὶ ἐπιφωνῶ Σοι: Ζῆθι, Ἀρχιποιμενάρχα ἡμῶν, ἐπὶ μήκιστον, τὴν εὐσέβειαν καλλιεργῶν, τὴν ἀγαθοεργίαν ἐξασκῶν καὶ τὸ ἐμπιστευθέν Σοι Ποίμνιον εἰς νομὰς σωτηρίους ὁδηγῶν πρὸς δόξαν τοῦ ἑαυτὸν κενώσαντος, ἵνα πάντας τέκνα Θεοῦ καὶ κληρονόμους τῆς δόξης καὶ βασιλείας Αὐτοῦ ἀπεργάσηται. Ἀμήν.

Ἡ Ἀντιφώνησις τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος.

Βαθέως συγκεκινημένοι διὰ τὰ αἰσθήματα τῆς φιλαδελφίας καὶ ἀγάπης τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῆς ὅλης καθ' ἡμᾶς σεβασμίας Ἱεραρχίας, ἅπερ ὁ λίαν ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς Γέρων Ἅγιος Δέρκων μετὰ τοσαύτης θερμότητος ἄρτι διηρμήνευσεν ἐπὶ τῇ ἀφορμῇ τῶν Ὀνομαστηρίων Ἡμῶν, ἐκφράζομεν ἐπὶ τοῖς αἰσθήμασι τούτοις καὶ ἐπὶ ταῖς ἐξ αὐτῶν ἀπορρεούσαις τιμίαις Ἡμῖν εὐχαῖς εὐγνώμονα καὶ ἐγκάρδιον εὐχαριστίαν πρὸς πάντας τοὺς Ἀδελφούς.

Ὑποχρέωσιν δὲ καὶ ἐπὶ τῇ παρούσῃ ἀφορμῇ λογιζόμεθα ἵνα διακηρύξωμεν πρὸς τὴν ἀγαπητὴν ἐν Χριστῷ Ἀδελφότητα ὁπόσον πολύτιμον Ἡμῖν πάντοτε καὶ ἐνισχυτικὴν εἰς τὸ ἅγιον Ἔργον τῆς Ἐκκλησίας θεωροῦμεν τὴν ζηλωτὴν συμβολὴν καὶ σύμπραξιν αὐτῆς, οὕτως ὁσίως, οὐ μόνον διὰ τῶν γνώσεων καὶ τῆς πείρας ἑκάστου, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἀπλέτου πάντων ἀγάπης ζωογονουμένην. Διότι τῆς τοιαύτης μόνον ἐνθέου συνεργασίας καρπός ἐστιν ἡ ἀπρόσκοπτος καὶ ἁρμονικὴ κατεύθυνσις καὶ διεξαγωγὴ τῶν τῆς Ἐκκλησίας.

Εἴθε ὁ Κύριος, πρεσβείαις τοῦ Ἁγίου καὶ Μεγάλου Πατρὸς ἡμῶν καὶ Διδασκάλου, τοῦ Ἱεροῦ Πατριάρχου Φωτίου, οὗ τὴν ἔνδοξον μνήμην σήμερον ἑορτάζομεν, ἐπιδαψιλεύοι πάντοτε ἡμῖν, τοῖς τεταγμένοις ἐργάταις τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ ἀμπελῶνος, τὴν ἐνίσχυσιν αὐτοῦ καὶ τὴν εὐλογίαν, ὅπως μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως πάντες ὑπηρετῶμεν τελεσφόρως τῷ κύρει, τοῖς συμφέρουσι καὶ τῇ δόξῃ τῆς σεπτῆς ἡμῶν Μητρὸς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ

Ἐκκλησίας, πρὸς δόξαν καὶ τῆς ὅλης ἡμῶν Ἁγίας Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἐκ μέρους δὲ τῶν Πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων ὑπέβαλε τὰ εὐλαβῆ αὐτῶν σέβη ὁ Πανοσιολογιώτατος Πρωτοσυγκελλεύων Μέγας Ἀρχιμανδρίτης κ. Φιλόθεος.

Ἡ Προσαγόρευσις τοῦ Ἁγίου Πρωτοσυγκελλεύοντος.

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Ἡμέρα εὐφρόσυνος συνήγαγε καὶ αὖθις ἐνώπιον τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος τοὺς Κληρικοὺς καὶ Λαϊκοὺς ὑπαλλήλους τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς, ἵνα ὑποβάλλωσι δι' ἐμοῦ, τοῦ ἀφωσιωμένου Αὐτῇ τέκνου, τὰ εὐλαβῆ αὐτῶν συγχαρητήρια καὶ τὰς ἀδόλους υἱϊκὰς εὐχὰς πρὸς τὴν πεπνυμένην τοῦ Ὀρθοδόξου κόσμου Κορυφήν, ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ ἑορτῇ τοῦ σεπτοῦ ὀνόματος Αὐτῆς.

Σὺν τῇ ὑποβολῇ δὲ τῶν ταπεινῶν, πλὴν ἐγκαρδίων εὐχῶν, καὶ τῶν εἰλικρινῶν συγχαρητηρίων πάντων ἡμῶν, ἐναποτίθεμεν, ἀλλὰ καὶ διατρανοῦμεν, ἅπαξ ἔτι κατὰ τὴν χαρμόσυνον ταύτην στιγμήν, καὶ τὰ κατακλύζοντα τὰς καρδίας ἡμῶν ἁγνότατα αἰσθήματα ἀπείρου ἀφοσιώσεως καὶ ἀϊδίου εὐγνωμοσύνης πρὸς Σέ, τὸν στοργικώτατον πατέρα ἡμῶν καὶ προθυμότατον ἀντιλήπτορα καὶ προστάτην· αἰσθήματα ἅτινα, ὡς ἐγκεχαραγμένα βαθύτατα ἐν ταῖς πλαξὶ τῶν καρδιῶν ἡμῶν, θὰ παραμείνωσιν ἀμείωτα καὶ ἀναλλοίωτα διὰ παντὸς ἐν ἡμῖν.

Καὶ δῴη ἄρα Κύριος ὁ Θεός, τῇ Σῇ θεοφρουρήτῳ Κορυφῇ, περικοσμεῖν ἐν ὑγείᾳ ἀμεταπτώτῳ καὶ δυνάμει πολλῇ, ἐπὶ ἔτη πάμπολλα, τὸν περίβλεπτον Οἰκουμενικὸν Θρόνον, καταξιοῖ δ' ἅμα Αὐτὴν διακυβερνᾶν οὕτω σοφῶς, ἐν τοιαύτῃ ἐγνωσμένῃ συνέσει καὶ τηλικαύτῃ πείρᾳ, τὴν νοητὴν ὁλκάδα τοῦ Χριστοῦ, καὶ καθοδηγεῖν αὐτὴν ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων ἐν μέσῳ ἀφρίζοντι νοητῷ πελάγει ἐλαυνομένην, εἰς λιμένα εὔδιον καὶ σωτήριον.

Ζῆθι, Παναγιώτατε, καὶ κατευοδοῦ καὶ Πατριάρχευε, πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς Σου, ἕνεκεν εἰρήνης καὶ ἀγάπης καὶ δικαιοσύνης εἰς δόξαν τοῦ ὀνόματος τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ τῆς ἁγίας αὐτοῦ Ἐκκλησίας.

Ἡ ἀπάντησις τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

Ἀγαπητὰ ἡμῖν τέκνα,

Εὐχαριστοῦμεν πᾶσιν θερμότατα διὰ τὰ υἱϊκὰ ὑμῶν συγχαρητήρια καὶ τὰς εὐχὰς ἐπὶ τοῖς ὀνομαστηρίοις ἡμῶν.

Διαβεβαιούμενοι δὲ ὑμᾶς κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην περὶ τῶν αἰσθημάτων τῆς πατρικῆς ἡμῶν ὑπὲρ ὑμῶν ἀγάπης καὶ διαθέσεως, ἐπικαλούμεθα ἐπὶ πάντας τὴν εὐλογίαν τοῦ Κυρίου, ἵνα πάντες ἀεὶ ἁγίως διακονῶμεν τῷ ὑψηλῷ Ἔργῳ τῆς Μητρὸς ἡμῶν Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Εἰς τὴν παρατεθεῖσαν τράπεζαν παρεκάθησαν πάντες οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολῖται, οἱ Ὀφφικιάλοι : Μέγας Ρήτωρ κ. Βλ. Μηρμίρογλους, Μέγας Πρωτέκδικος κ. Γ. Παπαδόπουλος, Μέγας Ρεφερενδάριος κ. Κλ. Κοκκολᾶτος, Μέγας Νομοφύλαξ κ. Ἀ. Νικολόπουλος, οἱ κύριοι Π. Καραθεοδωρῆς καὶ Α. Σπαθάρης, καὶ ὁ Ρήτωρ τῆς ἡμέρας Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Χρυσόστομος Κορωναῖος. Ὁ Σεβασμιώτατος Γέρων Μητροπολίτης Κυζίκου κ. Καλλίνικος ἤγειρε θερμὴν πρόποσιν ἐκ μέρους τῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων καὶ πάντων τῶν συνδαιτημόνων.

Ἡ πρόποσις τοῦ Ἁγίου Κυζίκου.

Παναγιώτατε,

Ἐξ ὀνόματος τῶν ἐνταῦθα παρακαθημένων ἁγίων ἐν Χριστῷ Ἀδελφῶν Ἱεραρχῶν, καθὼς καὶ τῶν λοιπῶν συνδαιτημόνων, ὑψῶ τὸ κύπελλον ὑπὲρ τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος, δεόμενος τοῦ Ὑψίστου ὅπως περιφρουρῇ καὶ σκέπῃ Αὐτὴν σῶαν, ἔντιμον, ὑγιᾶ, μακροημερεύουσαν καὶ κλεΐζουσαν τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, εἰς δόξαν τοῦ προσκυνητοῦ αὐτοῦ ὀνόματος καὶ πρὸς τιμὴν τόσον τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ὅσον καὶ τῆς καθόλου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἡ ἀπάντησις τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς τῇ Ἁγίᾳ καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ καὶ πᾶσι τοῖς Ἀδελφοῖς διὰ τὰς ὑπὲρ ἡμῶν εὐχάς. Ἀπὸ μυχίων δὲ ψυ-

χῆς εὐχόμεθα πᾶσιν ὑμῖν ὑγείαν καὶ ἁγίαν καὶ ἐξέχουσαν πάντοτε τὴν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ὀρθοδοξίας δρᾶσιν καὶ διακονίαν.

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Κάϊρον, 6/2/31.

Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Φώτιον.

Κωνσταντινούπολιν.

Ἐγκαρδίως προσαγορεύομεν Ὑμετέραν Παναγιότητα, εὐχόμεθα Αὐτῇ ὀλβίαν μακροζωΐαν.

Πατριάρχης Μελέτιος.

Φανάριον, 7/2/31.

Πατριάρχην Μελέτιον.

Ἀλεξάνδρε.αν.

Εὐχαριστοῦμεν ἐνθέρμως τιμίοις ἀδελφικοῖς συγχαρητηρίοις Ὑμετέρας περισπουδάστου Παναγιότητος.

Πατριάρχης Φώτιος.

Ἱερουσαλήμ, 9/2/31.

Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Φώτιον.

Φανάριον.

Ἐπὶ ὀνοματηρίοις Ὑμετέρας Παναγιότητος διαβιβάζομεν ἐγκάρδια συγχαρητήρια, ἀδελφικὰς εὐχάς.

Πατριάρχης Δαμιανός.

Φανάριον, 11/2/31.

Πατριάρχην Δαμιανόν

Ἱεροσόλυμα.

Εὐχαριστοῦμεν ἐγκαρδίως τιμίαις ἀδελφικαῖς εὐχαῖς Ὑμετέρας γερασμίας Μακαριότητος.

Πατριάρχης Φώτιος.

Λευκωσία, 5/2/31.

Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Φώτιον.

Φανάριον.

Συγχαίροντες ἐγκαρδίως Ὑμετέρᾳ γερασμίᾳ Παναγιότητι, ὀνοματηρίοις εὐχόμεθα ὁλοψύχως μῆκος ἡμερῶν σὺν ὄλβῳ παντί.

Κύπρου Κύριλλος.

Φανάριον, 7/2/31.

Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου Κύριλλον.

Λευκωσίαν.

Βαθέως εὐχαριστοῦμεν πρόφροσιν ἀδελφικαῖς προσρήσεσιν, εὐχαῖς.

Πατριάρχης Φώτιος.

Ἀθῆναι, 6/2/31.

Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Φώτιον

Φανάριον-Κωνσταντινούπολιν.

Ἀναπέμψαντες δεήσεις πρὸς Κύριον ὑπὲρ Ὑμετέρας Παναγιότητος συγχαίρομεν Αὐτῇ ὁλοψύχως ἐπὶ ὀνομαστηρίοις.

Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος.

Φανάριον, 8/2/31.

Ἀρχιεπίσκοπον Χρυσόστομον.

Ἀθήνας.

Ἐνθέρμως εὐχαριστοῦμεν ἐπὶ ἀδελφικῇ πρὸς Κύριον δεήσει καὶ ἐγκαρδίοις προσρήσεσιν.

Πατριάρχης Φώτιος.

Μόσχα, 6/2/31.

Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Φώτιον.

Φανάριον.

Τὰ Μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν ἐν ΣΣΣΔ Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐγκαρδίως προσαγορεύουσι τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ

ὀνόματος Αὐτῆς. Δέονται ὑπὲρ ὑγείας Αὐτῆς καὶ εὔχονται ὅπως ἐπὶ πολλὰ ἔτη κοσμῇ τὴν Ἐκκλησίαν τὴν Οἰκουμενικήν.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Μητροπολίτης Βιτάλιος.
Τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.
Μητροπολίτης Ἀλέξανδρος.
Πρωτοπρεσβύτερος Π. Κρασότην.
Πρωτοπρεσβύτερος Δ. Ἀδάμωφ.
Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Καθηγητὴς Σ. Ζάρην.

Σεβασμιώτατε Μητροπολῖτα κύριε Βιτάλιε, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, Πρόεδρε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ρωσσίας, χάρις εἴη τῇ Ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ.

Ἐγκαρδίως εὐχαριστοῦμεν ἐπὶ ταῖς πρόφροσι συγχαρητηρίοις προσρήσεσι καὶ εὐχαῖς τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος καὶ τῶν σὺν αὐτῇ ἀγαπητῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν, ταῖς διαβιβασθείσαις διὰ τοῦ φιλόφρονος τηλεγραφήματος ὑμῶν, ἐπὶ τοῖς ἡμετέροις ὀνομαστηρίοις.

Μετ᾽ ἀγάπης εὐχόμεθα πάντοτε ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς κατευθύνῃ διὰ τῆς χάριτος Αὐτοῦ τὰ πάντα εἰς τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ προσῆκον, ἐπὶ τῇ κοινῇ πάντων παραμυθίᾳ καὶ χαρᾷ.

Ἡ χάρις Αὐτοῦ καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος καὶ πάντων.

,απλα΄, Φεβρουαρίου ια΄.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός.

ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΦΩΤΙΟΝ

Ὁ Ὕψιστος Νοῦς διευθύνει τὴν Ἱστορίαν. Ἡ πάνσοφος Πρόνοια τοῦ Θεοῦ, Παναγιώτατε Δέσποτα, Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι, φιλόχριστον Ἐκκλησίασμα, ὅπως μεταξὺ τῶν διαφόρων λαῶν ἐκλέγει κατὰ καιροὺς εὐαρίθμους τινὰς ἀναλόγως τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν ἐπιδόσεων αὐτῶν, ἵνα θέσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν πρωτοπορείαν τοῦ Πολιτισμοῦ καὶ δι' αὐτῶν ἐξεγείρῃ τοὺς ἄλλους ἐκ τῆς νάρκης καὶ τῆς στασιμότητος, τοιουτοτρόπως καὶ μεταξὺ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ λαοῦ κατὰ διαφόρους καιροὺς καλεῖ ἐκλεκτούς τινας ἄνδρας ὥς τινας κορυφὰς καὶ ἐνσαρκώσεις τῶν ἰδανικῶν τοῦ λαοῦ, ἐξ οὗ προέρχονται. Οἱ ἄνδρες οὗτοι εἶναι πρωταθληταὶ τῆς Ἱστορίας καὶ οἱ σκαπανεῖς τοῦ εὐρυτέρου μέλλοντος.

Ἑνὸς τοιούτου πρωταθλητοῦ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν Ἱστορίας συνεκάλεσεν ἡμᾶς σήμερον ἡ μήτηρ Ἐκκλησία ὅπως τελέσωμεν τὴν μνήμην. Συνεκάλεσεν ἡμᾶς ὅπως τονίσωμεν τοὺς ἐπαξίους ὕμνους καὶ παιάνας εἰς τὴν μνήμην τοῦ Ἁγιωτάτου Πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπολίτιδος Ἐκκλησίας τοῦ ἐνδόξου Φωτίου. Τοῦ Φωτίου.... «τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ὀνόματος, τοῦ θαύματος τοῦ τε κατ' αὐτὸν καὶ τῶν μετ' αὐτὸν αἰώνων», τοῦ Φωτίου..... τοῦ παμμούσου τῆς σοφίας ἐνδιαιτήματος, τρανοφθόγγου τῆς Ὀρθοδοξίας στόματος, τοῦ καλλινίκου ἀγωνιστοῦ τῆς εὐαγγελικῆς πίστεως!

Ὁποῖον τῇ ἀληθείᾳ τόλμημα, ἐλάχιστος διδάσκαλος νὰ ὁμιλήσω δι' ἐκεῖνον οὗτινος τὴν σοφίαν ἐθαύμασαν οἱ αἰῶνες, ταπεινὸς ἐγὼ πρεσβύτερος νὰ ἐγκωμιάσω τὸν Μέγαν Πατριάρχην ὃν δοξάζουσιν οἱ ἄγγελοι ἐν οὐρανῷ!

Πλὴν ἡ πίστις μου εἰς Ἐκεῖνον ὁ Ὁποῖος τὸν βραδύγλωσσον Μωσῆν μεταβάλλει εἰς τρανόφθογγον ρήτορα, ἡ εὐμένεια τοῦ Προσκυνητοῦ μου Δεσπότου καὶ ἡ ἐπιείκεια τῶν εὐσεβῶν μου ἀκροατῶν, μοὶ δίδουσι τὸ θάρρος ὅπως ρίψω πρὸ τῆς ἀγάπης ὑμῶν μερικὰς ἀτέχνους γραμμὰς ἐκ τοῦ ἐνδόξου αὐτοῦ βίου, ἐλάχιστον θυμίαμα πρὸς τὴν ἀγήρω ἀλλὰ καὶ ἐσυκοφαντημένην μνήμην του

***

Καθὼς ἕνα πολύεδρον ἀδάμαντα, ἀπὸ οἱανδήποτε πλευρὰν καὶ ἂν τὸν στρέψῃς, βλέπεις πάντοτε ἀφθόνους νὰ σκορπᾷ τὰς σελασφόρους μαρμαμαρυγάς, οὕτω καὶ τὸν λαμπρὸν τοῦτον ἀδάμαντα τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, τὸν περίδοξον, λέγω, μέγαν Πατριάρχην Φώτιον, ἀπὸ οἱανδήποτε ὄψιν καὶ ἂν τὸν ἐξετάσῃς, θέλεις εὕρῃ αὐτὸν πάντοτε μαρμαίροντα καὶ φωτοβολοῦντα. Φωτοβολοῦντα ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἥτις κατέστησεν αὐτὸν κήρυκα καὶ διδάσκαλον φωτίζοντα τοὺς πιστούς· φωτοβολοῦντα ἐν τῷ Πατριαρχικῷ του ἀξιώματι, ὅπερ κατέστησεν αὐτὸν σωτῆρα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐγεννήθη ἀρχὰς τοῦ Θ΄ αἰῶνος ἐν τῇ περιφανεστάτῃ Βασιλίδι τῶν πόλεων. Ἦτο ἀνεψιὸς τοῦ περιφανοῦς Πατριάρχου Ταρασίου καὶ συγγενὴς τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Οἴκου. Πλὴν τὴν δόξαν αὐτοῦ δὲν θέτει ὁ θεῖος Πατὴρ εἰς τὴν περιφάνειαν τοῦ γένους καὶ τὴν ἀριστοκρατίαν τοῦ αἵματος, ἀλλὰ εἰς ἄλλην ἀριστοκρατίαν, τὴν μόνην δικαιουμένην νὰ διεκδικήσῃ προνόμια καὶ ὑπεροχὴν ἐπὶ τῶν ἄλλων, τὴν ἀριστοκρατίαν τοῦ πνεύματος. Ἡ φιλομαθὴς καὶ φίλεργος αὐτοῦ φύσις ἀνέδειξεν αὐτὸν τῆς σοφίας ἐνδιαίτημα καὶ μύστην πασῶν τῶν ἐπιστημῶν τῆς ἐποχῆς του. Βαθὺς θεολόγος, ὀξὺς κριτικός, πάμπλουτος φιλόλογος, περινούστατος πολιτικός, διάσημος ἰατρός, κριτικώτατος ἱστορικός, ἔξοχος φιλόσοφος καὶ νομομαθής. Σύμπασαι αἱ ἐπιστῆμαι προσφέρουσι καὶ ἓν χρυσοῦν φύλλον διὰ τὸν λαμπρὸν καὶ ἀμάραντον στέφανον ὁ ὁποῖος στέφει τὴν κεφαλὴν τοῦ σοφοῦ Βυζαντινοῦ. Ἡ γόνιμος αὕτη διάνοια πλουσίους ἀποδίδει καὶ τοὺς καρπούς. Εἶναι ἐντεθησαυρισμένοι εἰς τὰ πολυτιμότατα καὶ ποικίλα κατὰ τὰ θέματα συγγράμματα «ἃ κατέλιπεν κοινὸν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι θησαυρόν». Ἡ συγγραφικὴ αὐτοῦ δρᾶσις ἀναδεικνύει αὐτὸν μοναδικὸν ἐν τῇ Βυζαντινῇ λογοτεχνίᾳ, εἰς δὲ τὴν ἱστορίαν τῆς Γραμματολογίας κατατάσσεται μεταξὺ τῶν πέντε ἢ ἓξ ἐκλεκτῶν πνευμάτων τῆς ἀνθρωπότητος· ὅθεν δικαίως «ἡ ἐνάτη ἑκατονταετηρὶς Φωτίου αἰὼν ἐπικαλεῖται». Αἱ πνευματικαὶ αὐτοῦ ἐργασίαι ἔδωσαν νέαν ὤθησιν πρὸς τὴν ἀναγέννησιν τῶν γραμμάτων, τὰ ὁποῖα εἶχον παραμεληθῆ κατὰ τὸν αἰῶνα τῆς Εἰκονομαχίας, καθὼς δὲ λέγει καὶ ὁ Κεδρηνὸς «ἐξ Ἐκείνου ἀνηβάσκειν αἱ ἐπιστῆμαι ἤρξαντο». «Εἰς τὸ σκότος τοῦ μεσαιῶνος, ὡς λέγει ἱστορικός τις τῆς Δύσεως, τὸ ὁποῖον καλύπτει τὴν Δύσιν, μόνον τὸ Βυζάντιον κάμνει ἐξαίρεσιν καὶ ἐν αὐτῇ πάλιν ὁ Φώτιος ἀποτελεῖ φαινόμενον».

Πλὴν ὁ σοφὸς οὗτος ἑλληνιστὴς καὶ θεολόγος, ὁ ἐνθουσιώδης οὗτος ἑρμηνευτὴς τῆς πνευματικῆς παραδόσεως τῶν παρελθόντων αἰώνων ἦτο ἄνωθεν κεκλημένος νὰ γένηται ἑρμηνευτὴς ἀλλὰ καὶ ὑπέρμαχος καὶ ἄλλων

παραδόσεων, τῶν παραδόσεων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν πατρῴων δογμάτων. Ὁ κορυφαῖος τοῦ Θ΄ αἰῶνος καλεῖται ἀπὸ τὸ σπουδαστήριον τοῦ ἐπιστήμονος ἐπὶ τὴν σκοπιὰν τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολῆς.

Μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Ἰγνατίου ἐπὶ 3 ἡμέρας συνεδριάζει ἡ Σύνοδος ζητοῦσα τὸν κατάλληλον διάδοχον τοῦ γηραιοῦ Πατριάρχου. Τὰ βλέμματα τοῦ κλήρου καὶ ἡ προτίμησις τῆς αὐλῆς στρέφονται πρὸς τὸν πρωτοσπαθάριον καὶ πρωτοασηκρίτην Φώτιον. Πλὴν ἀρνεῖται. Καὶ ἀρνεῖται ἐπιμόνως νὰ δεχθῇ τὸ βαρὺ φορτίον τῆς διακυβερνήσεως ἑνὸς Θρόνου, ἀρνεῖται τὴν Πατριαρχείαν «διὰ τὸ πολυτάραχον καὶ πολυμέριμνον τῆς καθέδρας», ὡς ὁ ἴδιος γράφει μετ' ὀλίγον εἰς τὸν Νικόλαον. Ψηφίζεται καὶ ἐπὶ 3 ἑβδομάδας ἐξακολουθεῖ ν' ἀντιτάσσῃ ἐπίμονον ἄρνησιν, διότι γνωρίζει τὸ βάρος τοῦ Ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος, γνωρίζει ὅτι θὰ παραστῇ πρὸ τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ καὶ θὰ ἀπαιτηθῇ εὐθύνας διὰ τὰς ἐμπεπιστευμένας αὐτῷ ψυχάς, γινόμενος παράδειγμα εἰς τοὺς ἱερατικοὺς βαθμοὺς καὶ δίδων τὸ δίδαγμα ὅτι ὑπὲρ τὰς τιμὰς αἱ ὁποῖαι ἀκολουθοῦσι τὴν ὕψωσιν εἰς τὴν ἱερωσύνην πρέπει νὰ τίθεται ἡ συναίσθησις τῆς εὐθύνης τῶν ψυχῶν τοῦ ποιμνίου.

Τὸ σθένος ὅμως τῆς ἀνάγκης ἀδήριτον. Ἡ Αὐλὴ ἐξασκεῖ βίαν. Κυρίως ὅμως βλέπων «τὴν συμφωνίαν καὶ ἱκεσίαν πάσης τῆς τοῦ Θεοῦ Κωνσταντινουπολιτῶν Ἐκκλησίας» ὁ ἱερὸς Πατὴρ δέχεται τὴν ἐκλογήν. Ἐντὸς μιᾶς ἑβδομάδος διέρχεται τοὺς κατωτέρους ἱερατικοὺς βαθμοὺς καὶ τὴν 25ην Δεκεμβρίου χειροτονεῖται Ἐπίσκοπος ἀναλαβὼν αὐθημερὸν τὰ καθήκοντά του.

«Οὐδεὶς βαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω εὔθετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν» λέγει ὁ Χριστός. Ἐζήτησε ν' ἀποφύγῃ τὸ βαρὺ ὑπούργημα, ἀφοῦ ὅμως ἡ βουλὴ τοῦ Θεοῦ τὸν ὡδήγησε εἰς τὸν Θρόνον, πρέπει νὰ βαδίσῃ ἐμπρός, νὰ βαδίσῃ τὸν δρόμον τῆς νέας κλήσεως ὅσον ἀκανθώδης, ὅσον δύσβατος, ὅσον ἀνάντης καὶ ἂν εἶναι. Τὸ πεδίον τῆς δράσεως ἀνοίγεται εὐρύ. Παραδίδεται ὁλοψύχως εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ ποιμνίου του. Ὁ ὀργανισμὸς τῆς Ἐκκλησίας αἰσθάνεται στιβαρὰν τὴν κυβερνῶσαν χεῖρα. Ἀνακαθαίρει τὸ σῶμα τῆς Ἱεραρχίας, διοργανώνει καὶ ἀποκαθιστᾷ τὴν πειθαρχίαν εἰς τὸν ἀφηνιάσαντα μοναχισμόν, διδάσκει τοὺς Ἀρχιερεῖς τὸ Κανονικὸν δίκαιον, κάμνει διαλέξεις εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Μαγναύρας ἐνισχύων καὶ ἐνθαρρύνων τὸν κόσμον τῶν γραμμάτων.

Ὁ Ἰ. Χριστός, ἀδελφοί μου, ἐκλέγων τοὺς βοηθούς του εἰς τὸ κήρυγμα ἐρωτᾷ: «Ἀγαπᾷς με; ποίμαινε τὰ πρόβατά μου». Ἄρα δὲν θὰ ἐνεπιστεύετο τὰ πρόβατά του, τὰ πρόβατα τὰ ὁποῖα περιπαθῶς ἀγαπᾷ εἰς ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος δὲν θὰ ἠγάπα αὐτόν. Καὶ ἡ πρὸς τὸν Χριστὸν

ἀγάπη ἡ ὁποία καίει τὴν καρδίαν τοῦ ἁγιωτάτου Ποιμένος εἶναι ἡ πηγὴ τῆς πρὸς τὸν λαόν του ἀγάπης. Κατεῖχε τὴν ἀλήθειαν καὶ ἡ ἀλήθεια εἶναι κτῆμα κοινόν. Ὁ κατέχων αὐτὴν ὀφείλει νὰ τὴν μεταδίδῃ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους κατὰ τὰς εὐκαιρίας τὰς ὁποίας τοῦ παρουσιάζει ὁ Θεός. Ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος λοιπὸν κηρύττει διαφόρους οἰκοδομητικὰς καὶ πλήρεις στοργῆς ὁμιλίας. Ὁμιλεῖ πρὸς τὸν διψῶντα λαὸν ὄχι διὰ νὰ θέλξῃ τὰ πνεύματα μὲ τὴν ἐπιστήμην καὶ μὲ τὴν λάμψιν τῶν λεπτῶν σκέψεων, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀνάψῃ εἰς τὰς καρδίας τὸ θεῖον πῦρ, τὸ ὁποῖον ἔφερεν ὁ Χριστὸς εἰς τὴν γῆν.

Ὁ ἀποστολικὸς ζῆλος τοῦ θείου Πατρὸς εἶναι ἄπειρος. Τὰ τείχη τῆς Κωνσταντινουπόλεως δὲν δύνανται νὰ τὸν περιορίσουν. Πιστὸς ἀκόλουθος τοῦ Χριστοῦ καὶ θαυμαστὴς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου αἰσθάνεται καθῆκον καὶ ὑποχρέωσιν ν' ἀνανεώσῃ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του τὸ πνεῦμα καὶ τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων. Οἱ Ἀπόστολοι ἔφερον τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ εἰς τὰς μάλιστα ἀπομεμακρυσμένας χώρας. Οἱ Ἀπόστολοι ἵδρυον Ἐκκλησίας. Καὶ ὁ Ἰσαπόστολος λοιπὸν Φώτιος λαμπρὰν διοργανώνει ἱεραποστολήν. Αἱ Σλαυϊκαὶ Χῶραι ἕτοιμοι εἶναι πρὸς θερισμόν. Οἱ Θεσσαλονικεῖς Κύριλλος καὶ Μεθόδιος ἀποστέλλονται εἰς τὰς Χώρας ταύτας καὶ ἐντὸς 20 ἐτῶν οἱ Μοραβοί, οἱ Βοεμοί, οἱ Χάζαροι, οἱ Οὔγγροι, οἱ Βλάχοι, οἱ Σέρβοι, οἱ Βούλγαροι εὐαγγελίζονται τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν. Χάριν τῶν νέων προσηλύτων τῇ ἐνεργείᾳ του ἐφευρίσκουσι τὸ Γλαγολητικὸν ἀλφάβητον, μεταφράζονται τὰ ἱερὰ βιβλία καὶ ὁ μέγας Πατριάρχης μαζὶ μὲ τὸν Χριστιανισμὸν παρέχει εἰς τοὺς Σλαύους τὴν γραφὴν καὶ τὴν φιλολογικὴν αὐτῶν γλῶσσαν. Ἀκούουσι τὸ κήρυγμα Σλαυϊστί· τὰς ἱεροτελεστίας τελοῦσι Σλαυϊστί· ἐπιδιώκεται ἡ μόρφωσις Σλαυϊκοῦ κλήρου.

Ἰδοὺ μία ἀκόμη ἀπόδειξις τοῦ φιλελευθέρου πνεύματος τῆς Ἐκκλησίας μας. Μία ἀκόμη δάφνη τιμῆς δι' αὐτὴν ἡ ὁποία διδάσκει τὸν Χριστὸν ὄχι διὰ νὰ ὑποτάξῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ φωτίσῃ, διὰ νὰ δώσῃ εἰς τὰ οὐκ ὄντα ἔθνη θέσιν μεταξὺ τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν.

***

Τοιαύτη λοιπὸν ἡ πολυμερὴς καὶ γόνιμος δρᾶσις τοῦ ἀγαθοῦ ποιμένος καὶ φωτιστοῦ τῶν ἐθνῶν. Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον ἀνέδειξεν αὐτὸν ἀκόμη μεγαλύτερον, ἀκόμη θαυμαστότερον, τὰ μάλιστα περίπυστον, εἶναι οἱ γενναῖοι αὐτοῦ ἀγῶνες τοὺς ὁποίους ὡς πιστὸς τοῦ Χριστοῦ στρατιώτης διεξήγαγε κατὰ τῶν ἀπαιτήσεων τῆς ἀρχαίας οὐχὶ ὅμως καὶ ἀρχαιόφρονος Ρώμης.

Τὸ τετιμημένον ὄνομά του συνδέεται μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ Σχίσματος, τὴν ἀπόσπασιν τῆς καινοτομησάσης Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς. Εἰς κρίσιμον στιγμὴν τῆς μεσαιωνικῆς ἡμῶν ἱστορίας εὑρεθεὶς ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Ἐκκλησίας ὁ Μέγας Φώτιος ὑπερεμάχησεν ἐνδόξως καὶ καλλινίκως τῶν δικαίων αὐτῆς. Προσέφερεν εἰς τὸ γένος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν μεγίστας ὑπηρεσίας· ἀπέκτησε δικαιώματα ἀναμφισβήτητα ἐπὶ τῆς εὐγνωμοσύνης αὐτῶν καὶ τὸν τίτλον τοῦ Σωτῆρος τῆς Ὀρθοδοξίας. Ἤθλησε νομίμως, διὸ καὶ λαμβάνει τὸν τῆς δόξης στέφανον. Ἂς ἐφορμᾷ κατ᾽ αὐτοῦ λυσσαλέα ἡ τῶν Φωτιομάχων παράταξις. Ἂς χύνωσι ὅλον τὸ δηλητήριον καὶ πᾶσαν αὐτῶν τὴν πικρίαν κατὰ τοῦ ἀγωνιστοῦ Πατριάρχου. «Ὅσῳ πλείω γεγράφασιν, ὡς παρατηρεῖ καὶ ὁ σοφὸς Οἰκονόμος, καὶ γράφουσι δὲ μέχρι καὶ σήμερον, τοσούτῳ μείζονα μὲν τὴν ἀρίζηλον Φωτίου δόξαν, λαμπροτέραν δὲ τὴν ἑαυτῶν ἀδικίαν ἀποδεικνύουσι». Καὶ ὅμως δὲν πρέπει νὰ τοὺς κατακρίνωμεν. Ἦτο δυνατὸν νὰ εὕρῃ ἔλεος εἰς τὰ πιστὰ τῆς Ρώμης τέκνα ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐπὶ 35 ὅλα ἔτη ἠγωνίσθη ἐρρωμενέστατα ἐναντίων ἐννέα παπῶν, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος κατέφερε τὸ καίριον καὶ θανάσιμον τραῦμα κατὰ ὀνείρων τὰ ὁποῖα ἐλίκνισαν αἰῶνες; Ἦτο δυνατὸν νὰ λησμονήσουν πῶς εἷς Γραικὸς Ἐπίσκοπος ἐτόλμησε νὰ καταρραπίσῃ τὰς αἱρετικὰς δοξασίας καὶ πλάνας τοῦ......... ἀλαθήτου; Καὶ ἂν δὲν ἐκσπῶσιν εἰς τὰς ὕβρεις ἑνὸς Βαρωνίου, ἡ ἐλαφροτέρα εἶναι ἡ συκοφαντία τῆς φιλοδοξίας. Ὁ Φώτιος φιλόδοξος! Ὁ Φώτιος ὁ ὁποῖος ἀπέφευγε τὰ πολιτικὰ ἀξιώματα. Ὁ ὁποῖος ἠρνεῖτο νὰ δεχθῇ τὴν ἐκλογήν. Ὁ ὁποῖος ἠδύνατο νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν Θρόνον διὰ λαϊκῆς ἐξεγέρσεως ὀλίγον ἐὰν ἐκολάκευε τὰς δεισιδαιμονίας τοῦ ὄχλου καὶ ἐδημαγώγει ἐπὶ τῶν θεομηνιῶν;

Ἀλλὰ πρὸς τί τὰ παρ᾽ ἡμῶν; Ἰδοὺ τὶ λέγει ἐν τῷ προκειμένῳ καὶ εἷς Γάλλος Κληρικὸς ὁ σοφὸς Ἰησουΐτης Lapôtre: «Εἶναι, λέγει, παραχάραξις τῆς ἱστορίας τοῦ Φωτίου τὸ ν᾽ ἀποδώσωμεν τὴν φιλοδοξίαν ὡς κύριον ἐλατήριον. Ὁ Φώτιος δὲν ἦτο φιλόδοξος, ἐν τῇ κυρίᾳ σημασίᾳ τῆς λέξεως». Σιγάτω λοιπὸν πᾶσα συκοφαντία· ὁ Φώτιος φιλόδοξος δὲν ἦτο. Τοὐναντίον ἐφάνη τὸ κατ᾽ ἀρχὰς πολὺ ὑποχωρητικός, μέχρι παρεξηγήσεως. Ἐὰν δὲ εἰς τὴν θλιβερὰν ταύτην διάστασιν ἔχῃ τὸ μέρος της καὶ ἡ φιλοδοξία, γνωρίζει τὴν καταγωγὴν ταύτης ἡ ἱστορία ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς συνθήκης τοῦ Λατερανοῦ τοῦ 1929. Ἡ ῥῆξις οὐδόλως ὀφείλεται εἰς τὸν ἱερὸν Φώτιον. Ἡ φορὰ τῶν πραγμάτων, ἀδελφοί μου, εἶναι ἰσχυροτέρα τῶν ἀνθρωπίνων προαιρέσεων. Ἡ λυπηρὰ διάστασις δὲν εἶναι ἔργον ἑνὸς ἢ δύο ἀτόμων. Εἶναι τὸ κατάντημα πάλης δύο ἀντιθέτων κόσμων, δύο ἀντιλήψεων. Ἐφ᾽ ὅσον ἡ Ρώμη κληρο-

νόμος τοῦ ἀρχαίου Ρωμαϊκοῦ κατακτητικοῦ πνεύματος, ἐξ ἀταβισμοῦ οὕτως εἰπεῖν, ἐνόμιζεν ὅτι ἔπρεπε νὰ ὑποτάξῃ καὶ τὴν Ἀνατολὴν καὶ νὰ κυβερνήσῃ αὐτὴν μοναρχικῶς καθιστῶσα τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Ἀνατολῆς Ἀρχιερατικοὺς Προϊσταμένους τοῦ Πάπα, ἡ δὲ Ἀνατολὴ πάλιν ἐφ' ὅσον ἐνόμιζεν ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ὑποταγῇ ἀλλ' ἔπρεπε νὰ διοικῆται κατὰ τὰς δημοκρατικὰς καὶ ὁμοσπονδιακὰς ἀρχὰς αἱ ὁποῖαι ἐγεννήθησαν εἰς τὰ χώματα ταῦτα καὶ κατὰ τὸ συνοδικὸν σύστημα τὸ ὁποῖον καθιέρωσαν αὐτοὶ οἱ Ἀπόστολοι διὰ τῆς Συνόδου τῆς Ἱερουσαλήμ, φυσικὸν ἦτο, ἀδελφοί μου, νὰ ἐπέλθῃ ἡ ῥῆξις αὐτη. Ἐὰν δὲ εἰς τὴν κρίσιμον στιγμὴν καθ' ἣν ἡ Ρώμη μὲ τὸν Νικόλαον ἐπὶ κεφαλῆς ἔδιδε τὴν ἀποφασιστικὴν μάχην πρὸς ἅλωσιν τοῦ προπυργίου τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἐάν, λέγω, εἰς τοιαύτην στιγμὴν εὑρέθη ἄγρυπνος ὁ ἀρχηγός της, πταίει λοιπὸν διότι ἐξεπλήρωσε πιστῶς καὶ εὐόρκως τὸ καθῆκον του; Παράδοξος, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀπαίτησις!

Ἔπειτα ἂς μὴ λησμονῶμεν ὅτι ὁ μέγας Πατριάρχης ἦτο τέκνον τῆς ἐποχῆς του. Κατὰ τὴν ἔκφρασιν νεωτέρου Γερμανοῦ ἱστορικοῦ: «Ἐν τῷ Φωτίῳ ὑπάρχει τὸ διπλοῦν ἐκεῖνο στοιχεῖον ἐκ τῆς κοινῆς ἐνεργείας τοῦ ὁποίου γεννᾶται ἡ ἱστορία, τὸ πνεῦμα δηλ. τῆς ἐποχῆς καὶ ἡ ἀτομικότης». Ἡ προσωπικότης τοῦ ἱεροῦ Φωτίου εἶναι μεγάλη, μεγίστη, μοναδικὴ ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Πλὴν ὅσον μεγάλη καὶ ἂν ἦτο, δὲν θὰ κατώρθωνε τόσον διαρκὲς ἀποτέλεσμα, ἐὰν δὲν εἶχε μαζί του ὁλόκληρον τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Γένος, τὸ ὁποῖον ἦτο ἕτοιμον ν' ἀγωνισθῇ, τὸν ὑπὲρ τῶν ὅλων ἀγῶνα, ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐλευθερίας του, ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς πίστεώς του τῆς ἁγνῆς καὶ ἀδόλου, τὴν ὁποίαν ἤρχιζε νὰ νοθεύῃ ἡ Ρώμη μὲ ἀγνώστους εἰς τὸ Εὐαγγέλιον νεοφανεῖς ἑτεροδιδασκαλίας.

Καὶ σᾶς ἐρωτῶ λοιπόν: Ἐὰν τὸ σχίσμα ὀφείλεται εἰς τὴν φιλοδοξίαν ἑνὸς μόνον, διατί μὲ τὸν θάνατον τοῦ ἱεροῦ Φωτίου δὲν συναπέθανε καὶ ἡ κατὰ τῆς Ρώμης ἐχθρότης; Διατί εἰς τὴν Σύνοδον τοῦ 869 τὴν ὁποίαν συνεκάλεσεν ὁ Ἰγνάτιος, ὁ ὁποῖος δικαίως ἢ ἀδίκως ἐνομίζετο ὅτι εὐνοεῖ τὰς Ρωμαϊκὰς διεκδικήσεις, διατί, λέγω, λαμβάνουσι μέρος μόνον δώδεκα Ἐπίσκοποι ἀπὸ τοὺς 600 τοὺς ὁποίους εἶχε τότε ὁ Θρόνος, μόλις δὲ μετὰ διετεῖς ἀναβολὰς καὶ ἐκβιασμοὺς ἐπὶ τῶν συνειδήσεων κατώρθωσαν νὰ τοὺς ἀναβιβάσουν εἰς 102; Διατί ἡ ἀπροθυμία αὐτη; Διατί δὲ ἀφ' ἑτέρου ἡ Ἱεραρχία προθυμότατα σπεύδει εἰς τὰς Συνόδους τὰς ὁποίας συγκαλεῖ ὁ ἱερὸς Φώτιος; Εἰς τὴν Σύνοδον τοῦ 861 συνέρχονται 318, εἰς τὴν Σύνοδον τοῦ 879 προσέρχονται 383, ἡ δὲ Σύνοδος τοῦ 867 ἀριθμεῖ 1000 συμπαρέδρους; Διατί ἡ τοιαύτη διαφορά; Διατί; Διότι ὁ Φώτιος ἐνσαρκώνει τὴν Ἐκκλησιαστικὴν καὶ Ἐθνικὴν συνείδησιν, ὁ Φώτιος εἶναι ὁ ἐνδεδειγμένος ἀρχηγός. Ἰδοὺ διατί δὲν συναπέ-

θανε τὸ ἔργον, ἀλλὰ συνεχίζεται καὶ θὰ συνεχίζηται, ἀδελφοί μου, ἐφ' ὅσον θὰ ἰσχύῃ ὁ αἰώνιος καὶ ἀναλλοίωτος νόμος «τὰ αὐτὰ αἴτια παράγουσι τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα».

Γενναῖε Πατριάρχα, Πρόμαχε τῆς Ὀρθοδοξίας. Μετὰ ἀγῶνας ὑπεράντλους καὶ ἡρωϊκούς, δεδιωγμένος, ὅπως ὅλοι οἱ μεγάλοι ἄνδρες, κατῆλθες εἰς τὸν τάφον ὁμολογητὴς τῶν πατρῴων παραδόσεών μας· τὸ ἔργον Σου ὅμως ἐπιζῇ, ἐπικρατεῖ, ἡγεμονεύει καὶ μᾶς θωρακίζει ἐπὶ 1100 ἔτη! Τὸ ὄνομά Σου, ἐν τῇ πολιτικῇ ἱστορίᾳ «σημεῖον ἀντιλεγόμενον», γεραίρεται εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ δοξολογεῖται ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τὰ εὐγνώμονα τῶν Πανορθοδόξων χείλη! Καὶ ἡ Ἐκκλησία μα, ἀδελφοί μου, ἡ ὁποία δὲν ἁγιάζει βασιλεῖς καὶ μεγιστάνας διὰ νὰ κολακεύσῃ ἰσχύοντας κοσμικοὺς οἴκους, ἀλλὰ ἁγιάζει τοὺς μάρτυρας οἱ ὁποῖοι ἔχυσαν τὸ αἷμά των διὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστιν τὴν ἁγίαν· ἡ ὁποία στέφει μὲ τὸν στέφανον τῆς δόξης τοὺς ἀθλήσαντας νομίμως διὰ τὴν ἀλήθειαν, διὰ τὸν φωτισμόν, διὰ τὴν ἀγάπην των πρὸς τοὺς ὁμοφύλους των, ἡ Ἐκκλησία μας, λέγω, εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατόν του κατέταξεν αὐτὸν εἰς τὴν χορείαν τῶν ἁγίων ὁμολογήσασα αὐτὸν Ἰσαπόστολον καὶ Ὁμολογητήν.

Ὁ τάφος ὅπου ἀναπαύεται τὸ πολυπαθὲς καὶ ἅγιον σῶμα του δὲν σῴζεται. Ἀγνοοῦν αὐτὸν οἱ ἀρχαιολόγοι καὶ οἱ ἱστορικοί, ὅπως ἀγνοοῦν τὸν τάφον τοῦ Μωϋσέως, τοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, τοῦ Κωνσταντίνου, τοῦ Ἀλεξάνδρου. Καὶ ὅμως σώζεται καὶ ὑπάρχει· εἶναι ἡ καρδία τῶν Ὀρθοδόξων τοὺς ὁποίους ἔσωσεν ἀπὸ τὴν δουλείαν καὶ τὴν κακοδοξίαν.

Οὐδεμία μεγαλοπρεπὴς βασιλικὴ εἰς τὴν μνήμην του. Πρὸς τί ὅμως ὅταν αὐτὸς ὁ ἴδιος ἔχει ὑψώσῃ ναὸν μεγαλοπρεπέστατον, ἀπαστράπτοντα, φωτοβολοῦντα, ἀκατάλυτον, αἰώνιον, αὐτὴν τὴν ἀνόθευτον Ὀρθοδοξίαν; Πρός τί οἱ χειροποίητοι ναοί, ὅταν ὑψοῦται ὁ ἀχειροποίητος ναὸς τῆς Ὀρθοδοξίας, ἡ σκηνὴ αὐτὴ τοῦ Μαρτυρίου τοῦ νέου Ἰσραήλ, πλήρης δόξης Κυρίου;

Τῆς σκηνῆς ταύτης τὴν φυλακήν, Παναγιώτατε Δέσποτα, οἱ αἰῶνες μετεβίβασαν εἰς τὴν ἄγρυπνον μέριμνάν Σου. Τὸ τιμαλφέστατον τῆς Ὀρθοδοξίας μας παλλάδιον ἐνεπιστεύθη εἰς τὰς σεπτὰς καὶ ἁγίας χεῖρας Σου. «Φύλαξον τὴν παρακαταθήκην ἥτις ἐδόθη Σοι διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν Σοί». Τύχῃ ἀγαθῇ. Ἡ εὐσέβειά Σου, ἡ πίστις Σου, ἡ ἀγάπη Σου, ἡ ὑπομονή Σου, ὁ ζῆλός Σου, ἡ πραότης Σου, αἱ λαμπραὶ ἀπαρχαὶ τῆς γονίμου δράσεώς Σου, τὰς χρηστὰς τῶν Ὀρθοδόξων ἐλπίδας μεταμορφώνουσιν εἰς πραγματικότητα. Καὶ ἰδοὺ διατί ὁ πρὸς τὸν Θρόνον σεβασμὸς τῶν Πανορθοδόξων τρέπεται εἰς προσωπικὴν

ἐκτίμησιν· ἰδοὺ διατί τὸ Ὄνομά Σου ὑπερέβη τὰ σύνορα τοῦ Ὀρθοδόξου κόσμου· ἰδοὺ διατί διπλῆν ἄγομεν σήμερον πανήγυριν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ Σου· ἰδοὺ διατί πάλλουσι γύρω Σου, αἱ ἀφωσιωμέναι καρδίαι τῶν ἐγγὺς τέκνων Σου, πτερυγίζουν περὶ τὸν ἔνδοξον Θρόνον Σου οἱ λογισμοὶ τῶν μακράν.

Παναγιώτατε Δέσποτα! Μὲ ὅλον τὸν βαθύτατον σεβασμὸν πιστοῦ τέκνου Σου, μὲ ὅλον τὸ θάρρος τὸ ὁποῖον μοῦ δίδει ὁ ἱερὸς οὗτος ἄμβων, ἐπίτρεψόν μοι νὰ ἐπαναλάβω μίαν μεγάλην ἀλήθειαν τὴν ὁποίαν ἠγάπα συχνὰ νὰ λέγῃ ὁ τετιμημένος Ἅγιος τοῦ ὁποίου ἐκληρονόμησας τὸ Ὄνομα καὶ τὸ Ἔργον: «Ἅπαντα τὰ ἀνθρώπινα μὲ τὸν χρόνον συγκαταρρέουσι, ἀρετὴ δὲ μόνη ἀνάλωτος καὶ χρόνου καὶ παθῶν καὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου περιγίγνεται· εἰ δὲ καὶ ἀκριβέστερον ἴδοις, τῷ χρόνῳ μᾶλλον ἀναζῇ καὶ θάλλει». Ἡ μεγάλη αὕτη ἀλήθεια ἐπηλήθευσεν ἐν Ἐκείνῳ· θὰ ἐπαληθεύσῃ καὶ ἐν Σοί.

Περιούσιε καὶ χριστώνυμε λαέ! Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, τὸ ἡφαίστειον τοῦτο τῆς πίστεως, ὁ κολοσσὸς οὗτος τῆς δράσεως πρὸ τοῦ βαρέος ἔργου τῆς μερίμνης πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν λιποψυχεῖ καὶ ἐπικαλεῖται εἰς συνέργειαν τὰς προσευχὰς τῶν Χριστιανῶν του. «Συνυπουργεῖτε, ἀδελφοί, γράφει, καὶ ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ τῇ δεήσει». Καὶ ἡμεῖς λοιπὸν τί ἄλλο σήμερον δυνάμεθα νὰ προσφέρωμεν παρὰ μόνον τὰς προσευχάς μας;

Γλυκύτατε Ἰησοῦ, Ἀνεξάντλητος πηγὴ τῆς Ζωῆς! Δέξαι τὴν ὁλόθερμον ἡμῶν ταύτην εὐχὴν καὶ χάριζε εἰς τὸν Πατέρα ἡμῶν καὶ Πατριάρχην ζωὴν καὶ μακρότητα ἡμερῶν. Σὺ ὁ συμμαχήσας τῷ πρᾳοτάτῳ Δαυῒδ δίδου αὐτῷ τὴν δύναμίν Σου τὴν πανσθενουργόν, ὅπως ἐνδόξως ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων τοῦ ἁγιωτάτου Θρόνου ἀμύνηται τὴν ἁγίαν Σου Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν κατὰ ποικίλων αὐτῆς ἐχθρῶν, ἡμᾶς δὲ ὁδηγῇ εἰς νομὰς σωτηρίους.

Σὺ δέ, Παναγιώτατε Δέσποτα, εὐλόγησον πάντας ἡμᾶς λέγων:

«Εἰρήνη ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ καὶ σωτήριον ἔθνεσι.

Καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαός. «Γένοιτο. Γένοιτο!»

Η ΣΥΓΚΛΗΣΙΣ ΠΡΟΣΥΝΟΔΟΥ

Ἡ Σύγκλησις Προσυνόδου, ἀνταποκρινομένη εἰς ἐσωτερικὴν ἀνάγκην τῆς καθόλου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, κατ' ἀρχὴν ἤδη ἔχει ἀποφασισθῇ μὲ τὴν συγκρότησιν τῆς Προκαταρκτικῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς, τῆς ὁποίας Ἔργον ὑπῆρξεν ὁ καταρτισμὸς τοῦ Καταλόγου τῶν Θεμάτων τῆς Προσυνόδου. Μὲ πόσην ἐπιτυχίαν συνετελέσθη τὸ Ἔργον τῆς Προκαταρκτικῆς Ἐπιτροπῆς, ποῖον εἶναι τὸ ὅλον βάθος καὶ ἡ σπουδαιότης τοῦ Ἔργου τούτου, τοῦτο κατεδείχθη εἰς ἰδιαιτέρας Μελέτας, καταχωρηθείσας ἐν τῇ ***Ὀρθοδοξίᾳ*** κατὰ τὸ λῆξαν αὐτῆς Ἔτος, καὶ εἰς τὰ μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν ἄλλων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀνταλλαγέντα ἐπίσημα Ἔγγραφα ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐκτυπώσεως καὶ ἀποστολῆς εἰς ἑκάστην αὐτῶν τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, καταχωρηθέντα ὡσαύτως καὶ ταῦτα ἐν τῇ αὐτῇ ***Ὀρθοδοξίᾳ***.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἔχον τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ὅλης ταύτης κινήσεως καὶ κατευθύνον αὐτὴν ἐν τῇ περαιτέρω αὐτῆς ἐξελίξει, ὥρισεν ἐν τῇ Συνοδικῇ Συνεδρίᾳ τῆς 24ης Ἰανουαρίου ὡς χρόνον τῆς Συγκλήσεως τῆς Προσυνόδου τὴν Κυριακὴν τῆς Ἁγίας Πεντηκοστῆς τοῦ 1932 [19 Ἰουνίου 1932]. Τὸ μεσολαβοῦν χρονικὸν διάστημα ἑνὸς καὶ ἡμίσεος περίπου ἔτους εἶναι ἐπαρκὲς πρὸς μελέτην ὑφ' ἑκάστης τῶν Ἐκκλησιῶν τῶν ὁρισθέντων Θεμάτων. Ἀπομένει νὰ ὁρισθῇ βραδύτερον ὁ τόπος τῆς Συγκλήσεως τῆς Προσυνόδου.

Καταχωροῦμεν ἐνταῦθα τὴν πρὸς τὰς Αὐτοκεφάλους Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας ἀποσταλεῖσαν Πατριαρχικὴν Ἐγκύκλιον, δι' ἧς ἀνακοινοῦται αὐταῖς ἡ ὡς ἄνω ληφθεῖσα Ἀπόφασις.

Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Ἀριθ. Πρωτ. 266.

Παναγιώτατε (ἢ Μακαριώτατε) .... ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε....... τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Παναγιότητα (ἢ Μακαριότητα) ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Μετὰ τὴν ἀποστολὴν πρὸς τὰς ἀδελφὰς Ἐκκλησίας κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον τοῦ παρελθόντος Ἔτους τῶν ἐκτυπωθέντων Πρακτικῶν τῆς συνελ-

θούσης ἐν Ἁγίῳ Ὄρει Προκαταρκτικῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς, την λῆψιν δὲ ἤδη καὶ ἀπαντήσεων παρὰ πασῶν σχεδὸν τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν, χωροῦντες ἀσμένως περαιτέρω ἐν τῇ ὀφειλετικῇ μερίμνῃ καὶ ἐνεργείᾳ ὑπὲρ τῆς αἰσίας σὺν Θεῷ πραγματοποιήσεως τῆς Συγκλήσεως καὶ τῆς Προσυνόδου, κατὰ τὰ κοινῇ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἀποφασισθέντα, προέβημεν, συσκεψάμενοι μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, εἰς τὴν ἑξῆς περὶ τῆς Προσυνόδου ἀπόφασιν:

Ὑπ' ὄψει δηλονοῦν ἔχοντες τὴν πολλὴν διευκόλυνσιν, ἥτις κατὰ τὴν γενικὴν ἐκτίμησιν προῆλθεν ἐκ τῆς ἐκτυπώσεως καὶ διανομῆς μιᾷ ἑκάστῃ τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν τῶν Πρακτικῶν τῆς Προκαταρκτικῆς Ἐπιτροπῆς ὡς πρὸς τὸ ἔργον τῆς ἰδιαιτέρας ὑφ' ἑκάστης Ἐκκλησίας μελέτης τῶν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ὁρισθέντων θεμάτων τῆς Προσυνόδου, καὶ ἐπαρκὲς ἕνεκα τούτου διάστημα χρόνου πρὸς ἄνετον πάσαις ταῖς ἀδελφαῖς Ἐκκλησίαις παρασκευὴν εὑρίσκοντες τὸ χρονικὸν διάστημα ἑνὸς καὶ ἡμίσεος τὸ πολὺ ἔτους, ἔγνωμεν καὶ ὡρίσαμεν τελικῶς ὡς χρόνον τῆς Συγκλήσεως τῆς Γενικῆς Ὀρθοδόξου Προσυνόδου τὴν Κυριακὴν τῆς Ἁγίας Πεντηκοστῆς 19 Ἰουνίου τοῦ Ἔτους 1932, ἀφιεμένου οὕτω ἀκαθορίστου εἰσέτι μόνου τοῦ σημείου τοῦ τόπου τῆς συγκλήσεως τῆς Προσυνόδου, καθορισθησομένου ἀκολούθως ἐν καιρῷ.

Ὅθεν ἀσμένως διὰ τῆς παρούσης, ἐν συναφείᾳ καὶ συνεχείᾳ πρὸς ὅσα ἔχομεν γράψαντες διὰ τῆς ἀπὸ η' Ὀκτωβρίου παρελθόντος Ἔτους, ἀριθμ. 2036, ἀδελφικῆς ἡμῶν Ἐπιστολῆς, ἀναγγέλλοντες εἰς γνῶσιν τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν ὅτι χρόνος τῆς Συγκλήσεως τῆς Προσυνόδου ὥρισται ἤδη ἡ Κυριακὴ τῆς Ἁγίας Πεντηκοστῆς τοῦ 1932 Ἔτους, προτρεπόμεθα ὅπως πᾶσαι αἱ ἀδελφαὶ Ἐκκλησίαι παρασκευασθῶσι κατὰ τὸ μεταξὺ διάστημα ἵνα ὦσι πλήρως ἕτοιμοι πρὸς τὴν συμμετοχὴν εἰς τὴν ἐπ' αἰσίοις σὺν Θεῷ κατὰ τὸν ὁρισθέντα χρόνον συγκροτουμένην Γενικὴν Προσύνοδον καὶ τὴν ἐν αὐτῇ προσήκουσαν κοινὴν Συνοδικὴν συνεξέτασιν καὶ λύσιν τῶν καθορισθέντων θεμάτων.

Ταῦτα μετ' ἀγάπης γνωρίζοντες καὶ τῇ Ὑμετέρᾳ σεβασμίᾳ Παναγιότητι (ἢ Μακαριότητι), κατασπαζόμεθα καὶ αὖθις ἀδελφικῶς Αὐτὴν καὶ διατελοῦμεν

1931, Ἰανουαρίου ζ'

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Παναγιότητος (ἢ Μακαριότητος)
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ***Φώτιος.***

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ

Τὸ Ἐπιστημονικὸν Ἰωβιλαῖον τῆς Α. Μακαριότητος.

Συνεπληρώθη τριακονταπενταετία τῆς λαμπρᾶς ἐπιστημονικῆς δράσεως τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, τῆς μεγάλης ταύτης Προσωπικότητος εἰς τὰ Γράμματα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τῆς φαεινῆς Ἐκκλησιαστικῆς Φυσιογνωμίας ἐν τῷ Στερεώματι τῆς Ὀρθοδοξίας. Οἱ πολυπληθεῖς φίλοι τῆς Α. Μακαριότητος, οἱ ἐκλεκτοὶ Συνεργάται, οἱ Μαθηταὶ Αὐτῆς, πάντες ὅσοι μὲ ἐνθουσιώδη σεβασμὸν καὶ θαυμασμὸν ἀτενίζουσι πρὸς τὸ ὑψηλὸν Πρόσωπόν Της, ᾐσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην νὰ ἑορτάσωσι τὸ Ἐπιστημονικὸν τοῦτο Ἰωβιλαῖον δι' ἐκδόσεως τιμητικοῦ Τόμου καὶ ἀνέθηκαν τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Ἑορτασμοῦ τούτου εἰς τὸν διακεκριμένον Καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Γρηγόριον Παπαμιχαήλ.

Καταχωροῦμεν ἐνταῦθα τὴν πρὸς τὴν Α. Μακαριότητα ἀπευθυνθεῖσαν συγχαρητήριον Πατριαρχικὴν Ἐπιστολὴν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

Ἀριθμ. Πρωτ. 307.

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Χρυσόστομε, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Μετ' ἐξαιρετικῆς χαρᾶς ἐγένετο ἡμῖν γνωστὴ ἡ λίαν δικαία καὶ ἐπαινετὴ σκέψις καὶ ἀπόφασις τῶν τιμώντων τὴν Ὑμετέραν περισπούδαστον Μακαριότητα πολυπληθῶν Αὐτῆς μαθητῶν, συναδέλφων καὶ φίλων, ὅπως ἐπὶ τῇ συμπληρώσει τριακονταπενταετίας ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπιστημονικῆς δράσεως Αὐτῆς ἐξαρθῇ καταλλήλως τὸ γεγονός, ἀξίως τῆς λαμπρᾶς καὶ πλουσίας καρποφορίας τῆς μακρᾶς καὶ λιπαρᾶς δράσεως ταύτης.

Σχόντες τὰς εὐκαιρίας καὶ τὴν εὐχαρίστησιν ἵνα τὴν ἐπιστημονικὴν σοφίαν καὶ ἐργασίαν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος καλῶς γνωρίσωμεν καὶ ἡμεῖς καὶ ἐκτιμήσωμεν οὐ μόνον ἐξ ὧν ἀναγινώσκομεν πολυπληθῶν ἀγαστῶν προϊόντων τοῦ ἀκαταπονήτου καλάμου Αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς

ἐγγύς ποτε ἡμῶν μετὰ τῆς Ὑμετέρας φίλης Μακαριότητος γνωριμίας καὶ ἀναστροφῆς, ἄσμενοι προαγόμεθα διὰ τῆς παρούσης φιλικῆς ἡμῶν Ἐπιστολῆς συμμετασχεῖν τοῦ ἀξιοχρέως ὑπὸ τῶν φίλων καὶ τῶν θαυμαστῶν Αὐτῆς ὀργανωθέντος ἐπισήμου ἑορτασμοῦ τοῦ περιφανοῦς ἐπιστημονικοῦ Ἰωβιλαίου Αὐτῆς, ἐγκαρδίως Αὐτὴν ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ διανύσει τοιούτου λαμπροῦ δολίχου ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ἐπιστημονικῆς ἀθλήσεως προσαγορεύοντες καὶ συγχαίροντες.

Μετὰ μυχίας δὲ ἀγάπης ἀδελφικῆς ἐπευχόμενοι ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς κρατύνῃ καὶ ἐνισχύῃ Αὐτὴν ἵνα ἐπὶ μήκιστον εἰσέτι ἐξακολουθήσῃ λαμπρύνουσα καὶ κλεΐζουσα τὴν καθ' ἡμᾶς ἐν τοῖς τῶν Γραμμάτων ἀγωνίσμασι κίνησιν διὰ τῶν περιλάμπρων προϊόντων τῆς εὐρείας μαθήσεως καὶ τοῦ ἀκαταπονήτου ζήλου Αὐτῆς, κατασπαζόμεθα καὶ αὖθις ὁλοψύχως Αὐτὴν καὶ διατελοῦμεν

1931, Φεβρουαρίου ια'.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως **Φώτιος**.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΥ

Ὅλα δὲν φθάνουν εἰς τὸ γῆρας, ἀλλ' ὅλα φθάνουν εἰς τὸν θάνατον. Ἅμα ὡς ἴδωσι τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ῥέπουν πρὸς τὴν ζωήν, ὅσῳ δὲ ταχύτερον ἀναπτύσσονται διὰ τὸ εἶναι, τόσῳ περισσότερον ἐπείγονται πρὸς τὸ μὴ-εἶναι. Αὐτὴ εἶναι ἡ εἱμαρμένη των, καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ πρόσωπον ὅπερ διαδραματίζουν κατ' ἰδικήν Σου ἐπιταγήν, διότι εἶναι μέρη ἀντικειμένων ἅτινα οὐδέποτε εἶναι δυνατὸν νὰ συνυπάρξωσι καὶ τὰ ὁποῖα διὰ τοῦ ἐξαφανισμοῦ καὶ τῆς διαδοχῆς των συνιστῶσι τὸ σύνολον, μέρος τοῦ ὁποίου ἀποτελοῦν. Συμβαίνει δηλαδὴ ὅ,τι καὶ εἰς τὴν ὁμιλίαν μας, ἐξ ἐνάρθρων φθόγγων συνισταμένην. Δὲν δύναται δηλονότι αὕτη νὰ συγκροτηθῇ εἰς αὐτοτελὲς σύνολον, ἐὰν ἑκάστη λέξις, ἅπαξ ἐκπληρώσασα τὸν προορισμόν της, δὲν ἐξηφανίζετο, ἵνα παραχωρήσῃ τὴν θέσιν της εἰς ἄλλην λέξιν.

(Ἐκ τῶν Ἐξομολογήσεων).

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΠΕΡΙ ΠΙΣΤΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

Συνῳδὰ σεπτῇ Πατριαρχικῇ ἐντολῇ ὁ Μητροπολίτης Θυατείρων κ. Γερμανὸς μεταβὰς εἰς Mürren τῆς Ἑλβετίας μετέσχε τῶν ἐργασιῶν τῆς ἀπὸ 26 29 παρελθόντος Αὐγούστου αὐτόθι συνεδριασάσης Συνεχιστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συνεδρίου «Περὶ Πίστεως καὶ Διοικήσεως».

Τῶν Συνεδριάσεων διεξαχθεισῶν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ὑόρκης, πέρυσι κατ' Αὔγουστον ἐκλεγέντος Προέδρου εἰς διαδοχὴν τοῦ ἀοιδίμου Ἐπισκόπου Brent, μετέσχον περὶ τοὺς 70 Ἀντιπρόσωποι τῶν συνεργαζομένων ἐν τῇ εἰρημένῃ Κινήσει Ἐκκλησιῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐκ τῶν Ὀρθοδόξων παρέστησαν ὁ Μητροπολίτης Θυατείρων Γερμανός, ὁ καθηγητὴς Ἀμίλκας Ἀλιβιζᾶτος (Ἑλλάδος), ὁ καθηγητὴς Νικόλαος Γκλουμποκόβκση, ὁ αἰδεσιμώτατος Σέργιος Βουλγάκωφ καὶ ὁ καθηγητὴς Νικόλαος Ἀρσένιεφ (Ρῶσσοι), ὁ Μακαριώτατος Μητροπολίτης Βαρσοβίας καὶ πάσης Πολωνίας Διονύσιος (Πολωνίας) καὶ ὁ πρωθιερεὺς Στέφανος Τσαγκὼφ (Βουλγαρίας).

Προκαταρκτικὴ Συνεδρία (26 Αὐγ. ὥρᾳ 9)

Μετ' ἀκολουθίαν διεξαχθεῖσαν ἐν τῇ ἐν Mürren Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ὑόρκης καὶ ἀφοῦ προηγήθη σύντομος ἐναρκτήριος προσευχὴ ὑπ' αὐτοῦ, ἤρξαντο ἐν τῇ Μ. Αἰθούσῃ τοῦ ξενοδοχείου τῶν Ἄλπεων αἱ ἐργασίαι τῆς Συνεχιστικῆς Ἐπιτροπῆς. Ἀφοῦ δὲ ἐπεκυρώθησαν τὰ Πρακτικὰ τῆς Συνελεύσεως τοῦ Αὐγούστου τοῦ προηγουμένου ἔτους καὶ καθωρίσθη ὁ τρόπος τῆς διεξαγωγῆς τῶν συζητήσεων, ἐμνημονεύθησαν τὰ ὀνόματα τῶν θανόντων κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος μελῶν τῆς Συνεχιστικῆς Ἐπιτροπῆς. Οἱ παρόντες ἀνέστησαν καὶ ἐν κατανυκτικῇ σιγῇ ἐξεδήλωσαν τὴν λύπην αὐτῶν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῶν μελῶν τούτων. Ἐφεξῆς ἐγένοντο μεταβολαί τινες ἐν τῷ προσωπικῷ τῆς Συνεχιστικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ὁμοφώνως ἀνεγράφησαν μέλη αὐτῆς οἱ ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἐκ Θεολόγων Ἐπιτροπῆς μήπω ἀνήκοντες εἰς αὐτήν. Εἰς τὰς Συνεδριάσεις τοῦ ἔτους τούτου προσκληθέντες παρέστησαν καὶ ἱκανοὶ νέοι Θεολόγοι καὶ δὴ φοιτηταὶ ἐκ τῶν προκεχωρημένων ἐν ταῖς σπουδαῖς αὐτῶν, παρουσιασθέντες

ὑπὸ τῶν Δοκτόρων Tatlow, καθηγητοῦ Ἀρσένιεφ καὶ Δόκτορος Garret εἰς τὴν Συνεχιστικὴν Ἐπιτροπήν. Εἶτα ἐνεκρίθη σχέδιον Προγράμματος τῶν ἐν Mürren ἐργασιῶν ὑποβληθὲν ὑπὸ τῆς Παραπεμπτικῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ διελύθη ἡ Συνεδρία.

Α' Συνεδρία (27 Αὐγούστου 9.30 π. μ.)

Τὴν ἐπιοῦσαν μετὰ προσευχὴν ὁ ἐκ τῶν Ἀντιπροέδρων τῆς Συνεχιστικῆς Ἐπιτροπῆς Pastor Merle ἐπαρουσίασε τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ὑόρκης ὡς τὸν νέον Πρόεδρον μετὰ θερμοτάτων ἐπαίνων καὶ χρηστοτάτων ἐλπίδων. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ὑόρκης ἀπήντησεν εὐχαριστῶν καὶ διὰ συγκινητικωτάτων φράσεων, ὡς καὶ ὁ προλαλήσας, ἐμνημόνευσε τῶν ὑπηρεσιῶν, ἃς παρέσχον εἰς τὴν κίνησιν ταύτην ὅ,τε ἀείμνηστος Ἐπίσκοπος Brent καὶ ὁ ἀναπληρωτὴς αὐτοῦ Δρ. Garvie. Εἶτα ὁ μὲν Ἀμερικανὸς Ἐπίσκοπος Perry ὑπέβαλε τὰ Πρακτικὰ τῆς 13ης Δεκεκεμβρίου 1929 τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς, ἅτινα καὶ ἐνεκρίθησαν, ὁ δὲ Δρ. Cadmann ἐξ ὀνόματος τοῦ Ταμίου G. Zabriskie τὸν ἀπολογισμὸν τοῦ παρελθόντος ἔτους, ὅστις καὶ ἐγένετο ἀποδεκτός. Κατ' αὐτὸν τὰ ἔσοδα τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀπὸ 31ης Ἰουλίου εἰς 31ην Ἰουλίου τρέχοντος ἀνῆλθον εἰς 10.164.15 δολλάρια, ὧν αἱ 7,011.11 δολλάρια παρ' Ἐπιτροπῶν καὶ Ἐκκλησιῶν, αἱ δὲ 2 587.97 παρ' ἀτόμων καὶ ἐνοριῶν. Τὰ ἔσοδα ταῦτα προστιθέμενα εἰς τὸ ὑπάρχον ἀπόθεμα ἀναβιβάζουσι τὸ ἐνεργητικὸν εἰς 27.389.49 δολλάρια. Ἐκ τούτων ἐδαπανήθησαν κατὰ τὸ παρελθὸν 21.122.24 δολλάρια, οὕτως ὥστε ἐν τῷ Ταμείῳ ὑπελείφθησαν οὐχὶ πολλῷ πλείονα τῶν 6.000 δολλαρίων. Μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν, αἵτινες συνεισήνεγκον ὑπὲρ τοῦ Ταμείου, μνημονεύεται καὶ ἡ Ἐκκλησία Ἀλεξανδρείας διὰ 48.54 δολλαρίων. Ἐνεκρίθη ὅπως γραφῇ εὐχαριστήριος ἐπιστολὴ πρὸς τὸν ἀπόντα Ταμίαν διὰ τὴν διαχείρισιν αὐτοῦ.

Μετὰ ταῦτα ὁ Προεδρεύων τῆς Παραπεμπτικῆς Ἐπιτροπῆς (Reference Commitee) Dean Bate ὑπέβαλεν ἔκθεσιν τῆς ὑπ' αὐτὸν Ἐπιτροπῆς καὶ ἔντυπον φυλλάδιον, ἐν ᾧ εὕρηνται συγκεφαλαιωμέναι αἱ ἀπαντήσεις τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν εἰς τὰς Ἐκθέσεις τοῦ Συνεδρίου τῆς Λωζάννης (1927). Ἐκ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἡ μόνη ἀπαντήσασα εἰς τὰς Ἐκθέσεις εἶνε ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἀπήντησαν ὡσαύτως οἱ Παλαιοκαθολικοί, οἱ Ἀγγλικανοὶ διὰ τῆς ὑποβληθείσης εἰς τὸ Συνέδριον τοῦ Λάμπεθ Ἐκθέσεως, πολλαὶ τῶν Λουθηρανικῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Σκανδιναυΐας. Ἕπονται αἱ ἀπαντήσεις πολλῶν ἐκ τῶν Πρεσβυτεριανῶν Ἐκκλησιῶν, τῶν Μεθοδιστῶν, τῶν Κογκρεγκασιοναλιστῶν, τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἄλλων. Ὁ

Dean Bate ἐπεχείρησε τὴν συγκριτικὴν ἐν περιλήψει ἔκθεσιν τῶν γνωμῶν τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν, λαμβάνων τὰς Ἐκθέσεις τῆς Λωζάννης κατὰ σειρὰν ἀπὸ τοῦ Προλόγου μέχρι τῆς Ζ' Ἐκθέσεως «Περὶ τῆς Ἑνότητος τῆς Ἐκκλησίας». Κατ' αὐτὸν ὁ διὰ τῶν ἀπαντήσεων τούτων διήκων κοινὸς τόνος εἶναι ἡ εὐγνωμοσύνη διὰ τὸ ἔργον ὅπερ ἀνέλαβε νὰ ἐκτελέση τὸ Συνέδριον τῆς Λωζάννης, ἡ ὁμόφωνος ἀπόφασις αὐτῶν πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς συνεργασίας ἐν τῇ Κινήσει καὶ ἡ ἐνθάρρυνσις τῆς Συνεχιστικῆς Ἐπιτροπῆς, ὅπως χωρήσῃ πρὸς τὰ πρόσω. Αἱ ἀπαντήσεις δὲν παραλείπουσι νὰ ἐπιδοκιμάσωσιν ἐν γένει καὶ ἔστιν ὅτε λίαν ἐγκαρδίως τὴν μέθοδον ἣν ἀκολουθεῖ ἡ Κίνησις, ἀπέχουσα νὰ διατυπώσῃ οἱονδήποτε κατηγορηματικὸν σχέδιον Ἑνώσεως καὶ ἀσχολουμένη εἰς τὴν κοινὴν ἐξέτασιν τῶν σημείων ἐν οἷς συμφωνοῦμεν καὶ ἐν οἷς διαφέρομεν ἀπ' ἀλλήλων. Ἡ Συνεχιστικὴ Ἐπιτροπὴ ἐκφράσασα τὰς θερμὰς αὐτῆς εὐχαριστίας πρὸς τὸν Dean Bate διὰ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ ἐξουσιοδότησεν αὐτὸν ὅπως προβῇ εἰς ἀναθεώρησιν τοῦ περιεχομένου συμβουλευόμενος τὰ ἐν Mürren παρόντα μέλη τῆς Συνεχιστικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἐφεξῆς ὁ Ἐπίσκοπος Gloucester, Πρόεδρος τῆς ἐκ Θεολόγων Ἐπιτροπῆς ἐξέθηκε τὴν πορείαν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς. Ἐμνημόνευσε τὴν τὴν πρόσληψιν ὡς Γραμματέως τοῦ Rev. W. T. Whitley καὶ ἀνέφερεν ὅτι οἱ καθηγηταὶ οἱ ἀναλαβόντες τὴν σύνταξιν διαφόρων πραγματειῶν «περὶ τῆς ἐννοίας τῆς Θ. χάριτος» προὐχώρησαν ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε ὑπάρχει ἐλπίς, ὅτι μετὰ δεκατετραήμερον Συνέλευσιν αὐτῶν τὸ 1931 ἐν Ἀγγλίᾳ θὰ κατορθωθῇ ἡ ἔκδοσις βιβλίου ἐν Ἀγγλικῇ καὶ Γερμανικῇ γλώσσῃ περιέχοντος τὰς διαφωτιστικὰς ἐπὶ τοῦ σπουδαίου τούτου σημείου τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας διατριβὰς Θεολόγων ἀνηκόντων εἰς τὰς διαφόρους Ἐκκλησίας. Ὁ καθηγητὴς Deissmann ὁμιλῶν ἀπὸ μέρους τῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κινήσεως «Ζωῆς καὶ Ἐργασίας», ἧς προΐσταται, ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας αὐτῆς διὰ τὴν συμβολήν, ἣν καὶ εἰς τὸ ἔργον αὐτῆς παρέχουσιν ὁ Ἐπίσκοπος Gloucester καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ. Ἡ Συνεχιστικὴ Ἐπιτροπὴ συνήνωσε καὶ τὰς ἰδίας αὐτῆς εὐχαριστίας πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Ἐπίσκοπον. Μ. μ. μετὰ προσευχὴν καὶ ὁμιλίαν ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Θυατείρων ὁ Πρόεδρος ἀνεκοίνωσε τὴν ἐντείχισιν ἀναμνηστικῆς πλακὸς πρὸς τιμὴν τοῦ Robert Gardiner, Γενικοῦ Γραμματέως τῆς Κινήσεως ἀπὸ τοῦ 1910 μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ 1924 ἐν τῇ Ἐνοριακῇ αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ τῇ 8η Ἰουνίου 1930.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

ΤΟ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΘΝΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Γεννάδιος, ἀντιπροσωπεύσας τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ Συνέδριον τοῦτο, ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰ κατ' αὐτὸ γενόμενα. Ἐκ τῆς ὡραίας ταύτης Ἐκθέσεως τῆς Α. Σεβασμιότητος δημοσιεύομεν ἐν τῇ «Ὀρθοδοξίᾳ» τὰ ἀκόλουθα :

Τὸ περὶ τῆς Νεολαίας τῶν Ὀρθοδόξων Ἐθνῶν Συνέδριον συνῆλθε τῇ 3 Νοεμβρίου 1930 ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἐν ταῖς αἰθούσαις τοῦ παρὰ τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν ξενοδοχείου «Μαζεστὶκ» καὶ εἰργάσθη ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Γενναδίου ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας [3-7] ἀντὶ τῶν ἀρχικῶς ὁρισθεισῶν πέντε ἡμερῶν [3-8]. Κατ' αὐτὸ παρέστησαν Ἀντιπροσωπεῖαι ἐξ Ἑλλάδος, ἐκ Βουλγαρίας καὶ ἐκ τῆς ἐν Διασπορᾷ Ρωσσίας ἢ μᾶλλον τῆς ἐν Παρισίοις ἑδρευούσης Ρωσσικῆς ὑπὸ τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Εὐλόγιον Ἐκκλησίας. Καθυστέρησαν δὲ μὴ προσελθοῦσαι, ἄγνωστον διὰ ποίους λόγους, αἱ ὑπὸ τῶν Ὀργανωτῶν τοῦ Συνεδρίου κληθεῖσαι καὶ ἀναμενόμεναι Ἀντιπροσωπεῖαι τῆς Γιουγοσλαυΐας καὶ Ρουμανίας. Ἐκ τῶν μὴ Ὀρθοδόξων προσῆλθον ὁ Δόκτωρ Τόφτ (Wisser t'Hooft), Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς ἐν Στοκχόλμῃ Ὀργανώσεως «Ζωὴ καὶ Ἐργασία», εἰς ἣν ὀφείλεται καὶ ἡ σύγκλησις τοῦ ἐνταῦθα Συνεδρίου, ὁ Αἰδεσιμώτατος Πρεσβύτερος Δρ. Κλούμπεργ, ἐκπροσωπῶν τὸν Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Οὐψάλης, ὁ κ. Ἁνριώ (Henriot), Ἀντιπρόσωπος τῆς Παγκοσμίου Φοιτητικῆς Ἑνώσεως, ἡ δεσποινὶς Μίλνς, Γενικὸς Γραμματεὺς τῶν ἐν Εὐρώπῃ Χριστιανικῶν Ἑνώσεων Νεανίδων (Χ. Ε. Ν.) καὶ ὁ κ. Λάνσδεϊλ, Γενικὸς Διευθυντὴς τῶν ἐν Ἑλλάδι Χριστιανικῶν Ἀδελφοτήτων τῶν Νέων (Χ. Α. Ν.).

Ἐν τῷ Συνεδρίῳ, μετὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν ἐν Ἑλλάδι, Βουλγαρίᾳ καὶ τῇ

ἐν Παρισίοις Ρωσσικῇ Ἐκκλησίᾳ γενομένων μέχρι τοῦδε περὶ τῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς τῆς Νεολαίας, συνεζητήθησαν τὰ ἑξῆς θέματα :

Α΄. Ἡ θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ δύναμις τῆς Ἐκκλησίας, εἰσηγουμένου τοῦ κ. Ζεγκόφκυ, Καθηγητοῦ τοῦ ἐν Παρισίοις Ὀρθοδόξου Θεολογικοῦ Ἰνστιτούτου.

Β΄. Ἡ Ἐκκλησία, πηγὴ τῆς ἀγωγῆς, εἰσηγουμένου τοῦ βοηθοῦ Ἐπισκόπου τῆς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης Θεοφιλεστάτου Ἀπαμείας κ. Βασιλείου Μαγκριώτου.

Γ΄. Ἡ κοινωνικὴ δύναμις τῆς Ἐκκλησίας, εἰσηγουμένου τοῦ κ. Πάσεφ, Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Σόφιας.

Δ΄. Ἡ θρησκευτικὴ ἀγωγὴ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, εἰσηγουμένου τοῦ κ. Μωραΐτου, Θεολόγου, Καθηγητοῦ τῶν Παιδαγωγικῶν ἐν τῷ ἐνταῦθα Διδασκαλείῳ Ἀρρένων.

Ε΄. Ἡ θρησκευτικὴ ἀγωγὴ ἐν τῇ Οἰκογενείᾳ, εἰσηγουμένου τοῦ κ. Κατσάρωφ, Καθηγητοῦ τῶν Παιδαγωγικῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Σόφιας.

ΣΤ΄. Ἡ θρησκευτικὴ ἀγωγὴ ἐν τῇ Σχολῇ, εἰσηγουμένου τοῦ κ. Ἀμίλκα Ἀλιβιζάτου, Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Ζ΄. Ἡ θρησκευικὴ ἀγωγὴ ἔξω τῆς Σχολῆς (ἐξωσχολική), εἰσηγουμένου τοῦ κ. Ζάνδερ, Καθηγητοῦ τοῦ ἐν Παρισίοις Ὀρθοδόξου Θεολογικοῦ Ἰνστιτούτου καὶ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ρωσσικῆς κινήσεως τῶν Χριστιανῶν Σπουδαστῶν εἰς τὰς Βαλτικὰς Χώρας.

Η΄. Γενικὴ μόρφωσις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, εἰσηγουμένου τοῦ προμνησθέντος κ. Πάσεφ.

Τὰ συμπεράσματα τῶν ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω ζητημάτων συζητήσεων διετυπώθησαν εἰς ἀποφάσεις.

ΠΟΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΣΥΣΚΕΨΕΩΣ

Α΄

Ἡ ἐν Θεσσαλονίκῃ συγκροτηθεῖσα Σύσκεψις περὶ τῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς «τῆς Νεότητος τῶν Ὀρθοδόξων Ἐθνῶν» διαπιστοῖ ὅτι αἱ σύγχρονοι συνθῆκαι ἀπαιτοῦσι παρὰ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν μεγίστας προσπαθείας καὶ φροντίδας διὰ τὴν σπουδὴν καὶ μελέτην τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς τῆς Νεολαίας.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητος ἡ γενικὴ ἐπιστράτευσις πασῶν τῶν πνευματικῶν δυνάμεων τῆς Ἐκκλησίας.

Πᾶσα Ὀργάνωσις τῆς Νεολαίας ἐργαζομένη ἐν πνεύματι θρησκευτικῷ ὀφείλει νὰ ἔχῃ συνείδησιν τῆς εὐθύνης της ἔναντι τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἡ Σύσκεψις μετὰ μεγάλης ἱκανοποιήσεως ἔλαβε γνῶσιν τοῦ ἔργου θρησκευτικῆς ἀγωγῆς ὅπερ ἐπιχειροῦσι ἐφημέριοί τινες. Ἐλπίζει ὅτι ἡ πρᾶξις αὕτη θὰ καταστῇ γενικωτέρα καὶ εὐρυτέρα ἐν τῇ ἐνοριακῇ δράσει. Ἡ Σύσκεψις ἀναγνωρίζει ἐπίσης τὴν μεγάλην ἀξίαν τοῦ ἔργου ὅπερ διεξάγεται ὑπὸ λαϊκῶν τινων Ὀργανώσεων ἐργαζομένων ἐν τῷ Ὀρθοδόξῳ πνεύματι καὶ ἐλπίζει ὅτι θὰ εὐνοηθοῦν καὶ θὰ βοηθηθοῦν αὗται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον παρὰ τῆς Ἐκκλησίας.

Διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου τούτου εἶναι ἀπαραίτητον ὅπως ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία καὶ ἀγωγὴ προσαρμοσθῶσι πρὸς τὰς μεθόδους τῆς συγχρόνου Παιδαγωγικῆς. Ἐξ ἄλλου πᾶν παιδαγωγικὸν σύστημα διὰ νὰ εἶναι χρήσιμον εἰς τὴν θρησκευτικὴν ζωὴν τῆς Ὀρθοδόξου Νεολαίας πρέπει ν' ἀντλῇ ἐκ τῶν ἀπείρων θησαύρων τῆς Ἐκκλησίας οἵτινες συχνάκις παραγνωρίζονται ὑπὸ τῆς συγχρόνου Σκέψεως. Καίτοι αἱ μέθοδοι τῆς Θρησκευτικῆς Παιδαγωγικῆς ποικίλλουσι παρὰ ταῖς διαφόροις Ὀρθοδόξοις Ἐκκλησίαις, ὁδηγοῦσιν εἰς τὸν αὐτὸν σκοπόν. Διὰ τοῦτο ἐπιβάλλεται διαρκὴς ἐν προκειμένῳ συνεργασία (Συνέδρια, ἀνταλλαγὴ σχετικῆς φιλολογίας, ἐπισκέψεις, κ. λ. π.).

Β′

Ἡ Σύσκεψις φρονεῖ ὅτι ἡ ἀποστολὴ τοῦ Σχολείου εἶναι νὰ δώσῃ εἰς τοὺς μαθητάς του ὡλοκληρωμένην καὶ ὀργανικὴν ἐκδοχὴν τοῦ κόσμου (κοσμοθεωρίαν). Ἡ ἐπιστημονικὴ ἐν τῷ Σχολείῳ διδασκαλία εἶνε ἀνεπαρκής, ἐὰν δὲν ἔχῃ διεισδύσῃ, τόσον εἰς τὰ προγράμματά της ὅσον καὶ εἰς τὴν προσωπικότητα τῶν διδασκάλων της, τὸ Χριστιανικὸν πνεῦμα. Τὸ Σχολεῖον σπουδαίαν δύναται νὰ προσφέρῃ συμβολὴν εἰς τὴν θρησκευτικὴν ἀγωγὴν τῶν παιδίων καὶ τοῦ ἐφήβου.

Τὸ νεώτερον Λαϊκὸν Σχολεῖον ἐν μέρει μόνον ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς ἐκπαιδευτικὰς ἀνάγκας, ἀτελῶς μόνον ἑρμηνεῦον τὴν μόρφωσιν. Ἡ νεωτέρα λαϊκὴ ἐκπαίδευσις σήμερον δὲν ἀνοίγει τὸν δρόμον τῆς ζωῆς εἰς τὸ παιδίον, τὸ ὁδηγεῖ μᾶλλον εἰς τὸ σταυροδρόμιον τοῦ ἀνθρωπισμοῦ καὶ τῆς φυσιοκρατίας ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀφ' ἑτέρου. Τοῦ περιγράφει τὸν Χριστιανισμὸν ὡς κἄτι ἀφῃρημένον καὶ ἀπραγματοποίητον καὶ συνήθως ἀνεφάρμοστον εἰς τὴν ζωήν.

Ἡ Σύσκεψις συνιστᾷ πρώτιστα πάντων ὅπως ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία παρέχηται κατὰ τὸ δυνατὸν εἰς τοὺς μαθητὰς τῶν λαϊκῶν ἐκείνων Σχολείων, εἰς τὰ ὁποῖα σήμερον δὲν παρέχεται αὕτη. Ἀναγνωρίζομεν ἐξ ἄλλου ὅτι καὶ ἐκεῖ ὅπου παρέχεται θρησκευτικὴ διδασκαλία ἐνίοτε αἱ μέθοδοι καὶ τ' ἀποτελέσματά της εἶναι διάφορα τῶν ἀναμενομένων. *Πρέπει πρώτιστα πάντων οἱ Καθηγηταὶ τῶν θρησκευτικῶν νὰ εἶναι θρησκευ-*

τικαὶ προσωπικότητες, ἱκαναὶ νὰ δεγείρωσι εἰλικρινῆ καὶ βαθὺν ἐνθουσιασμόν. Πρέπει —Ἱερεῖς καὶ Λαϊκοὶ— νὰ κατανοήσουν τὴν σύγχρονον Νεολαίαν, τὴν ψυχολογίαν της καὶ τὰς ἀνάγκας της, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἑλκύσωσι τὰς ψυχὰς τῶν νέων πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ περιλαμβάνεται ἡ Ψυχολογία καὶ ἡ Παιδαγωγικὴ εἰς τὰ προγράμματα τῆς προπαρασκευῆς τῶν διὰ τὴν θρησκευτικὴν διδασκαλίαν προοριζομένων Κληρικῶν.

Πρέπει ἐπειγόντως νὰ μορφωθῇ σύστημα παιδαγωγικὸν ἀνταποκρινόμενον πλήρως εἰς τὰς Ὀρθοδόξους ἀνάγκας καὶ βασιζόμενον ἐπὶ ἐπιστημονικῆς μελέτης τοῦ παιδός, τῆς θρησκευτικῆς του ψυχολογίας καὶ τῶν διαφερόντων του. Θὰ ἔπρεπε νὰ συσταθοῦν ἕδραι Ὀρθοδόξου Παιδαγωγικῆς καὶ Ἰνστιτοῦτα Θρησκευτικῆς Παιδαγωγικῆς.

Τὸ Σχολεῖον δὲν δύναται νὰ χωρίζεται τῶν λοιπῶν φάσεων τῆς ζωῆς τοῦ Ἐφήβου. Πρέπει νὰ εὕρῃ ὁ Ἔφηβος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ πνευματικὴν μητέρα ἐνδιαφερομένην διὰ τὰς ἀνάγκας του καὶ ἀνταποκρινομένην εἰς αὐτάς. Συνιστᾶται ὅπως αἱ Ὀργανώσεις καὶ Ἱδρύματα τῆς Ὀρθοδόξου Νεολαίας εὑρίσκονται εἰς σχέσιν στενὴν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, οἱ δὲ Ἱερεῖς μετέχουν ἐνεργῶς τῶν κατασκηνώσεων, ἐκδρομῶν, συναθροίσεων, λεσχῶν καὶ λοιπῶν δράσεων τῆς Νεολαίας.

Γ′

Πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐν τῷ Σχολείῳ θρησκευτικῆς ἀγωγῆς πρέπει νὰ κινητοποιηθῶσι πᾶσαι αἱ δυνάμεις τῆς παιδικῆς ψυχῆς. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ χρησιμοποιηθοῦν πάντα τὰ κοινωνικὰ συναισθήματα ὅσα ἀναπτύσσονται ἐν τῷ Σχολείῳ. Ὅλοι οἱ κύκλοι καὶ αἱ λοιπαὶ μαθητικαὶ Ὀργανώσεις δύνανται νὰ ἐξυπηρετήσουν τὸν σκοπὸν τοῦτον. Συνιστᾶται δὲ ἡ ὀργάνωσις θρησκευτικῶν κύκλων μεταξὺ τῶν μαθητῶν. Τὸ ἐθνικὸν αἴσθημα πρέπει νὰ ἐνισχυθῇ θρησκευτικῶς, ἀλλὰ πρέπει ν᾽ἀποφευχθῇ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ Σωβινισμοῦ. Ἡ Τέχνη ὑφ᾽ ὅλας αὐτῆς τὰς μορφὰς δύναται νὰ πλουτίζῃ τὴν θρησκευτικὴν ἀγωγήν. Τὸ σπόρ, ὡς μορφὴ τῆς φυσικῆς ἀγωγῆς, ἔχουν μεγάλην ἀξίαν πρὸ πάντων ἐὰν φέρουν τὸν Ἔφηβον πλησιέστερον πρὸς τὴν Φύσιν.

Αἱ διασκεδάσεις καὶ ψυχαγωγικαὶ ἐν γένει ἀσχολίαι τῆς ἐποχῆς μας ἔχουν τὴν θετικὴν ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρνητικήν των ὄψιν, οἱ κίνδυνοι δ᾽ αὐτῶν δὲν δύνανται νὰ ἐξουδετερωθοῦν εἰ μὴ διὰ τοῦ ἐξαγνισμοῦ τῆς Νεολαίας. Ἡ σωματικὴ καὶ ψυχικὴ ἁγνότης, ἡ καθαρότης τῆς φαντασίας, ἡ εὐγένεια τῆς ψυχῆς, καθὼς καὶ τὸ αἴσθημα τοῦ καλοῦ, δύνανται νὰ βοηθήσωσι τὴν Νεολαίαν εἰς τὸ νὰ ἀποφύγῃ τὸν κίνδυνον τῶν νοσηρῶν διασκεδάσεων. Ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ μὴ παραγνωρίσῃ τὴν ἐπίδρασιν καὶ

τὴν ἀξίαν τοῦ Κινηματογάφου ἐξ ἀπόψεως παιδαγωγικῆς. Πρέπει νὰ προβλέψῃ διὰ τὴν βελτίωσίν του ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς Χριστιανικῆς Ἠθικῆς.

Δʹ

Ἐκ τῆς σκέψεως ὅτι ἐν τῇ Οἰκογενείᾳ θὰ ὤφειλε νὰ λάβῃ τὴν πρώτην θρησκευτικήν του μόρφωσιν τὸ παιδίον καὶ ὅτι ἡ ἐν τούτῳ ἐνέργεια τῆς Οἰκογενείας εἶναι συχνότατα ἀνεπαρκής, ὅτι ἡ ἀνεπάρκεια αὕτη ὀφείλεται εἰς τὴν συνήθως μικρὰν ἀνάπτυξιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος παρὰ τοῖς γονεῦσι καὶ εἰς τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων διὰ τὴν τοιαύτην ἀγωγὴν τῶν τέκνων του στοιχείων, ἡ Σύσκεψις ἐπιμένει ἐπὶ τῆς ἀνάγκης τῆς θρησκευτικῆς μορφώσεως αὐτῆς ταύτης τῆς Οἰκογενείας ἵνα δυνηθῇ καὶ αὕτη νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τοῦ παιδίου.

Πρὸς τοῦτο συνιστῶνται Διαλέξεις, Ὀργανώσεις καὶ Κυριακὰ Σχολεῖα χάριν τῶν γονέων, μαθήματα δι᾿ ἀλληλογραφίας, εἰδικαὶ δημοσιεύσεις καὶ ἰδιαιτέρως Ἐγχειρίδιον Θρησκευτικῆς Παιδαγωγικῆς διὰ τοὺς Γονεῖς, δράσεις ὀργανούμεναι ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἢ ὑπὸ τῶν Θρησκευτικῶν Ὀργανώσεων.

Ὅπου διὰ λόγους οἰκονομικοὺς ἢ ἕνεκα τῆς ἀδιαφορίας τῆς Οἰκογενείας δὲν εἶναι δυνατὸν διὰ τῶν ἀνωτέρω νὰ δοθῇ εἰς τὰ παιδία ἡ θρησκευτικὴ ἐκπαίδευσις, ἐνδείκνυται ὅπως προσελκυσθῶσι τὰ παιδία εἰς Κυριακὰ Σχολεῖα, εἰς Παιδικοὺς Συλλόγους, εἰς θερινὰς κατασκηνώσεις κλπ. ἐπιχειρουμένας ἐν τῷ πνεύματι τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Εʹ

Ἡ Σύσκεψις ἔλαβε γνῶσιν τῆς αἰτήσεως τῆς Χ. Α. Ν. Ἀθηνῶν πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος περὶ τῆς καθιερώσεως ἑορτῆς εἰδικῶς διὰ τὴν Νεολαίαν εἰς ἀνάμνησιν τῆς εἰς τὸν Ναὸν εἰσόδου τοῦ Δωδεκαετοῦς Ἰησοῦ, ὑποστηρίζει τὴν σκέψιν ταύτην καὶ ἐλπίζει ὅτι θὰ γίνῃ αὕτη ἀποδεκτὴ ὑπὸ πασῶν τῶν ἐπὶ μέρους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

ΣΤʹ

Ἡ Σύσκεψις διαπιστοῦσα τὴν ἔλλειψιν βιβλίων διὰ τὴν Ὀρθόδοξον Νεολαίαν συνιστᾷ τῇ ἐγκρίσει τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἔκδοσιν :

1ον) Ἐκκλησιαστικῶν ᾀσμάτων πρὸς χρῆσιν τῶν παιδίων ἐκτὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἀκολουθιῶν.

2ον) Βιβλίων προσευχῶν διὰ τὴν ἰδιωτικὴν ζωὴν τῆς Νεολαίας μετὰ λειτουργικῶν εὐχῶν.

3ον) Βιβλίων λαϊκῶν διαφωτιζόντων τοὺς νέους ἐπὶ τῆς στάσεως τῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τῶν συγχρόνων ἠθικῶν καὶ κοινωνικῶν προβλημάτων.

Ζ'

Καταδειχθείσης ἐν τῇ Συσκέψει Θεσσαλονίκης τῆς ἀξίας τῆς ἀνταλλαγῆς σκέψεων καὶ τῆς ἀπὸ κοινοῦ μελέτης τῶν προβλημάτων τῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς καὶ ἀναγνωρισθείσης τῆς Συσκέψεως ταύτης ὡς ἀπλῆς ἀρχῆς τῆς μελέτης τῶν προβλημάτων τούτων ἅτινα ἀπαιτοῦσι σταθερὰν καὶ ἀδιάλειπτον προσοχήν, συνιστᾶται ὅπως ἐν ἑκάστῃ Χώρᾳ σχηματισθῶσιν ἐθνικαὶ ὁμάδες διὰ τὴν ἐξ ἀπόψεως Ὀρθοδόξου μελέτην τῶν ζητημάτων τῆς Θρησκευτικῆς ἀγωγῆς, τῇ συμμετοχῇ ἀντιπροσώπων τῶν διαφόρων Ὀργανώσεων τῆς Νεολαίας.

Μέχρις ὁριστικῆς διευθετήσεως τῶν διεθνῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν διαφόρων τούτων ἐθνικῶν Ὁμάδων παρακαλεῖται ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Νεολαίας τοῦ Συμβουλίου τῆς Ὀργανώσεως «Ζωὴ καὶ Ἐργασία» ἢ τοῦ Πρακτικοῦ Χριστιανισμοῦ, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ὁποίου ὠργανώθη ἡ Σύσκεψις αὕτη ὅπως εὐαρεστηθῇ νὰ ἐνεργῇ ὡς Διεθνὲς Κέντρον μεταξὺ τῶν Ὁμάδων τούτων.

ΕΚ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Τὰ τρία ταῦτα
Εἶναι θαυμαστὰ εἰς ἐμέ,
Μάλιστα τέσσαρα δὲν ἐννοῶ·
Τὰ ἴχνη τοῦ ἀετοῦ εἰς τὸν οὐρανόν·
Τὰ ἴχνη τοῦ ὄφεως ἐπὶ τοῦ βράχου·
Τὰ ἴχνη τοῦ πλοίου ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης·
Καὶ τὰ ἴχνη τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ νεότητι.

[Παροιμίαι Σολομῶντος
Κεφ. λ'.]

Η ΚΑΘΑΡΑ ΕΒΔΟΜΑΣ

Ὡραιοτέραν Εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Νηστείαν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ φαντασθῇ τις. Εἰσερχόμεθα ἀμέσως εἰς τὸ θέμα, εἰς τὴν οὐσίαν, εἰς τὸν σκοπόν, εἰς τὸ τέρμα. Καλούμεθα νὰ γίνωμεν καθαροί, καὶ καλούμεθα πρὸς τοῦτο μὲ πολλὴν ὑποβολήν· νὰ γίνωμεν καθαροί, διότι μόνον «οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ τὸν Θεὸν ὄψονται»· ἄχραντη νὰ γίνῃ ἡ σκέψις μας· ἁγνὸν τὸ αἴσθημά μας.

***

Ἀφοῦ ἡ Φύσις εἶναι τόσον καθαρά, πῶς ἡμεῖς νὰ μὴ εἴμεθα καθαροί; Ἡ σταγών, ἡ δρόσος, ἡ αὔρα, ἡ χλόη, τὸ ἄνθος, ἡ χιών, τὸ ὄρος, ἔχουν παρθενικὴν ἁγνότητα· χωρὶς αὐτὴν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ νοηθοῦν· αὐτὴ εἶναι ἡ εὐμορφιά των· αὐτὴ εἶναι ἡ συγκίνησίς μας· μᾶς φέρει εἰς ἐπαφὴν μὲ ὅ,τι εὐγενέστερον ὑπάρχει εἰς τὴν ψυχήν μας· κάμνει τὸ ἔνστικτον νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὴν ἰδέαν· ἄρα αὐτὴ μᾶς ἐξυψώνει, διότι, ἂν ὑπάρχῃ τι διὰ τὸ ὁποῖον ὑπερηφανευόμεθα καὶ κρατοῦμεν αὐτὸ μὲ ζηλοτυπίαν καὶ μᾶς πτερώνει αὐτὸ τὴν ψυχὴν καὶ μᾶς γνωρίζει στιγμὰς πρωτοτύπου καὶ μεγάλης εὐτυχίας καὶ ἀποθησαυρίζεται αὐτὸ εἰς τοὺς μεγάλους πνευματικοὺς θησαυροὺς τοῦ Κόσμου, τοῦτο εἶναι ἡ ἑκουσία ὑποταγὴ τοῦ ἐνστίκτου. Ἡ ὑποταγὴ τοῦ ἐνστίκτου προϋποθέτει τὴν καθαρότητα, εἰς τὴν ὁποίαν προσθέτει νέον βάθος, νέον κάλλος, νέαν δύναμιν, νέαν γοητείαν. Ἰδοὺ διατί μᾶς ἐπηρεάζει ἡ Φύσις εἰς τὸς ἐκφάνσεις τῆς ἀμιάντου ὡραιότητός της· καὶ μᾶς κάμνει νὰ αἰσθανθῶμεν πλησιέστερόν μας τὸν Θεόν.

***

Εἰς τὴν πάλην μας αὐτὴν ἀκούομεν ὀπίσω ἀπὸ τὴν Φύσιν τὸν Θεόν· βλέπομεν τὸν ἀόρατον μέσα εἰς τὰ ὁρατά. Πολλάκις αἰσθανόμεθα πολλὴν αἰθρίαν εἰς τὴν Φύσιν· τοῦτο συμβαίνει, ὅταν ἡ αἰθρία ὑπάρχῃ εἰς τὴν ψυχήν μας. Ὁ Κόσμος εἶναι κάπως ἡ ἀντανάκλασις τοῦ ἑαυτοῦ μας. Δὲν ξεύρω ἂν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον κάμνει τὴν ὡραιότητα τῆς Φύσεως συναρπαστικὴν εὑρίσκεται εἰς αὐτὴν ἢ εἰς τὴν ψυχήν μας. Ἀλλὰ πάντοτε ἡ θέα τοῦ ἐνάστρου οὐρανοῦ κάμνει νὰ ἀναβλύσουν ἀπὸ τὴν ψυχήν μας κύματα θαυμασμοῦ, νὰ τὴν διαδράμουν ρίγη ἀρρήτου συγκινήσεως, νὰ τὴν καταστήσουν διαφανεστέραν, αἰθεριωτέραν, ἱκανὴν νὰ ἀκούσῃ τὴν οὐρανίαν μολπὴν τῶν Χερουβείμ, τὰ ὁποῖα ψάλλουν τὴν ἁγιότητα τοῦ Θεοῦ: «Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος...»

***

Ὅλα μᾶς καλοῦν εἰς τὴν καθαρότητα· πρέπει νὰ γίνωμεν, ἐὰν δὲν εἴμεθα, καθαροί· καθαροὶ τὸ σῶμα, ἄχραντοι τὴν ψυχήν.

Καὶ τὸ σῶμα, ὡσὰν ἄνθος καὶ αὐτὸ ἐπάνω εἰς τὴν Γῆν — «ἄνθρωπος ὡσεὶ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ....» — πρέπει νὰ εἶναι πολὺ καθαρόν. Αὐτὸ εἶναι ὁ Ναὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· εἶναι τὸ Ἅγιον Ποτήριον, τὸ ὁποῖον περιέχει σταγόνα τῆς θείας οὐσίας, τὴν ψυχήν. Εἰς αὐτὴν γεμάτην ἀπὸ ἀγάπην ἀντανακλᾶται τὸ Θεῖον. Εἰς αὐτὸ μὲ τὰς ἁγνὰς προαισθήσεις μας ἀκούομεν τοὺς βηματισμοὺς τῆς ψυχῆς μας· εἰς αὐτὸ μὲ τὰς αἰθερίας συγκινήσεις μας ἀκούομεν τὰ πτερυγίσματα τῆς ψυχῆς μας· εἰς αὐτὸ εὑρίσκουν κατασκήνωσιν αἱ ἀνησυχίαι μας, οἱ τρόμοι μας, αἱ θλίψεις μας.

Καὶ ἡ ψυχὴ πρέπει νὰ διατηρῆται πολὺ καθαρά, ἀφοῦ εἶναι θεῖος σπινθήρ, ἀκτὶς ἀμιάντου φωτός· ἀφοῦ μὲ αὐτὴν εἴμεθα οἱ διαγγελεῖς τῆς ἁγιότητος τοῦ Θεοῦ, οἱ διερμηνεῖς τῆς ἀγαθότητός του, οἱ συνεργάται εἰς τὸ δημιουργικὸν ἔργον Του.

***

Ἀλλοίμονον, ἐὰν δὲν φροντίσωμεν διὰ τὴν ἁγνότητά μας· τίποτε εἰς τὴν Φύσιν δὲν παραβιάζεται ἀποινεί. Ἡ ἁγνότης εἶναι ἡ ἀσφαλιστικὴ δικλεὶς εἰς τὴν Φύσιν. Καθ' ἣν στιγμὴν δὲν σέβεσαι τὸ ἀγαθὸν τοῦ ἄλλου, πλήττεσαι εἰς σωφρονισμόν· πλήττεσαι, διότι ἡμάρτησες εἰς ὅσια, πλήττεσαι εἰς παραδειγματισμὸν καὶ τῶν ἄλλων· πλήττεσαι, διότι δὲν πρέπει νὰ σπαταλᾷς τὰς δυνάμεις σου. Ἡ Φύσις εἶναι λίαν φειδωλός· οὐδὲν δαπανᾷ ἀσκόπως, ἀποφεύγει καὶ τὴν ἐλαχίστην σπατάλην. Πῶς λοιπὸν θὰ κάμωμεν ἡμεῖς σπατάλην χωρὶς εὐθύνην, χωρὶς συνέπειαν τὴν τιμωρίαν, τὴν ἀποκατάστασιν;

Ἡ ἁγνότης εἶναι κάτι τὸ ὁποῖον δὲν μυκτηρίζεται. Μυκτηρίζεται τὸ δάκρυ τῆς μητρός, ἢ ἡ ἀϋπνία τῆς συζύγου, ἢ ἡ ἄγνοια τῶν παιδιῶν; Ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου δὲν μυκτηρίζεται. Ὑπάρχουν μερικὰ πράγματα πρὸς τὰ ὁποῖα ἡ εὐλάβεια εἶναι ἀπόλυτος. Ἠθέλησε κάποτε ὁ Βολταῖρος νὰ παρῳδήσῃ, κατὰ τὴν συνήθειάν του, τὸν Πεντηκοστὸν Ψαλμόν. Ἀλλ' ὅταν ἔφθασεν εἰς τὸν στίχον: «Καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοὶ ὁ Θεός...», κατελήφθη ἔξαφνα ἀπὸ τρόμον· ἠσθάνθη ὅτι κάποια δύναμις ἀόρατος τὸν καταδιώκει· ἐξηντλημένος κατέπεσεν εἰς τὴν κλίνην του· ὁ στίχος οὗτος ἐφάνη εἰς αὐτὸν ὡς ἄλλου κόσμου ἀπήχησις, ὡς κάτι τὸ ὁποῖον δὲν ἐπιδέχεται γελωτοποίησιν.

Φανάριον,
Καθαρὰ Δευτέρα.

† Ο ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΣ ΔΩΡΟΘΕΟΣ

ΑΓΝΩΣΤΟΝ ΕΓΓΡΑΦΟΝ
ΣΧΕΤΙΚΟΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΝ ΤΑΙΣ ΣΧΕΣΕΣΙΝ ΑΥΤΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

[Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου]

Καταχωρεῖται κατωτέρω τὸ ἔγγραφον ἐκεῖνο περὶ τοῦ ὁποίου εἰσηγητικῶς καὶ ἀναλυτικῶς διὰ μακρῶν ἐγράψαμεν ἐν τῷ προηγουμένῳ Τεύχει [σελ. 73-77]. Ἀναμφιβόλως τὸ ἱστορικὸν τοῦτο μνημεῖον ἐπιχέει νέον φῶς ὄχι μόνον ἐπὶ τοῦ σημείου τοῦ ἀφορῶντος τὸ πολύκροτον καὶ προκαλέσαν τόσον σάλον ἐν Ἑλλάδι ζήτημα τῆς χειραφετήσεως τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν σχέσεων—ἔστω καὶ προσωρινῶν — αἱ ὁποῖαι ὑφίσταντο μεταξὺ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ Πολιτείας ἐν τῇ τέως Ὀθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ.

† Ο Η. Γ.

ΣΧΕΔΙΟΝ ΕΚΘΕΣΕΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΥΨΗΛΗΝ ΠΟΡΤΑΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΗΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ἀνέκαθεν ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς ἀμέσου κυριαρχίας τοῦ Πατριαρχικοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Θρόνου, ὡς τῆς τούτου ἐνορίας καὶ διοικήσεως μέρος ἀποτελοῦσα, ἀφ' ὅτου ἐξωτερικῶς ἐπηρεασθεῖσα, ἐκηρύχθη αὐτογνωμόνως παρὰ τοὺς ἱεροὺς τῆς θρησκείας μας θεσμοὺς καὶ τὰς διατάξεις αὐτόνομος καὶ ἀνεξάρτητος, ἀποσπασθεῖσα μὲ λύπην μας ἀπ' αὐτοῦ καὶ πᾶσαν σχέσιν μετ' αὐτοῦ διακόψασα, εἰς διάφορα περιέπεσεν ἄτοπα ἀπ' ἐναντίας τῶν ἱερῶν καθηκόντων της, μὴ δυνηθεῖσα ἐν ὅλῳ τῷ μέχρι τοῦδε διαστήματι νὰ ἐνεργήσῃ τὰ τῆς ἱερᾶς δικαιοδοσίας της ἐλευθέρως καὶ συμφώνως μὲ τοὺς τῆς θρησκείας μου κανόνας ὡς περιορισθεῖσα παντελῶς εἰς τὰ κατ' αὐτὴν ἐκ τοῦ περὶ τὴν ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν διοίκησίν της ἐπιβλαβοῦς διοργανισμοῦ, ὃν κατὰ βιαίαν ὑποχρέωσιν παρὰ τὰς κανονικὰς διατάξεις μας ἔλαβεν· ἐκ δὲ τοῦ τοιούτου διοργανισμοῦ οὐ μόνον καινοτο-

μίαι ἐπείσακτοι περὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας μας ἔθιμα παρεισέφρησαν, καὶ ἕτεραι διδασκαλίαι φανεραὶ καὶ ἀνακεκαλυμμέναι ἐλευθέρως ἐγένοντο διαφθείρουσαι τὰ θρησκευτικὰ τῶν κατοίκων ἐκεῖσε Ὀρθοδόξων φρονήματα, ἀλλὰ καὶ ὁ ἔσχατος κατὰ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας μας κίνδυνος ἠπειλήθη ἀπὸ τάς τινων ἐκεῖσε ἀθέους καὶ βλασφήμους διδασκαλίας, ἐμφωλεύουσα κατὰ μικρὸν εἰς αὐτὰ τῆς Ἑλλάδος τὰ σπλάγχνα, ἐὰν ὁ Πατριαρχικὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως Θρόνος δὲν ἐπρολάμβανε νὰ ὑψώσῃ τὴν φωνήν του, ἐξ ἧς νὰ διεγερθῶσι καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ὀφειλομένην αὐτοῖς προσοχὴν καὶ προκατάληψιν τοῦ κινδύνου· ἡ δὲ περὶ τὰ θρησκευτικὰ φρονήματα γενομένη εἰς πολλοὺς τῶν ἐκεῖσε διαφθορά, ὅσην ἐπέφερεν εἰς αὐτοὺς κατὰ συνέπειαν, καὶ τὴν περὶ τὰ ἤθη καὶ τὸ πολίτευμα διαφθορὰν ἐκ πολλοῦ τοῦτο προωμολόγηται, καὶ γνωστὸν τοῖς πᾶσίν ἐστιν· ὅπερ ὅσην ἔχει εἰς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν τὴν σχέσιν, καὶ ὅσην ὑποτρέφει τὴν ἀταξίαν, τὴν ἀπείθειαν, τὴν ἀνηκοΐαν καὶ τὴν λοιπὴν βλάβην εἰς τὴν ἐλευθέραν καὶ ἀκώλυτον ἐνέργειαν τῶν πολιτικῶν νόμων ἑνὸς Κράτους, κάλλιστα καὶ ἀκριβέστατα γνωρίζουσι οἱ τὰ πολιτικὰ διέποντες πράγματα· δὲν εἶναι ἀμφιβολία ὅτι ἑνὸς ἀτόπου δοθέντος μυρία καὶ πολυειδῆ ἕπονται· διότι, ὅταν ἑνὸς ἔθνους ἡ θρησκεία, ἥτις θεωρεῖται παρ' αὐτῷ ἡ πρώτη καὶ οὐσιώδης βάσις τῆς πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἀμοιβαίας κοινωνίας καὶ τῆς πρὸς τὸν πολιτικὸν βίον ἀναπτύξεως αὐτοῦ, καὶ ὁ μόνος χαλινὸς εἰς τὰ πάθη καὶ τὰς παραλόγους τῶν ἀνθρώπων ὁρμάς, περιφρονεῖται, ἐξευτελίζεται, καὶ ὁλοτελῶς παραβλέπεται, καὶ ὅταν τέλος πάντων δολίως ἐπιβουλευομένη, ὑπούλως καταδεσμεύεται, καὶ πολυτρόπως διωκομένη καταδουλοῦται, ἀνίσχυρος ὅλως καθισταμένη, καὶ ἀδρανὴς μένουσα, ὡς τῶν ἱερῶν αὐτῆς λειτουργῶν ἀδυνατούντων εἰς τὴν ἐλευθέραν αὐτῆς ἐνέργειαν, καὶ τὴν ταύτης ὑποστήριξιν, τότε εὐκόλως ἕκαστος ἀφηνιάζει, ἐκτραχηλίζεται εἰς τὰ πάθη του, κωφεύει εἰς τὰς σωτηριώδεις φωνὰς τῆς συνειδήσεως, ἀπειθεῖ εἰς τοὺς νόμους, καταφρονεῖ τὴν διοίκησιν, ἐπηρεάζει τὸν πλησίον καὶ γίνεται ἐν ἑνὶ λόγῳ ἡ μάστιξ τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας καὶ ὁ ἀνατροπεὺς ὅλων τῶν καθεστώτων, ἀποβάλλων ὁλοτελῶς τὸν φόβον τῆς ἐξουσίας ὡς ἀποσείων προηγουμένως τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν καταπάτησιν τῆς νηπιόθεν παραδεδεγμένης θρησκείας του· αὐτὰ ταῦτα τελευταίως συναισθανθέντες καὶ οἱ τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος Ἀρχιερεῖς καὶ ἐκ πείρας ὡς ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων γνωρίσαντες, καὶ κατιδόντες ὅση προσεγένετο εἰς τὴν καθεστῶσαν θρησκείαν βλάβη, καὶ ἡ ἐκ τῆς θρησκευτικῆς βλάβης εἰς τὰ ἤθη διαφθορὰ ἐκ τῆς βεβιασμένης καὶ παρανόμου ἀπομακρύνσεώς των ἀπὸ τὸ κέντρον, τουτέστι τοῦ Πατριαρχικοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Θρόνου, εἰς ὃν ἀνέκαθεν ὑπέκειντο κανονικῶς,

ἐπιλαβόμενοι καὶ οὗτοι ἐσχάτως τῆς παρούσης τῶν πολιτικῶν ἐκεῖσε πραγμάτων μεταβολῆς, ὡς εὐκαιρίας προσφόρου πρὸς ἐπανόρθωσιν καὶ τῶν κατὰ τὴν θρησκείαν κακῶς καὶ ἐπιβλαβῶς ἀπ᾽ ἀρχῆς διοργανισθέντων καὶ καταστάντων καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν προσγενομένης ἠθικῆς διαφθορᾶς, ἐξέφρασαν παρρησίᾳ τὸ φρόνημα καὶ τὴν θέλησίν των, θεωρήσαντες τὸ μόνον σωτήριον καὶ ὠφέλιμον εἰς τὴν διατήρησιν τῆς θρησκείας καὶ τὴν ὑποστήριξιν τῶν κανονικῶν αὐτῆς δικαιωμάτων, τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου ὡς κέντρου τῶν τε ἀπ᾽ αὐτοῦ ἐξηρτημένων, καὶ τῶν αὐτονόμων ἐκκλησιῶν, καὶ τὴν μετὰ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἕνωσιν καὶ πνευματικὴν σχέσιν· διὸ καὶ εἰς αὐτὴν ἔγνωσαν νὰ προστρέξωσι κανονικῶς, ὅπως ἀσφαλίσωσι τὰ κατ᾽ αὐτοὺς νόμιμα καὶ θρησκευτικὰ προσόντα, καθὼς οἱ τῆς θρησκείας μας θεῖοι κανόνες καὶ ἱεραὶ θεσμοθεσίαι ὑπαγορεύουσι καὶ οὕτω διατηρηθῇ τοὐντεῦθεν ἡ κανονικὴ ἑνότης τῆς πίστεως ἀσφαλής, ἀνεπηρέαστος καὶ ἀκράδαντος· ὅθεν τὴν τοιαύτην τῶν τῆς Ἑλλάδος θρησκευτικῶν πραγμάτων προμνηστευμένην κανονικὴν ἐπανόρθωσιν καὶ ἔννομον ἀποκατάστασιν ὁ Πατριαρχικὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως Θρόνος πρὸ πολλοῦ κατὰ θρησκευτικὸν λόγον ἐπιθυμῶν, ὡς ἀναγκαιοτάτην πρὸς ἀσφάλειαν καὶ στηριγμὸν τῆς ἡμετέρας πίστεως, καὶ ἐπὶ πλέον θρησκευτικῶς ὑποχρεούμενος ταύτην νὰ ἀποδεχθῇ προβαλλομένων παρὰ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας, ὡς ἀφεύκτως ἀπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν μας κανόνων ἀπαιτουμένων πρὸς διατήρησιν τῶν ἀπὸ αἰῶνος ἐπ᾽ αὐτῇ θρησκευτικῶν δικαιωμάτων μας, κατ᾽ οὐδένα τρόπον δύναται νὰ παραβλέψῃ τὴν παροῦσαν εὐκαιρίαν εἰς τὴν τούτων ἐξ ἀνάγκης μέχρι τοῦδε σεσιγημένων ἐπανάκτησιν, κατὰ τοὺς ὅρους τῶν ἀρχαίων τῆς Ἐκκλησίας μας διατάξεων· αὐτὴν ταύτην τὴν κανονικὴν ἕνωσιν οὐ μόνον πρὸς τὴν ἀσφάλειαν τῆς θρησκείας μας ὠφέλιμον καθ᾽ ὅλον τὸ Ὀθωμανικὸν Κράτος θεωροῦμεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν τῶν ὑπηκόων κατάστασιν συντελεστικήν, ἥτις, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, πολλὴν ἔχουσα τὴν σχέσιν πρὸς τὴν πολιτικὴν διοίκησιν, πολλὴν ἐπαγγέλλεται καὶ τὴν πολιτικὴν εἰς αὐτὴν ὠφέλειαν· διότι ἑνουμένη ἡ τῆς Ἑλλάδος Ἐκκλησία μετὰ τοῦ Πατριαρχικοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Θρόνου πνευματικῶς κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς διατάξεις καὶ ἀναλαμβάνουσα τὰ ἐπ᾽ αὐτῆς ἀναπόσπατα ἐσωτερικά τε καὶ ἐξωτερικὰ θρησκευτικὰ δικαιώματά της καὶ ἀπαλλαττομένη τοιουτοτρόπως τοῦ ὀλεθρίου περιορισμοῦ, εἰς ὃν λεληθότως ἐκ ῥαδιουργίας ὑπέπεσε, καὶ ἀσφαλίζουσα τὴν ἡμετέραν ἐκεῖσε θρησκείαν, διὰ τῆς ἰσχύος τῶν καθ᾽ ἡμᾶς ἱερῶν νόμων, καὶ προστατεύουσα αὐτὴν διὰ τῆς κανονικῆς δικαιοδοσίας της, θέλει ἐμποδίζει τοὐντεῦθεν τόσον τὴν λύμην τῶν θρησκευτικῶν φρονημάτων ἐκ τῶν διαφόρων ἑτεροδιδασκαλιῶν, ἀναστέλλουσα τὰς βλασφήμους ἐρεσχελίας τῶν

κακοδόξων, ὅσον καὶ τὴν ἠθικὴν διαφθοράν, ἵνα μὴ διαδόσιμοι καὶ πρὸς τοὺς ἐγγὺς καὶ πρὸς τοὺς πόρρω γίγνωνται· ἐξ ὧν μεγίστης καὶ πρὸς τοὺς ὑπηκόους τῆς ἐφ' ἡμᾶς θεόθεν τεταγμένης Κραταιᾶς Βασιλείας ὁμοθρήσκους ὁμογενεῖς μας θέλει πηγάσει ὠφέλεια, μὴ λαμβάνοντας τοὐντεῦθεν ἀφορμὴν λύμης καὶ διαφθορᾶς ἐκ τῆς μετὰ τῶν Ἑλλήνων κοινωνίας καὶ ἐπιμιξίας διὰ τὸ ὅμορον, μηδὲ βλαπτομένους πρός τε τὰ θρησκευτικὰ φρονήματα, καὶ πρὸς τὰ ἠθικὰ καθήκοντα, ἀλλὰ μένοντας διὰ παντὸς ἐν ἀσφαλείᾳ εἰς ὅσα ἀπὸ γεννήσεως των παρὰ τῶν Πατέρων των ἐδιδάχθησαν· ἀφ' ὧν πηγάζει, ὡς εἴρηται, καὶ ἡ πρὸς τὴν ἐξουσίαν εἰλικρινὴς πίστις ἡ ἐθελούσιος εἰς αὐτὴν ὑπακοή, ἡ εἰς τὰς κατὰ καιροὺς διατάξεις της ἀγόγγυστος εὐπείθεια, καὶ ἡ εἰς τὰ καθεστῶτα αὐτῆς ἀπαρέγκλιτος ἐμμονὴ καὶ εὐστάθεια· ὅθεν ἡμεῖς ἔνθεν μὲν ἀπὸ τοῦ πρὸς τὴν θρησκείαν μας ἀπαραιτήτου χρέους προαγόμενοι εἰς τὴν περὶ τοῦ προκειμένου τῆς πρὸς τὸν Πατριαρχικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως Θρόνον πνευματικῆς ἑνώσεως τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας ἐμβριθῆ σκέψιν, καὶ θεωροῦντες κατὰ τὰς διαγορεύσεις τῶν θρησκευτικῶν μας κανόνων ἑαυτοὺς ἀπαραιτήτως ὑποχρέους εἰς τὸ νὰ προσενεχθῶμεν ἀναποφεύκτως καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς τούτων ἐννοίας, καὶ νὰ ἐνεργήσωμεν ὅλαις δυνάμεσι τὰ θρησκευτικὰ χρέη μας, προστατεύοντες παντὶ σθένει τὰ ἀρχαιότατα τοῦ καθ' ἡμᾶς Πατριαρχικοῦ Θρόνου ἱερὰ δικαιώματα, ἐστηριγμένα ἀνέκαθεν ἐπὶ βάσεων ἀκραδάντων τῶν ἱερῶν νόμων καὶ θείων τῆς Ἐκκλησίας μας διατάξεων (τῶν ὁποίων ἄλλως, ὃ μὴ γένοιτο! ἀμελοῦντες ἢ ἀδιαφοροῦντες, καθιστάμεθα ὅλως ἔνοχοι καὶ ὑπεύθυνοι εἰς τὰ τῆς θρησκείας μας, καὶ διὰ τοῦτο ἀξιοκατάκριτοι, ὡς παραβάται ταύτης, ἄπαγε! φαινόμενοι καὶ ἀναπολόγητοι μένοντες καὶ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς πάντας τοὺς ἁπανταχοῦ ὁμοθρήσκους μας). Ἔνθεν δὲ καὶ ἀπὸ τῆς πρὸς τὴν ἐφ' ἡμᾶς θεόθεν τεταγμένην Κραταιὰν Βασιλείαν ὀφειλομένης πίστεώς μας κινούμενοι εἰς τὰς περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου μετ' ἐπιστασίας ἀκριβεῖς παρατηρήσεις μας, καὶ κατανοοῦντες οὐ μόνον ἀνεπιβλαβῆ καὶ ἀνεπηρέαστον πολιτικῶς πρὸς τὸ Βασίλειον Κράτος τὴν τοιαύτην ἕνωσιν, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἐπωφελῆ καὶ χρήσιμον ἠθικῶς τε καὶ πολιτικῶς, καθυποβάλλομεν εὐσεβάστως ὑπ' ὄψιν τοῦ Κραταιοῦ Δεβλετίου τὰ εἰλικρινῆ φρονήματά μας, παρακαλοῦντες θερμῶς, ἵνα ἐπιστήσῃ ἀπαθῶς τὴν προσοχήν του εἰς τὰ παρ' ἡμῶν δουλικῶς ἐκτιθέμενα, ἐξ ὧν πεποίθαμεν ὅτι θέλει πεισθῇ εὐλόγως εἰς τὰς ταπεινὰς παρατηρήσεις μας ἐπικρίνον τὰ συμφέροντα θρησκευτικῶς τε καὶ ἠθικῶς εἰς τοὺς πιστοὺς ὑπηκόους του, εὐχομένους διηνεκῶς ὑπὲρ τῆς εἰς αἰῶνας ἀσφαλοῦς τε καὶ ἀταράχου διαμονῆς τοῦ Βασιλείου Κράτους πρὸς ἡμετέραν θρησκευτικήν τε καὶ ἠθικὴν ἀσφάλειαν καὶ ἥσυχον καὶ ἄνετον διαβίωσιν.

ΩΡΟΛΟΓΙΑ

ΤΟΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΑΙΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΙΕΡΕΜΙΑι ΤΩι Β′ ΤΩι ΤΡΑΝΩι ΕΚ ΤΥΒΙΓΓΗΣ (ΒΥΡΤΕΜΒΕΡΓΗΣ)
ΦΩΤΙΩι ΤΩι Β′ ΕΚ ΒΑΡΣΟΒΙΑΣ (ΠΟΛΩΝΙΑΣ)

Ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ ἑορτῇ τοῦ σεπτοῦ ὀνόματος τῆς Α. Θ. Παναγιότητος *προσφωνεῖται.*

Ἡ «Ὀρθοδοξία» μετ' ἰδιαιτέρας χαρᾶς δέχεται εἰς τὰς στήλας αὐτῆς τὴν ἐξ ἀνεκδότων ἐπίκαιρον ταύτην καὶ ὡραίαν Μελέτην τοῦ σοφοῦ Καθηγητοῦ καὶ Συγγραφέως κ. Βασιλείου Α. Μυστακίδου, Ἄρχοντος Διδασκάλου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Α′

§ 1. Ὅτε πρὸ τριετίας ἐδημοσίευον ἐν τῇ *Θεολογίᾳ* [1] ἐκ τῶν χειρογράφων τῶν ἐν τῇ πανεπιστημιακῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς γεραρᾶς Τυβίγγης ἀποκειμένων *ἀνέκδοτον* Λόγον τοῦ πατρὸς Ζυγομαλᾶ, μεγάλου ἑρμηνευτοῦ τῶν ἁγίων Γραφῶν, ἐκφωνηθέντα ἐν τῇ *Παμμακαρίστῳ*, ἐκ τῶν κομισθέντων τῷ φιλέλληνι τῆς Ἀκαδημείας *Γραικολατίνῳ* καθηγητῇ *Μαρτίνῳ τῷ Κρουσίῳ* ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ κατ' ἀνάγκην ἐξήταζον ἐν τοῖς Προλεγομένοις τὰ τῶν σχέσεων τῶν ἐν Τυβίγγῃ θεολόγων πρὸς τοὺς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, ἐν μιᾷ καὶ μόνῃ σειρᾷ δι' ὑποσημειώσεως ἐξέφραζον τὴν εὐχὴν ὅπως ἡ ἐπὶ ταῖς σχέσεσι ταύταις καὶ ταῖς θεολογικαῖς διαπραγματεύσεσιν ἀνταλλαγὴ δώρων μεταξὺ ἀγνοουμένων μὲν κατὰ πρόσωπον, ἐγνωσμένων ὅμως πόρρωθεν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ψυχῆς γένηται ὑποκείμενον ὀλιγοσελίδου

[1] Ἀθηνῶν, ἔτ. 1928 τ. ΣΤ′.

τινὸς ἄρθρου [2]. Προὔκειτο ἀσφαλῶς περὶ τοῦ συνδέσμου τῆς *νεοτεύκτου, νεοσυστάτου* Ἐκκλησίας τῶν Διαμαρτυρομένων πρὸς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλην Ἐκκλησίαν καὶ τῆς πρὸς ἀλλήλας εὐγενοῦς καὶ χριστιανικῆς διαθέσεως, συνδέσμου, ὃς ἐπεδιώκετο οὐ μόνον δι' ἀλληλογραφίας ἐπισήμου τε καὶ ἀνεπισήμου, μεσαζόντων τῶν *Ἐκκλησιαστῶν* (ἐφημερίων) τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Γερμανικῆς πρεσβείας [3], ἀλλὰ καὶ ἐνισχύετο δι' ἀνταλλαγῆς ἀμφοτέρωθεν δώρων. «Χάριτος ἀμοιβὴ καὶ δόσις συνέχει τοὺς τῶν ἀνθρώπων βίους, μάλιστα τῶν διαπραγματευομένων, τῶν μὲν διδόντων, τῶν δὲ λαμβανόντων, τῶν δ' αὖ πάλιν ἀνταποδιδόντων». Τὰ δῶρα ταῦτα, ὅτε αἱ σχέσεις ἐγένοντο στενώτεραι, θερμότεραι, ἦσαν ἐνθύμια μὲν πνευματικά, χειρόγραφα, βιβλία, ὡς ἔστιν ἰδεῖν ἐκ τῆς ζητήσεως νεωτέρων ἐκδόσεων συγγραφέων τῆς τε ἔσωθεν καὶ τῆς θύραθεν παιδείας διὰ τὸ Πατριαρχικὸν *Φροντιστήριον*, τὰ *Διδασκαλεῖα* (= Μ. Γ. Σχολὴν δῆλα δὴ) [5] *καὶ διὰ Πατριαρχικὴν Βιβλιοθήκην*, οὐχὶ τὴν τῆς Χάλκης [6], ἀλλ' ὅμως καὶ πραγματικὰ βιωφελῆ, χρήσιμα, ἀνάλογα, ὡς εἰκὸς καὶ τῶν προσώπων δι' ἃ προωρίζοντο, τελευταῖον μάλιστα ἐπὶ τοῦ Σουηκκήρου ἀντηλλάσσοντο καὶ *εἰκόνες* ἤγουν κατὰ τὰ σημερινὰ ἔθιμα, φωτογραφίαι [7]. Πᾶν διδόμενον δῶρον κἂν μικρὸν ᾖ, μέγιστόν ἐστιν, ἂν μετ' εὐνοίας δίδοται, κατὰ τὸν ἐκ τῶν ἑπτὰ σοφῶν Κλεόβουλον.

§ 2. Οὕτω ἕνεκα τῆς συνεχοῦς πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀλληλογραφίας καὶ δῶρα ἀποστέλλονται: *ὡρολόγιον* ἓν σπουδαῖον εἰς τὸν πα-

---

[2] Σελ. 8 τῶν ἰδιαιτέρων, **αὐτόθι.**

[3] Στέφ. ὁ **Γερλάχιος** καὶ ὁ τούτου διάδοχος ὁ **Σουηκκῆρος**, ὁ παρ' Ἕλλησι **Σιωπικός**· ἀμφοτέρων ἔχομεν τὰ **Ἀπομνημονεύματα**, θησαυρὸν ἀνεκτίμητον.

[4] Ἐπιστολὰς **ἀνεκδότους** τοῦ Κρουσίου πρὸς Συμ. Καβάσιλαν τοῦ 1585 καὶ 1586, ἐν αἷς ἐρωτᾷ ὁ καλὸς Κρούσιος περὶ **Φροντιστηρίου** καὶ περὶ τῶν **«σῶν Διδασκαλείων** πῶς προχωρεῖ», ἐδημοσίευσα ἐν τῇ **Θεολογίᾳ**, 1930 τ. Η' σ. 144—168 ὑπὸ τὸν τίτλον: **Βιβλιογραφικὰ Μελετήματα.**

[5] Οἱ ἐν Τυβίγγῃ, ὡς γράφει πρὸς τὸν Κρούσιον ὁ Ζυγομαλᾶς, «τὰ παλαιὰ ποθοῦσιν, ἡμεῖς δὲ τὰ νέα καὶ ἐν τύποις σπουδῆς ἕνεκα» **Turcogr.** σ. 457.

[6] Περὶ τῆς Βιβλιοθήκης τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολ. Σχολῆς (Μονῆς τῆς Ἁγ. Τριάδος) τὰ δέοντα ἐν ἐκτάσει ἀπὸ τοῦ 1890 κατέστησα γνωστὰ ἐν αὐτῇ τῇ **Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ**, αὐθεντικώτατα πάντα, παροραθέντα δυστυχῶς ἐξ ἐπιλησμοσύνης ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου ἁγίου Κυζίκου κ. Καλλινίκου ἐν τῇ πρὸς τοὺς μαθητὰς τῆς Σχολῆς **Διαλέξει** αὐτοῦ. Ὅρα **Θεολογίας** τ. Ζ' 1929 σ. 200 κ. ἑξ. Ἀνέκδοτος ἐπιστολὴ Κρουσίου πρὸς Μητροφάνη τὸν Γ'.

[7] Ὁ Κρούσιος διένειμεν ἀφειδῶς τὰς εἰκόνας αὐτοῦ μικροῦ ἢ μεγάλου σχήματος εἰς ὅλους τοὺς προσερχομένους αὐτῷ ξένους. Καὶ εἰς τὸν Ζυγομαλᾶν γράφων ἔπεμψε **καὶ μικρὸν δωρίδιον** ἐπὶ τοῖς γάμοις αὐτοῦ μετὰ τῆς Εἰρήνης. Ὅρα **Germanograecia**, σ. 232 (κατὰ τὸ 1579).

τέρα Ζυγομαλᾶν ἐκ μέρους τοῦ τε καγκελλαρίου τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τοῦ Κρουσίου, ὅστις μετεγλώττιζε τὰς ἐπιστολὰς εἰς τὴν ἑλληνικήν, *ἕτερον δὲ* καὶ εἰς τὸν *θεόσδοτον* φίλον τὸν Θεοδόσιον», «εἰ καὶ μείζονος δώρου ἄξιοι ἦσαν». Καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Πατριάρχην Ἱερεμίαν ἀπέστειλαν *Ὡρολόγιον ἔξοχον καὶ τίμιον*» [8], ὡς ἐπιστολὴ τοῦ πατρὸς Ζυγομαλᾶ μαρτυρεῖ ἐπιδοθεῖσα σὺν ἄλλοις διὰ τοῦ εἰς τὰ ἴδια ἐπανακάμψαντος Γερλαχίου [9]. Σημειωτέον ὅτι 4 ἢ 5 ἡμέρας πρὸ τῆς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀναχωρήσεως τοῦ Γερλαχίου ἐπεσκέψαντο αὐτὸν ὁ πατὴρ Ζυγομαλᾶς καὶ ἐπέδωκεν ἐπιστολὰς διὰ τοὺς ἐν Τυβίγγῃ καὶ ὁ υἱὸς Θεοδόσιος, ὅστις καὶ *βιβλίον τοῦ Νυσσαέως* προωρισμένον διὰ τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Ἀκαδημείας *ἰδίᾳ χειρὶ* ἀφιερωμένον ἐπεφόρτισεν ἵνα μετακομίσῃ [10]. Ὁ πατὴρ Ζυγομαλᾶς καὶ διὰ γραφῆς διεβίβασεν εὐχαριστίας θερμὰς καὶ εὐλογίας τοῦ Πατριάρχου, ἐπιφυλαχθέντος ἵνα καὶ δι' ἰδίας Πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς 'προσηκόντως εὐχαριστήσῃ τοῖς δωρηταῖς καὶ δι' *ἁπτῶν* φιλοφρονημάτων, καὶ τεκμηρίων πατρικῆς φιλίας, ὡς καὶ ἐγένετο. Ἀλλὰ περὶ τούτων, ἂν ὁ Ὕψιστος εὐδοκήσῃ, ἄλλοτε γενήσεται ὁ προσήκων λόγος, διότι τὸ θέμα, ὅσῳ εὐχάριστον καὶ τερπνὸν τόσῳ καὶ περιεργίας ἄξιον, οὐκ ὀλίγα εἰς τὰς φιλικὰς σχέσεις νέα εἰς φῶς προάγον. Ἐν τῷ μέρει τούτῳ τοσοῦτον προσεπιλέγω ὅτι ὁ Γερλάχιος, ὡς εὐνόητον, ὅλας τὰς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐντολὰς ὅσας εἶχε διὰ τοὺς ἐν Τυβίγγῃ πιστῶς ἐξεπλήρωσεν, ὡς τοῦτο ἐν ἀκροτελευτίῳ ἐδαφίῳ ὑπὸ τύπον ὑστερογράφου ὑπὸ τὰς ὑπογραφὰς ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Πατριάρχην ἀπαντητικῆς διὰ τὰς περὶ θρησκευτικῆς συμφωνίας διαπραγματεύσεις χρονολογουμένης τῇ ἡμέρᾳ *γενεθλίου τοῦ ἁγίου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου*, ἔτους σ. 1580, ἀναφέρεται [11].

---

[8] **Turcograecia,** σ. 460 καὶ 466.

[9] Αὐτόθι σ. 466.

[10] Τῇ 31 Μαΐου 1578 ἐπεσκέψατο ὁ πατήρ, καὶ τῇ ἑπομένῃ 1 Ἰουνίου ὁ υἱὸς Ζυγομαλᾶς. Ἀνάγνωθι κατωτέρω τὰ ἐν τῇ ὑπ' ἀρ. 16 σημειώσει. Περιγραφὴν τοῦ ἀφιερωθέντος κώδικος τοῦ Νύσσης ἔχει ὁ φίλτατος ἐμοὶ φίλος καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ διδάσκαλος κ. W. Schmid ἐν Verzeichnis d. Griechischen Handsch. der U. Bibl. zu Tübingen, 1902 εἰς 4ον. Ὁ κῶδιξ χαρτῷος ἀπόκειται ὑπ' ἀρ. καὶ γρ. Μβ7 ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ. Ἐν τῇ δευτέρᾳ σελίδι τοῦ πρὸ τοῦ κειμένου φύλλου ἀναγινώσκεται ἡ ἰδιόγραφος τοῦ Θεοδοσίου ***τοῖς σοφοῖς ἀνδράσι κυρίοις***... [τὰ ὀνόματα] ἀφιέρωσις — ***͵αφοη' ἔτει ἀπὸ τῆς σωτηρίας*** —.

[11] **Acta et Scripta Theolog. W**... σ. 263 «ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ κύριος Στέφανος » ὁ Γερλάχιος, ὅσα ἡ σου ἁγιωσύνη αὐτῷ πρός τινας τῶν παρ' ἡμῖν ἐνετείλατο, » πιστότατα ἐπετέλεσεν». Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη τῶν θεολόγων οὐχὶ μακρὰ εἶναι ἀξία ἀναδημοσιεύσεως τουλάχιστον διὰ τὸ σεμνὸν καὶ ὑπέροχον ***προοίμιον*** αὐτῆς, ἐξ οὗ καταφαίνεται ὁ πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἱερεμίου ***ἄδολος*** κατ' ἐμὲ καὶ ἐγκάρδιος σεβασμὸς καὶ ἐν γένει ἡ ἐκτίμησις τῶν ὑπ' αὐτοῦ πραχθέντων, ἐπανθεῖ δὲ τὸ μέ-

Β'

§ 3. Ἀλλ' ἀνακόπτω τὴν περαιτέρω ἰδίως περὶ ἀνταλλαγῆς δώρων οἱουδήποτε εἴδους σημείωσίν μου, διότι ἄλλου καιροῦ καὶ πολλοῦ ἡ ἐργασία. Ἐξομολογοῦμαι.

Ἡ εἰς τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Φώτιον τὸν Β', τὸν τῇ συνέσει Αὐτοῦ φωτίζοντα τὸν Θρόνον τῶν Φωτίων καὶ Κηρουλαρίων καὶ Γενναδίων ἐκτάκτως τιμητικὴ καὶ στοργικὴ ἐκ μέρους τοῦ Ἐξοχωτάτου Προέδρου τῆς θείῳ ἐλέει ἀναγεννηθείσης Πολωνικῆς Δημοκρατίας ἀπονομὴ τοῦ Μεγαλοσταύρου τῆς Ἀναγεννήσεως καὶ δὴ ἡ ἐκ μέρους τῆς Πολωνικῆς Κυβερνήσεως προσφορὰ πολυτίμου καὶ μεγαλοπρεποῦς ἐνθυμίου, *ὡρολογίου* κεχρυσωμένου Τραπέζης ἔφερεν εἰς τὴν μνήμην μου ἀνταλλαγὴν ἐνθυμίων δώρων καὶ δὴ *ὡρολογίων* ἐκ μέρους τῶν Θεολόγων τῆς Τυβίγγης εἰς τὸν περιτράνως ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ γνωστὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Ἱερεμίαν Β' τὸν *Τρανόν*. Ἠρεύνησα ἐν τοῖς χαρτίοις μου, ἅτινα οὐχὶ ἐν καλῇ καὶ εὐπρεπεῖ τάξει, δυστυχῶς, εὑρίσκονται καὶ ηὐτύχησα ἐν αὐτοῖς ἵν' ἀνεύρω ἔγγραφον *σπουδαῖον, ἀνέκδοτον* δῆλα δὴ ἐπιστολὴν τοῦ καλοῦ Κρουσίου ἀπὸ Τυβίγγης ὑπὸ ἡμερομηνίαν 16 Ὀκτωβρίου τοῦ 1579 κεχρονισμένην, ἐν ᾗ γίνεται λόγος οὐχὶ περὶ προσωπικοῦ διὰ τὸν Πατριάρχην ὡρολογίου, περὶ οὗ ἐν τῷ ἄνωθι Α' μέρει ὡμίλησα, ἀλλὰ περὶ **Ὡρολογίου Μείζονος** *διὰ τὰ Πατριαρχεῖα*. Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἐκ τοῦ πολυτόμου *Ἡμερολογίου* τοῦ Κρουσίου ἐξηγμένην (Diarium t. II) καθῆκόν μου ἐθεώρησα, — ἐπειδὴ καὶ περὶ ὡρολογίων ὁ λόγος—ἵνα ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τοῦ ὀνόματος τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου, σεπτοῦ μου φίλου, ἐν τῇ *Ὀρθοδοξίᾳ* καταθέσω, ἀφοῦ μάλιστα περὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πραγμάτων καθαρῶς πραγματεύεται, φιλίας ἀρίστης καὶ ἀληθοῦς σεβασμοῦ τεκμήριον [12]. Χαίρω δὲ ἔτι μᾶλλον ὅτι ἐπὶ τῇ Ἀναγεννήσει καὶ Ἀνασυστάσει τῆς Πολωνίας ἡ δημοσίευσις αὕτη συνέπεσε, διότι τὰ κατὰ τὴν Πολωνίαν, τὰς εὐτυχεῖς δῆλα δὴ καὶ ἐνδό-

---

τριον τῆς φράσεως καὶ συγκρατεῖ τὸ τέλος αὐτῆς. Τὸ προοίμιον μόλις μίαν μόνην στήλην τῆς 261 σελίδος καταλαμβάνον λήγει: «ἀλλὰ περὶ τούτων μὲν ἅλις: μήπως » ἀπιστεῖν τῇ τῆς ἁγιότητός σου ἀνδρείᾳ καὶ μεγαλονοίᾳ δόξωμεν». Ὑπώπτευον οἱ γράφοντες μὴ θεωρηθῶσι κολακεύοντες τὸν Πατριάρχην, οὗ τὰς ἀρετὰς ἐξύμνουν. Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ὁ **Κύπριος Γεδεὼν** ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ 1758, τοῦ **Κριτοῦ τῆς Ἀληθείας** δὲν κατεχώρησε. Ὅρα ἐνταῦθα σημείωσιν ὑπ' ἀρ. 16.

[12] Ὁ Θεοδόσιος Ζ. ἀπαντῶν τῷ Κρουσίῳ τῇ 20 Φεβρ. 1578 καὶ εὐχαριστῶν ἐπὶ τῇ τῶν ὡρολογίων προσφορᾷ, λέγει: «σημαίνει οὐ μόνον ὥρας, ἀλλὰ καὶ φι» λίας ἀρίστης τεκμήρια: ἀνὰ χεῖρας γὰρ φέρων ὅσαι ὧραι: καὶ ὑπὲρ τὸν Γύγου » πλοῦτον οἰόμενος τὴν χαρίεσσαν αὐτοῦ ὡραιότητα»: Turcograecia, 460.

ξους ἡμέρας αὐτῆς ἐπὶ τῶν Jagellon (—1572) καὶ τὰς μετὰ ταῦτα τῆς *Αἱρετῆς* βασιλείας καὶ τῆς προθυμίας τῶν τριῶν περὶ τὴν εὐρεῖαν ταύτην χώραν βασιλείων Ρωσίας, Πρωσσίας καὶ Αὐστρίας ὅπως συνορεύωσιν ἐν ταῖς δυστυχίαις γενναιότητα τῶν τέκνων αὐτῆς φειδομένως ἐν τῇ Μ. τοῦ Γένους Σχολῇ διδάσκων ἐμνημόνευον συσχετίζων κατὰ τὸ δυνατὸν καὶ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν αὐτῆς ἱστορίαν [13].

§ 4. Ἀμέσως ὁ Ἀναγνώστης παρακαλεῖται ἵνα τὴν ἐπιστολὴν ἀναγνώσῃ. Δὲν ἐκτείνομαι εἰς ἐπεξηγήσεις, ἵνα μὴ ἐπιβαρυνθῇ τὸ μικρόν μου τοῦτο σημείωμα διὰ πολλῶν σχετικῶν. Αἱ ὑπὸ τὴν ἐπιστολὴν σημειώσεις εἶναι ἐπαρκῶς διασαφητικαί, ἀλλὰ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ θέματος πρώτην φορὰν ἀνακοινοῦμαι ὅτι ὁ τῆς Γερμανίας πρεσβευτὴς κ. Ungnad, μεθ' οὗ ὁ Γερλάχιος κατῆλθεν εἰς τὴν τότε πρωτεύουσαν τῶν Σουλτάνων ἐν τῇ ἐπισήμῳ πρεσβευτικῇ ἀκολουθίᾳ παρέλαβε καὶ *Ὡρολογοποιὸν* [Uhrmacher] ὡς ἐν τῷ T. Tagebuch σελ. 34, 354, ἀναφέρεται.

Ἡ ἐπιστολὴ ἔχει οὕτω:

Τῷ Παναγιωτάτῳ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ κυρίῳ **Ἱερεμίᾳ.**

ἐν Χριστῷ χαίρειν.

Παναγιώτατε καὶ Αἰδεσιμώτατε Δέσποτα· εἴη τῇ θείᾳ χάριτι ἀεὶ φρουρουμένη ἡ ἁγιότης σου καὶ ὅλον τὸ αὐτόθι χριστεπώνυμον πλήρωμα. Ἐπανελθόντος ἡμῖν τοῦ ἀγαπητοῦ κυρίου καὶ ἀδελφοῦ ἡμῶν Γερλαχίου [14], ἐδε-

[13] **Ὅρα** τὰ κατὰ τὴν διανομὴν ἐν γένει ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ: ***Βαφείδου*** σ. μ. Ἡρακλείας τ. Γ' § 278 ἢ σελ. 430-433. Κατὰ τὰς σημειώσεις μου κατὰ τὸν τελευταῖον ***διαμελισμὸν*** 1795 ἔλαβον:

ἡ Ρωσία	8500 □ χμ.	ἐπιφάνειαν	καὶ	6.000.000 Κατ.
ἡ Αὐστρία	2100 □ χμ.	»	»	4.000.000 »
ἡ Πρωσσία	2700 □ χμ.	»	»	2.500.000 »

Σήμερον ἡ Π. Δημοκρατία εἶναι, τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν ἐν Εὐρώπῃ, ἡ ἑβδόμη τὴν σειρὰν «ἔχει ἐπιφ. 370.000 □ χλ. καὶ 30 ἑκατομ. πληθυσμόν, ἐρχομένη ἀμέσως ***μετὰ*** τὴν Φιλλανδίαν. Τὰ νεώτερα ἀγνοῶ (Seydlitz, Geographie 4 Heft Europa 1922).

[14] ***Στέφ. ὁ Γερλάχιος,*** ὁ τῆς γερμανικῆς ἐν ***ΚΠ.*** Πρεσβείας ***ἐκκλησιαστὴς*** (ἐφημέριος) κατῆλθεν εἰς ΚΠ μετὰ τοῦ πρεσβευτοῦ v. Ungnad τῇ 6ῃ Αὐγούστου 1573 καὶ ἀνεχώρησε τῇ 4 Ἰουνίου 1578, ἀφίκετο δὲ εἰς Τυβίγγην τῇ 11 Δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἡμέρᾳ, καθ' ἣν ἐκηδεύετο ὁ υἱὸς τοῦ Κρουσίου ***Θεοδόσιος,*** ὁ τῷ ὀνόματι τοῦ Θ. Ζυγομαλᾶ τιμηθεὶς (ἐπιστ. Κρουσίου πρὸς τὸν Θεοδόσιον τῆς 13 Ἀπριλίου 1579) — Ὁ Γερλάχιος, οὗ ἔχομεν τὸ ***Τ. Ἡμερολόγιον*** σπουδαιοτάτην πηγὴν (1674 folio, δίστηλον) διὰ τὰ ἡμέτερα, ἔζησε 1546 — 1612, ἀνὴρ eximiae pietatis, ἐγέ-

ξάμεθα τὰ γράμματα καὶ τὰ δῶρα τῆς ἁγιότητός σου, οἷς μεγάλως ηὐφράνθημεν καὶ ἃ κειμήλιον ἡμῖν ἀνακείσεται τῆς φιλοστοργίας τῆς πατρικῆς σου. Εἶτα δὲ καὶ τὴν τῆς ἁγιότητός σου φιλοφρονεστάτην πρὸς τὰ κεφάλαια τῆς πίστεως ἡμῶν ἀπόκρισιν ἐκομισάμεθα μετὰ χαρᾶς.

Ἐπειδή περ οὖν ὁ κύριος καγκελλάριος [15] ἔτι ἐν Σαξωνίᾳ δι' ἐκκλησιαστικὰ πράγματα κατέχεται, τοῖς τε ἄλλοις ἡμῶν θεολόγοις πολλαὶ σφόδρα νῦν ἀσχολίαι καὶ περισπασμοὶ ἐπίκεινται, δεόμεθα τῆς ἁγιότητός σου μεθ' ὅσης αἰδοῦς προσήκει πατρικῶς φέρειν, ὅτι νῦν οὐκ ἔρχεται ὑμῖν ἀπόκρισις πρὸς τὸ τῆς ἁγιότητός σου σύγγραμμα [16]. Ἐλεύσεται δὲ πάνυ μετὰ ταῦτα, ὡς ἂν οἷόν τε τάχιστα. Τέως γε μὴν ἵνα μὴ ἀγνώμονες περὶ τὴν σὴν ἁγιότητα ὦμεν, πέμπομεν ἀντίδωρον αὐτῇ τοὺς ἁγίους πατέρας καὶ ἱστορικοὺς τούσδε, οὓς αὐτῇ ποθεῖσθαι ἐμάθομεν, εἰς τὴν τοῦ *Πατριαρχείου Βιβλιοθήκην*, οὓς οὐκ ἄνευ πόνου καὶ δαπάνης μείζονος ἐπορισάμεθα καὶ δεθῆναι παρεσκευάσαμεν εὐπρεπῶς, οὕς, αἰδημόνως δεόμεθα, λάβοι ἡ

νετο καθηγητὴς ἐν τῇ Ἀκαδημείᾳ τῆς Τυβίγγης, συνάδελφος δηλονοῦν τοῦ Κρουσίου.

[15] Εἶναι ὁ **Ἰάκωβος Ἀνδρέου** ὁ ἐν Σαξονίᾳ κατ' ἀνωτέραν ἐντολὴν ἀποδημῶν **«ἐπ' ἐκκλησιῶν διόρθωσιν»** ὡς κατὰ τύχην ἀπήντησα εἰς τὰ Acta σ. 147, περὶ ὧν βλέπε ἐν τῇ ἀμέσως ἑπομένῃ σημειώσει.

[16] Περὶ ἀπαντήσεως-**ἀνταποκρίσεως** πρὸς τὴν **πρώτην** τοῦ Πατριάρχου Ἱερεμίου **ἀπόκρισιν** [διὰ τὴν συνεννόησιν τῆς **νεοτεύκτου** Ἐκκλησίας μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως] δὲν πρόκειται· διότι αὕτη κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1577 γραφεῖσα ἐλήφθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀλλὰ περὶ τῆς εἰς τὴν **δευτέραν** τοῦ Π. Ἱερεμίου εἰς Τυβίγγην **ἀποκρίσεως**. Τὸ **σύγγραμμα** τοῦ Πατριάρχου-πράγματι **σύγγραμμα**-κεχρονισμένον τῷ Μαΐῳ ἰνδ. ζ' τοῦ 1579 καταλαμβάνει τὰς σελίδας 200-260 τοῦ ὅσῳ πολυτίμου τόσῳ καὶ σπανίου βιβλίου, ᾧπερ ἐπιγραφή :

Acta et Scripta Theologorum Wirtembergensium et Patriarchae Constantinopoleos D. Hieremiae-ἑλληνιστὶ καὶ λατινιστὶ ἀντιμετώπως Wirtembergae, 1584 folio. Ὁ Legrand ὀνομάζει αὐτὸ rarissime et precieux volume (Bibliogr. Hellénique, 1885 τ. II σ. 42).

Ἐπιτραπήτω ἵνα σημειωθῇ ἐνταῦθα ὅτι τοῦ τιμιωτάτου τούτου βιβλίου ἀνάλυσιν **εἰδικωτέραν** τῶν περιεχομένων ἐδημοσίευσα ἐν τῇ **Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ** τοῦ 1804. Ἡ σπάνις τοῦ βιβλίου καὶ ἡ χρησιμότης ἐπαισθητὴ καὶ ἡμῖν τοῖς ἐν Ἀνατολῇ γενομένη ὡδήγησε εἰς ἔκδοσιν **νέαν** ὑπὸ τὸν τίτλον **«Κριτὴς τῆς Ἀληθείας»** (gs. 4ον δίτομον). Καὶ τούτου τὴν περιγραφὴν εὑρίσκει ἐν συνεχείᾳ ὁ βουλόμενος αὐτόθι (**Ἐκκλ. Ἀλ.** 1894). Ἡ ἔκδοσις **δὲν** εἶναι ἀπαράλλακτος. Τὸν **Κριτὴν»** κατὰ τὸ 1758 ὁ Κύπριος ἁγιοταφίτης Γεδεὼν ἐξέδωκεν ἐν Λειψίᾳ, ἔχει δ' εὐτυχῶς ἀντίτυπα ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Μ. Γ. Σχολῆς καὶ ἡ τοῦ Μετοχίου τοῦ Π. Τάφου ἐπίσης. Ὁ Legrand-Petit-Pernot παρέλαβεν ἐν τῇ Bibliogr. Hellén. τοῦ 18ου αἰῶνος (τόμ. Α' 1918) τὸ βιβλίον.

Προβληθήτωσαν τὰ ἐν τῇ ὑποσημειώσει τῆς 15 σελίδος εἰς τὰ ἐμὰ Germano-graeca σχετικὰ (ΚΠ. 1922).

ἁγιότης σου πατρικῶς καὶ ἱλαρᾷ πρὸς ἡμᾶς διαθέσει [17]. Ἐλεύσεται δὲ πάνυ καὶ πάνυ σὺν Θεῷ, ὃ ἠτήσατε τὸ μεῖζον τῷ Πατριαρχείῳ *Ὡρολόγιον*. Εἰ μὲν φέρεσθαι δυνηθῇ νῦν καὶ αὐτό, εἰ δὲ μή γε, ἀλλ' οὖν, ὡς ἂν πρώτιστα δύναμις παραπέσῃ.

Σπουδάζομεν δὲ οὐδαμῶς τὰ πρὸς ὑμᾶς παρέργως.

Ἀσπάζεται τὴν ἁγιότητά σου οὐ μόνον ὁ κύριος καγκελλάριος, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι οἱ παρ' ἡμῖν Θεολόγοι, ἄνδρες σοφοὶ καὶ εὐσεβεῖς, μεθ' ἧς προσήκει αἰδοῦς.

Εὖ καὶ τοῖς ἀρίστοις κυρίοις Ζυγομαλαῖς εἴη.

Ἐρρώσθω ἐν Χριστῷ ἡ τιμητέα σου ἁγιότης, σεβασμιώτατε κύριε Πατριάρχα, καὶ ἡμᾶς ἀγαπῶσα διατελοίη. Ἐγράψαμεν δὲ καὶ τῇ *ιδ'* τοῦ ἔγγιστα Ἀπριλίου ὁ κύριος *Ἰάκωβος ὁ Ἑερβρᾶνδος* [18] κἀγὼ Μαρτῖνος ὁ Κρούσιος, ἃ γράμματα εἴθε ἐν τῷ μεταξὺ αὐτόσε διακομισθέντα εἴη.

Ἀπὸ Τυβίγγης, τῇ *ιστ'* μηνὸς Ὀκτωβρίου, ἔτει τῆς σωτηρίας *,αφοθ'*·

τῆς ἁγιότητός σου
προθυμότατος
Μαρτῖνος ὁ Κρούσιος.

Ἔγραφον κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1931
Θεσσαλονίκης, Νέον Κουρί.

Β. Α. ΜΥΣΤΑΚΙΔΗΣ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

---

[17] Ἐν τῷ ἀκροτελευταίῳ ἐδαφίῳ τῆς ἐπιστολῆς, περὶ ἧς ἐποιησάμην μνείαν ἀνωτέρω ἐν ὑποσημειώσει 11ῃ προειδοποιοῦσι τῷ Πατριάρχῃ ὅτι «τὰς βίβλους τὰς » τῶν ἁγίων Πατέρων καὶ ἄλλας, ἃς ἠτήσατο [ἡ ἁγιότης σου] παρ' ἡμῖν τετυπω- » μένας, κάλλιστα δεθείσας, οὐκ εἰς μακρὰν ἥξειν».

[18] Ὁ Heerbrand ***Ἰάκωβος***, μαθητὴς τοῦ Μελάγχθονος καὶ τοῦ Λουθήρου, καθηγητὴς μετὰ πολλὰς ὑπηρεσίας ἐν Τυβίγγῃ, κατηχητής, συζητητὴς θεολόγος ἄριστος, μετασχὼν τῆς ἐν Τριδέντῳ (Trient) συνόδου († 80τούτης 1600). Εἶναι ὁ συγγραφεὺς τῆς ***Ἐπιτομῆς*** = Compendium Theologorum ὅπερ μεταφράσας ὁ Κρούσιος ἀπέστειλε καὶ εἰς ΚΠολιν. ***Πρβλ.***, ὅσα ἔγραψα ἐν σελ. 150-151 τῆς ***Θεολογίας*** (1928) περὶ αὐτοῦ ἀρκοῦντα καὶ Turcograecia σ. 502. ὀλίγας σειράς.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑΣ

ΤΩΝ ΣΕΠΤΩΝ ΠΑΘΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

ΤΑΦΗ ΚΑΙ ΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΑΡΩΜΑΤΩΝ

Α΄

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΝ ΜΑΤΘΑΙΟΝ

[Συνέχεια καὶ τέλος ἐκ τῆς σελίδος 491 τοῦ Ε΄ τόμου].

Ἡ μακρηγορία αὕτη θὰ παρεῖλκεν, ἐὰν παρ' ἡμῖν ἡ Παρασκευὴ δὲν ἐλάμβανεν ὁριστικῶς πλέον τὴν ἔννοιαν τῆς ἕκτης ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος. Ὁ ἀναγινώσκων τὸ Εὐαγγελικὸν κείμενον εἰς τὸ ἀρχέτυπον ἢ ἐν νεοελληνικῇ μεταφράσει, πιστεύει ἀδιστάκτως ὅτι «ἡ ἐπαύριον ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρασκευὴν» εἶνε ὄντως τὸ ἑβδομαδιαῖον Σάββατον. Δὲν συμβαίνει ὅμως τὸ αὐτὸ παρὰ τοῖς ἑτερογλώσσοις. Οἱ Γάλλοι φέρ' εἰπεῖν ἀναγινώσκοντες τὴν σχετικὴν περικοπὴν μεταφράσεως τοῦ Dr L. Segond «Le lendemain qui était le jour après la préparation» πολλοῦ δεῖ νὰ ἐξαγάγωσιν ἀμέσως τὸ αὐτὸ συμπέρασμα.

Ὁ ἱερὸς Εὐαγγελιστὴς χρονολογεῖ τὰ γεγονότα συμφώνως τῷ νόμῳ τοῦ Πάσχα, ὡς δῆλον ἐγένετο καὶ ἐκ τῆς χρονολογίας τοῦ διπλοῦ Κυριακοῦ Πασχαλίου Δείπνου, τοῦ ὁποίου ἀναφέρει μὲν ὑπονοουμένως τὴν ἡμερομηνίαν, ἀλλ' ἀποσιωπᾷ τὴν ἡμέραν.

Διὰ τῆς ῥήσεως «ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρασκευὴν» προέκρινεν ἐν τῇ χρονολογίᾳ τῶν κατὰ τὴν ταφὴν γεγονότων τὴν ἡμερομηνίαν, καὶ οὐχὶ τὴν ἡμέραν, καὶ τοῦτο ἕνεκα τοῦ κινητοῦ τῆς ὅλης ἑορτῆς. Διότι, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἑρμηνευτικῇ αὐτοῦ ὁ σοφὸς Καθηγητὴς κ. Β. Ἀντωνιάδης, οἱ Εὐαγγελισταὶ ὡς Ἑβραῖοι δὲν ἠδύναντο, ὡς εἰκός, νὰ ἀπαλλαγῶσιν εὐχερῶς τῆς ἐπιδράσεως τῆς τε μητρικῆς γλώσσης καὶ τῆς ἄλλης αὐτῶν ἀγωγῆς καὶ παιδεύσεως.

Ἐπειδὴ δὲ αἱ μυροφόροι Γυναῖκες μετὰ τὴν ταφὴν καὶ ἑτοιμασίαν ἀρωμάτων ἡσύχασαν τὸ Σάββατον κατὰ τὴν ἐντολήν (Λουκ. κγ΄ 56), ἡ διήγησις Ματθαίου συνᾴδει πλήρως πρὸς τοὺς λοιποὺς ἱεροὺς Εὐαγγε-

λιστὰς οἵτινες ὁμοφώνως τάσσουσι τὴν ταφὴν Κυρίου ἐν τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος.

Δείξαντες ἐν τῷ Γ΄ Κεφαλαίῳ τῆς δημοσιευθείσης Εἰσαγωγῆς τοῦ ὅλου προβλήματος, ὅτι ἡ Παρασκευὴ τοῦ Πάσχα ἦτο αὐτὴ ἡ ἡμέρα τῆς Ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, ἢ τῶν Ἀζύμων (1) [κατὰ ἀντονομασίαν] τονίζομεν ὅτι «ἡ ἐπαύριον ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρασκευὴν» ἦτο ἡ ἑκκαιδεκάτη Νισὰν ἕκτη τῆς ἑβδομάδος. Καθόσον μόνον ἡ παραδοχή, ὅτι ἡ ταφὴ Κυρίου ἐγένετο ἐν νυκτὶ νυχθημέρου ἕκτης τῆς ἑβδομάδος θὰ ἐδικαιολόγει τὴν ῥῆσιν ταύτην τοῦ Ματθαίου ἀφοῦ ἡ πρωΐα τῆς ἑκκαιδεκάτης Νισάν, πρωΐα καὶ τῆς ἕκτης τῆς ἑβδομάδος θὰ ἦτο καὶ ἐπαύριον τῆς πεντεκαιδεκάτης, Παρασκευῆς ἢ Ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, ἐν ᾗ ἐσταύρωται ὁ Κύριος, καὶ ἐπαύριον τῆς ταφῆς Κυρίου.

Συνεπῶς ἐκ πάντων τούτων ἐξάγεται σαφῶς ὅτι ἡ παρατηρουμένη παρερμηνεία τοῦ χωρίου τούτου ὀφείλεται εἰς τὴν σύγχυσιν ἡμέρας καὶ ἡμερομηνίας, τοῦ μὲν Εὐαγγελιστοῦ ὑπονοοῦντος τὴν ἡμερομηνίαν, τῶν δὲ Ἑρμηνευτῶν νοησάντων ἡμέραν ἴσως πρὸς δικαίωσιν καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως, διότι κατὰ σάββατον ἑορτάζεται ἡ Θεόσωμος Ταφὴ τοῦ Κυρίου, ἡ δὲ σταύρωσις κατὰ Παρασκευήν, ἕκτην τῆς ἑβδομάδος.

Εἰς μεῖζον ὅμως ἄτοπον ἐμπίπτουσιν οἱ παραδεχόμενοι μὲν τὴν Παρασκευὴν ταύτην ὡς παρασκευὴν τοῦ Πάσχα, ἀλλὰ ἑρμηνεύοντες αὐτὴν ὡς Παραμονὴν ἢ προτεραίαν τῆς Ἑορτῆς, τουτέστι τεσσαρασκαιδεκάτην Νισάν, τὴν δὲ ἐπαύριον τῆς οὕτω ἐπεξηγουμένης παρασκευῆς διπλοῦν σάββατον ἑορτῆς τε καὶ ἑβδομάδος, τοῦτο δὲ ἵνα μεθαρμόσωσι τὸν Ματθαῖον τῷ Ἰωάννῃ.

Ὁ οὕτω ἰώμενος μείζω τὸ νόσημα ποιεῖ, διότι ὁ Ματθαῖος παρίσταται ἄρδην ἀντιφάσκων ἑαυτῷ. Καὶ ναὶ μὲν ἡ σταύρωσις τοῦ Κυρίου συμπίπτει οὕτω τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ, τῇ λεγομένῃ χρονολογίᾳ τοῦ Ἰωάννου, πλὴν ὁ Κύριος φωρᾶται τῇ προηγουμένῃ ἡμέρᾳ τρισκαιδεκάτῃ Νισὰν ἐρωτώμενος ὑπὸ τῶν μαθητῶν Αὐτοῦ· «ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ Πάσχα;» Ἐπειδὴ δὲ τὸ Πάσχα ἐτρώγετο νομίμως κατὰ τὴν νύκτα τῆς πεντεκαιδεκάτης Νισάν, τὸ ἐρώτημα τοῦτο θὰ ἦτο ἀδιανόητον εἰς στόμα γνησίων Ἰουδαίων σκοπὸν ἐχόντων νὰ ἐκπληρώσωσι νομικὴν διάταξιν ἐν τῇ εἰδικῇ ἡμέρᾳ, ἣν ὁ Ματθαῖος ἀφ' ἑνὸς μὲν ὀνομάζει πρώτην

---

(1) Ἔπιθι τὸ 53ον Κεφάλ. Παραλειπομένων ἢ Χρονικῶν Δευτέρου, τὸ ἐξιστοροῦν τὸ ἐπὶ Ἰωσίου Πάσχα, ἔνθα σαφῶς δείκνυται ὅτι ἡ 15η Νισὰν ἦν κατ' ἐξοχὴν ἡμέρα ἑτοιμασίας τοῦ τε Πασχαλίου Ἀμνοῦ ἐν πυρὶ καὶ τῆς ὁλοκαυτώσεως τοῦ Πάσχα καὶ τῶν ἄλλων εἰρηνικῶν θυσιῶν ὀνομαζομένων καὶ αὐτῶν Πάσχα.

ἀζύμων, ἀφ' ἑτέρου δὲ χρονολογεῖ ὡς τρισκαιδεκάτην, ἡμέραν ἐνζύμων (2).

Καὶ ταῦτα μὲν πάντα συμβαίνουσιν ἕνεκα φθορᾶς ὁλοκλήρου ἡμέρας ἐπειδὴ διήμερον ἀντικατέστησε τὸ ἀληθινὸν τριήμερον τῆς Εὐαγγελικῆς διηγήσεως ἐν ᾧ ἀβιάστως λογικῶς τε καὶ νομίμως πάντα τὰ ἱστορούμενα ἐγχωροῦσι. Πλὴν οἱ Ὀρθολογισταὶ κρίνοντες τὴν εὐαγγελικὴν διήγησιν ἐκ τῶν διαφόνων ἑρμηνειῶν κηρύττουσιν «urbi et orbi» τήν τε κακοπλαστίαν τῆς Εὐαγγελικῆς διηγήσεως καὶ τὸ ἀναξιόπιστον τῶν Εὐαγγελιστῶν.

Οὗτοι σὺν ἄλλοις παρατηροῦσιν ὅτι ἀπίθανος ἡ ἐν σαββάτῳ, συνδυάζοντι τὴν αἴγλην τῆς πρώτης καὶ Μεγάλης ἡμέρας τῆς Ἑορτῆς, σύναξις τῶν Ἀρχιερέων καὶ Φαρισαίων πρὸς Πιλᾶτον, ἐπίσης ἡ ἀσφάλεια τοῦ τάφου καὶ ἡ σφράγισις τοῦ λίθου μετὰ τῆς κουστωδίας, ὡς ἀναφέρει ὁ ἴδιος Εὐαγγελιστής (Ματθ. ΚΖ' 62-66).

Ἀλλ' ὡς ἐλέχθη ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τοῦ προβλήματος, τὰ γεγονότα ταῦτα δὲν ἔλαβον χώραν οὔτε ἐν ἑβδομαδιαίῳ σαββάτῳ, οὔτε ἐν τῇ πρώτῃ καὶ Μεγάλῃ ἡμέρᾳ τῆς Ἑορτῆς, ἀλλ' ἐν τῇ ἑκκαιδεκάτῃ Νισάν, ἕκτῃ τῆς ἑβδομάδος, ὅπερ ἀπαλλάσσει τὸν θεόπνευστον συγγραφέα πάσης ἐπικρίσεως.

---

(2) Τὴν ἄποψιν ταύτην ὑπεστήριξεν ὁ ἅγιος Κεντρῴας Εὐρώπης, ἐν τῇ περὶ τῆς Ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, ἐπιστημονικῇ Διατριβῇ αὐτοῦ (σελ. 17), ἰσχυριζόμενος ὅτι ὁ Κύριος ἐν τῇ νυκτὶ τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης Νισάν, ἧς τὰς πρώτας ὥρας μετατίθησι εἰς τὴν τρισκαιδεκάτην, προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ λέγοντες· «ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ Πάσχα;» Ἡ Αὐτοῦ Σεβασμιότης ἐπελάθετο ὅτι ἐν ἡμέρᾳ ἐγένετο τὸ ἐρώτημα, τοῦ Κυρίου εὑρισκομένου ἔξω τῆς πόλεως. «Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα» κτλ. Τὰ γεγονότα ταῦτα δὲν ἐγχωροῦσιν ἐν νυκτί. Ἄλλως ἡ ῥῆσις «Ὀψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα», ἐπιμαρτυρεῖ τὴν νόμιμον ὥραν τοῦ Πασχαλίου Δείπνου καὶ τὴν ἡμερομηνίαν τῆς 15ης Νισάν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΙΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Συνῳδὰ ταῖς κειμέναις σχετικαῖς Διατάξεσιν ἐν τῇ Συνεδρίᾳ τῆς 17ης Φεβρουαρίου ἀπεφασίσθη ἡ ἀνασυγκρότησις τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου. Οὕτω ἀποχωρούντων ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Μαρτίου τῶν συμπληρωσάντων τὴν ἐτησίαν Συνοδικὴν Περίοδον Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Δέρκων κ. Ἀμβροσίου, Ἴμβρου καὶ Τενέδου κ. Ἰακώβου, Θεοδωρουπόλεως κ. Λεοντίου, Εἰρηνουπόλεως κ. Κωνσταντίνου, Χριστουπόλεως κ. Μελετίου καὶ Λαοδικείας κ. Δωροθέου, καλοῦνται ἀντ' αὐτῶν οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολῖται Κυζίκου κ. Καλλίνικος, Νικαίας κ. Βενιαμίν, Χαλκηδόνος κ. Ἀγαθάγγελος, Προύσης κ. Νικόδημος καὶ Φιλαδελφείας κ. Μάξιμος, θεωρηθεὶς ὑπὸ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου κεκτημένος τὴν ἀπαιτουμένην πεῖραν καίτοι πρὸ ἔτους προαχθεὶς εἰς Μητροπολίτην καὶ κατὰ τοῦτο δυνάμενος ἵνα παρὰ τὴν σχετικὴν Διάταξιν ἐξαιρετικῶς δι' αὐτὸν κληθῇ ὡς Συνοδικὸν Μέλος. Ἐπίσης πρὸς συμπλήρωσιν τῶν Μελῶν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καλεῖται παμψηφεὶ διὰ βοῆς διὰ μίαν νέαν ἐτησίαν Περίοδον ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Λαοδικείας κ. Δωρόθεος.

ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Ἀπεφασίσθη συνοδικῶς ὅπως ὁ ἀπὸ 1ης προσεχοῦς Μαρτίου ὡς Συνοδικὸν Μέλος καλούμενος Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Φιλαδελφείας κ. Μάξιμος ἐξακολουθήσῃ καὶ ὡς Συνοδικὸς διεύθύνων προσωρινῶς τὸ Γραφεῖον αὐτῆς, ὁ δὲ βοηθὸς Γραμματεὺς ἐν αὐτῷ διάκονος Ἀδαμάντιος Κασαπίδης, ἐφόσον μετὰ πολλῆς μὲν ἐπιμελείας ἐκτελεῖ τὰ ἀνατεθειμένα αὐτῷ καθήκοντα, παρέχει δὲ καὶ στοιχεῖα εὐδοκίμου περαιτέρω ἐργασίας προαχθῇ εἰς Ὑπογραμματέα τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Τὸ ἐν Ἀντιοχείᾳ Ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα περιέρχεται εἰς θλιβερὰν περιπλοκὴν διὰ τῆς ἐκλογῆς δύο Πατριαρχῶν. Τὴν 9ην Φεβρουαρίου ἐλήφθη εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τηλεγράφημα, δι' οὗ ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Ἀντιοχείας Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Λαοδικείας κ. Ἀρσένιος ἀνήγγειλεν ὅτι «ἐξελέγη Πατριάρχης Ἀντιοχείας». Τὴν προτεραίαν ἤδη εἶχον ληφθῇ τηλεγραφήματα τοῦ τε Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Τριπόλεως κ. Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ Προέδρου

τῆς Ὀρθοδόξου Ἐθνοσυνελεύσεως κ. Ἰμπραχὶμ Ἀσσουάδ, διαμαρτυρομένων κατὰ τῆς ὡς ἄνω ἐκλογῆς, ὡς ἀντικανονικῶς γενομένης παρὰ τῶν ἐξ ὀπαδῶν αὐτοῦ μόνον ἄνευ προηγουμένης συγκλήσεως τῆς Συνελεύσεως πρὸς ἐκλογὴν ὑποψηφίων. Ἀκολούθως τὴν 9ην Φεβρουαρίου ἐλήφθη τελεγράφημα τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Τριπόλεως κ. Ἀλεξάνδρου ἀνακοινουμένου ὅτι «ψήφῳ κλήρου καὶ λαοῦ ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ Δαμασκοῦ ἐξελέγη Πατριάρχης Ἀντιοχείας καὶ πάσης Ἀνατολῆς».

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀνέθηκεν εἰς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Τραπεζοῦντος κ. Χρύσανθον ὅπως ἀμέσως ἀναχωρήσῃ εἰς Ἀλεξάνδρειαν καὶ Ἱεροσόλυμα πρὸς συνεργασίαν ἐν προκειμένῳ μετὰ τῶν αὐτόθι Πατριαρχῶν καὶ ἀπὸ κοινοῦ ἀντιμετώπισιν τοῦ ζητήματος. Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἀνεκοινώθη εὐθὺς τῷ τε Πατριάρχῃ Ἀλεξανδρείας κ. Μελετίῳ καὶ τῷ Μακαριωτάτῳ Πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων κ. Δαμιανῷ.

Η ΣΕΡΒΙΚΗ ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἐν Συνοδικῇ Συνεδρίᾳ ἀνεγνώσθη Ἔκθεσις τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σάρδεων καὶ Πισιδίας κ. Γερμανοῦ ὑποβάλλοντος τὰ κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτοῦ εἰς Βελιγράδιον κατά τε τὴν μετάβασιν καὶ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ ἐκ Πολωνίας. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ὅ τε Μακαριώτατος Πατριάρχης κ. Βαρνάβας καὶ ἡ Σερβικὴ Ἱεραρχία ἐξεδήλωσαν αἰσθήματα σεβασμοῦ καὶ στοργῆς πρός τε τὸ σεπτὸν Πρόσωπον τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ πρὸς τὴν Μητέρα Μεγάλην Ἐκκλησίαν. Ἐκ τῶν συνομιλιῶν τῆς Α. Σεβασμιότητος μετὰ τῶν Ἐκπροσώπων τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας ἐπί τινων ζητημάτων, κατεδείχθη ὅτι διὰ τῆς ἐπικρατήσεως φιλαδέλφου πνεύματος εἶναι δυνατὸν νὰ παρακαμφθῶσι καὶ τὰ δυσκολώτερα σημεῖα ἄνευ παραβιάσεως τῆς κανονικῆς γραμμῆς, θεωρουμένης πάντοτε ἀπὸ γενικωτέρας καὶ εὐρυτέρας ἀπόψεως, καὶ ὅτι διὰ τῆς συχνῆς ἐπικοινωνίας μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν θέλει δημιουργηθῇ τοιαύτη ψυχικὴ ἐπαφή, ὥστε οἱ συνομιλοῦντες καὶ συζητοῦντες πρὸς ἀλλήλους ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ νὰ ἐνδιαφέρωνται πρωτίστως διὰ τὸ γενικὸν καλὸν τῆς καθόλου Ὀρθοδοξίας. Ἐξ ἀποφάσεως Συνοδικῆς ἡ Α. Θ. Παναγιότης διὰ Γράμματος Αὐτῆς ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Α. Μακαριότητα τὸν Πατριάρχην Σερβίας κ. Βαρνάβαν διὰ τὴν ὡς ἄνω λαμπρὰν φιλοξενίαν καὶ τὰς ἐκδηλώσεις τιμῆς καὶ ἀγάπης.

Η ΓΙΟΥΓΟΣΛΑΒΙΚΗ ΠΡΕΣΒΕΙΑ

Τὴν Κυριακὴν 1ην Φεβρουρίου τὴν 16.30′ ὥραν ἡ Α. Θ. Παναγιότης, συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Λαοδικείας κ. Δωροθέου καὶ παρακολουθουμένη ὑπὸ τῆς τακτικῆς Πατριαρχικῆς Ἀκολουθίας, ἀνταπέδωκε τὴν Ἐπίσκεψιν εἰς τὸν ἐνταῦθα Πρέσβυν τῆς Γιουγοσλαβίας κ. **Lioub Neschitch.**

Τὰ τῆς ὑποδοχῆς διωργανώθησαν μὲ ἐξαιρετικὴν μεγαλοπρέπειαν. Συνεκεντρώθησαν εἰς τὸ λαμπρὸν Μέγαρον τῆς Πρεσβείας ἅπαντα τὰ Μέλη τῆς ἐνταῦθα Διπλωματικῆς Ἀποστολῆς τῆς Γιουγοσλαβίας, ὡς καὶ πάντα τὰ Μέλη τῆς Οἰκογε-

νείας τοῦ κ. Πρέσβεως, μετ' ἐκδηλώσεων βαθυτάτων αἰσθημάτων εὐλαβείας καὶ σεβασμοῦ.

Σχετικὴν ἀνακοίνωσιν ἔκαμεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης πρὸς τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον πρὸς γνῶσιν αὐτῆς.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΙΜΒΡΟΥ

Τὴν 28 παρόντος μηνὸς Φεβρουαρίου ἀνεχώρησεν ἐπιστρέφων εἰς τὴν Ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἴμβρου κ. Ἰάκωβος.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΣΗΛΥΒΡΙΑΣ

Ἀπὸ καιροῦ οἰκουρεῖ ἀδιαθετῶν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σηλυβρίας κ. Εὐγένιος. Ἐπανειλημμένως ἡ Α. Θ. Παναγιότης καὶ ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἐξεδήλωσαν τὴν συμπάθειαν αὐτῶν καὶ ηὐχήθησαν τῇ Α. Σεβασμιότητι ταχεῖαν τὴν ἀνάρρωσιν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Τὴν 25 Φεβρουαρίου ἐλήφθη εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τηλεγράφημα τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Ἀθηναγόρα ἐκ Νέας Ὑόρκης, ἀφιχθέντος αἰσίως εἰς Ἀμερικὴν καὶ γενομένου δεκτοῦ ἐνθουσιωδῶς ὑπὸ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ, τοῦ ὁποίου ὑποβάλλει τὰ εὐλαβῆ πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον αἰσθήματα στοργῆς καὶ εὐλαβείας καὶ ἐπικαλεῖται ἐφ' ἑαυτοῦ καὶ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ τὰς εὐχὰς τῆς Ἐκκλησίας. Εἰς ἀπάντησιν ἐξεφράσθη αὐτῷ τηλεγραφικῶς ἡ χαρὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἀφίξει τῆς Α. Σεβασμιότητος καὶ διαβιβάσθησαν αἱ εὐλογίαι αὐτῆς πρὸς κραταίωσιν καὶ ἐνίσχυσιν τῆς θείᾳ χάριτι εἰρηνευσάσης καὶ ἀναδιοργανωθείσης Ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς.

ΑΣΘΕΝΕΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΑΝΤΟΥΑΡΙΑΣ

Διὰ Γράμματος αὐτοῦ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Θυατείρων κ. Γερμανὸς γνωρίζει τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας Κόσμο Λάγκ λόγῳ ὑπερκοπώσεως προσεβλήθη ἐκ βαρείας νευραλγίας, δι' ἣν καὶ συνεστήθη αὐτῷ ἀπόλυτος ἀνάπαυσις ἐπὶ τρίμηνον. Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον μετὰ λύπης ἐπληροφορήθη τὴν ἀσθένειαν τῆς Α. Σεβασμιότητος. Ἐνεκρίθη δὲ συνοδικῶς ὅπως διὰ Πατριαρχικοῦ Γράμματος διαβιβασθῶσιν αὐτῷ αἱ εὐχαὶ τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῆς ταχείας ἀναρρώσεως αὐτῆς.

ΘΑΝΑΤΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΧΙΟΥ

Τὴν Κυριακὴν 8 Φεβρουαρίου ἀπέθανεν ἐκ συμφορήσεως ὁ γηραιὸς Μητροπολίτης Χίου κ. Ἱερώνυμος εἰς ἡλικίαν 71 ἐτῶν. Ὁ ἀείμνηστος ἐγεννήθη ἐν Χίῳ τῷ 1860. Προστασίᾳ τοῦ Μητροπολίτου Μαρωνείας Ἱερωνύμου Γοργίου, πρώτου ἐξαδέλφου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ οὗτινος τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον κληρικὸς γενόμενος προσέλαβεν, εἰσή-

χθη εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ Ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολήν, ἐξ ἧς ἀπεφοίτησε τὸ 1885. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐχειροτονήθη διάκονος ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Ἰωακεὶμ Δ'. Ἀκολούθως προσελήφθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Μητροπολίτου Ἱερωνύμου μετατεθέντος εἰς τὴν Μητρόπολιν Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης, παρ' ᾧ εἰργάσθη ἐπὶ διετίαν. Μεθ' ὃ ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ διωρίσθη Καθηγητὴς τῆς ἐν Φαναρίῳ λειτουργούσης τότε Ἱερατικῆς Σχολῆς. Ἀποποιηθεὶς τὴν θέσιν Καθηγητοῦ τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἐπανῆλθεν εἰς Πρέβεζαν, ὅπου διωρίσθη ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος μέχρι τοῦ 1890, τοῦ Μητροπολίτου Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης μετατεθέντος εἰς τὴν Μητρόπολιν Νικαίας. Τῷ 1892 προσελήφθη ὡς Πρωτοσύγκελλος ἐν Ραιδεστῷ ὑπὸ τοῦ τότε Μητροπολίτου Ἡρακλείας τοῦ μετέπειτα Πατριάρχου Γερμανοῦ τοῦ Ε' ὅστις καὶ τὸν ἐχειροτόνησε βοηθόν του Ἐπίσκοπον Εἰρηνουπόλεως. Μετὰ πενταετῆ παρ' αὐτῷ ὑπηρεσίαν προήχθη κατὰ Μάϊον τοῦ 1897 εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Καλλιουπόλεως ὑποκειμένην τότε τῷ Μητροπολίτῃ Ἡρακλείας καὶ ἀνακηρυχθεῖσαν τῷ 1901 εἰς Μητρόπολιν ἐπ' αὐτοῦ. Ἐκλήθη δὶς Συνοδικός, τῷ 1902 τὸ πρῶτον. Τῷ 1909 προὐβιβάσθη ὑπὸ Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' εἰς τὴν Μητρόπολιν Χίου τὴν ὁποίαν ἔκτοτε ἐποίμαινε λίαν εὐδοκίμως καὶ θεαρέστως.

Ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Χίου Ἱερώνυμος ὑπῆρξεν Ἱεράρχης ἐπίλεκτος, δραστήριος, ἱκανός, νοήμων, γνήσιος πνευματικὸς πατήρ, ζηλωτὴς καὶ θερμουργὸς ἐν πᾶσιν.

Μετὰ βαθυτάτης θλίψεως ἡ Α. Θ. Παναγιότης καὶ ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἔλαβον γνῶσιν τοῦ θανάτου τῆς Α. Σεβασμιότητος καὶ ηὐχήθησαν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς αὐτῆς.

Τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Χίου Ἱερωνύμου εἴη αἰωνία ἡ μνήμη.

ΕΚΛΟΓΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΧΙΟΥ

Μητροπολίτης Χίου ἐξελέγη ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως κ. Πολύκαρπος, ἔγκριτος Ἱεράρχης ἀπολαύων μεγάλου σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης. Τὸ γεγονὸς ἐχαιρετίσθη μὲ βαθεῖαν χαράν.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΔΩΔΩΝΗΣ

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομος ἀνήγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ὁ βοηθὸς τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἰωαννίνων Ἐπίσκοπος Δωδώνης κ. Δημήτριος προαχθεὶς ἐξελέγη Μητροπολίτης Λευκάδος καὶ Ἰθάκης. Ἡ Α. Σεβασμιότης διακρίνεται διὰ τὸν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀκραιφνῆ Αὐτῆς ζῆλον.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Διὰ Πατριαρχικοῦ Γράμματος ἐξεφράσθησαν τὰ συγχαρητήρια καὶ αἱ εὐχαὶ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν πρό τινος ἑορτάσαντα τὸ Ἰωβιλαῖον τῆς Ἐπιστημονικῆς αὐτοῦ δράσεως καὶ μετὰ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας συνδεόμενον Διευθυντὴν τοῦ Ἀστεροσκοπείου Ἀθηνῶν κ. Δημήτριον Αἰγινήτην.

Ὁ κ. Δημ. Αἰγινήτης συνέβαλε τὰ μέγιστα εἰς τὴν διόρθωσιν τοῦ Ἰουλιανοῦ Ἡμερολογίου· κατέχει δὲ τὸ ἡμερολογιακὸν ζήτημα ὄχι μόνον ἀπὸ ἐπιστημονικῆς, ἀλλὰ καὶ ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἱστορικῆς ἀπόψεως, ἀποτελῶν **διεθνῆ αὐθεντίαν.** Εἰς αὐτὸν ἀπέβλεψεν ἡ Ἐκκλησία ὅταν κατὰ τὸ Πανορθόδοξον Συνέδριον ἐδέησε νὰ συνταχθῇ τὸ νέον Πασχάλιον τῆς ὅλης Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Εἰς τὸ ἐν Ρώμῃ, κατὰ Μάϊον τοῦ 1922, συνελθὸν Συνέδριον πρὸς μεταρρύθμισιν τοῦ Ἡμερολογίου, τὸ Ὑπόμνημα τοῦ Ἀντιπροσώπου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐχαρακτηρίσθη ὡς **σπουδαῖον·** αἱ ἐν αὐτῷ προτάσεις ἀπετέλεσαν τὴν βάσιν τῶν συζητήσεων καὶ ἀποφάσεων τοῦ Συνεδρίου ἐκείνου. Ἐν τῇ Κοινωνίᾳ τῶν Ἐθνῶν, κατόπιν προτάσεως τοῦ κ. Αἰγινήτου πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν τῶν Παρισίων συνεστήθη πρὸς μεταρρύθμισιν τοῦ Ἡμερολογίου Ἐπιτροπή, ἐν ᾗ ἀντιπροσωπεύονται ὅλαι αἱ Χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι. Ἀντιπροσωπεύων τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ ταύτῃ ὁ κ. Δ. Αἰγινήτης ὡρίσθη ὡς εἰσηγητὴς τοῦ ὅλου ζητήματος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου διεξήγαγε μετὰ κύρους τὴν ὅλην συζήτησιν. Μετὰ τοιαύτης σοφίας καὶ λεπτότητος διεξήγαγε τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ ἐντολήν, ὥστε νὰ συμφωνήσωσιν αἱ διάφοροι Ἐκκλησίαι, ἡ δὲ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν νὰ ἀπευθύνῃ πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον θερμὰς εὐχαριστίας, διότι ὡς Ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἐν λόγῳ Ἐπιτροπὴν τὸν κ. Δ. Αἰγινήτην. Ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν διὰ τὴν ἰδιαιτέραν αὐτῆς πρὸς τὸν κ. Δημ. Αἰγινήτην ἐκτίμησιν διώρισεν αὐτὸν μέλος τῆς μονίμου Ἐπιτροπῆς αὐτῆς ἐπὶ τοῦ Ἡμερολογίου. Τὸ δὲ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον διὰ τὰς σπουδαίας πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ὑπηρεσίας τοῦ διακεκριμένου Ἐπιστήμονος κατέταξεν αὐτὸν μεταξὺ τῶν ἀνωτάτων αὐτοῦ Ὀφφικιάλων.

Ὁ κ. Δ. Αἰγινήτης εἶναι καὶ μία ἐξέχουσα θρησκευτικὴ Προσωπικότης. Τὰ ἐκ τῆς θετικῆς Ἐπιστήμης αὐτοῦ φιλοσοφικὰ πορίσματα **περὶ ὑπάρξεως ἀνωτέρας δημιουργικῆς δυνάμεως,** τὰ ὁποῖα καὶ διὰ συγγραφῶν καὶ δι' ἀνακοινώσεων ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ διετύπωσεν, ἐνίσχυσαν τὴν πίστιν πολλῶν κλονισθέντων.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΑΙ ΧΟΡΟΣΤΑΣΙΑΙ

Τὴν Ἑορτὴν τῆς Ὑπαπαντῆς ὡς καὶ ἑκάστην Κυριακὴν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ μετὰ τῶν Σεβασμιωτάτων Συνοδικῶν Μητροπολιτῶν.

Εἰς τὸν Ἑσπερινὸν καὶ τὴν Λειτουργίαν τοῦ Σαββάτου τῶν Ψυχῶν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Παρεκκλησίῳ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, καὶ ἀνέγνωσε τὴν νενομισμένην Ἐξιλαστήριον Δέησιν. Ἐν δὲ τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἐλειτούργησεν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μύρων κ. Πολύκαρπος.

ΟΙ ΤΑΦΟΙ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ

Προνοίᾳ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ ἐπιμελείᾳ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Σάρδεων κ. Γερμανοῦ καὶ Μύρων κ. Πολυκάρπου ἀνεγείρονται οἱ Τάφοι τῶν ἀοιδίμων Πατριαρχῶν Ἀνθίμου τοῦ Ζ΄, Γρηγορίου τοῦ Ζ΄ καὶ Βασιλείου τοῦ Γ΄. Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος κατήρτισεν Ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν ὡς ἄνω δύο Μητροπολιτῶν

καὶ τοῦ κ. Γ. Δζαζοπούλου ἵνα ἐπιμεληθῇ τὴν ἐξωραΐσιν καὶ μελέτην τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριαρχικῶν καὶ Ἀρχιερατικῶν Τάφων.

ΕΟΡΤΑΙ

Τὸν Παναγιώτατον Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας κ. Μελέτιον ἐπὶ τοῖς Ὀνοματηρίοις αὐτοῦ ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη τηλεγραφικῶς. Εἰς ἀπάντησιν δὲ ἔλαβεν Αὕτη θερμὸν εὐχαριστήριον Τηλεγράφημα.

Τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Χριστουπόλεως κ. Μελέτιον καὶ Μύρων κ. Πολύκαρπον ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ αὐτῶν ἑορτῇ ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπεσκέφθη αὐτοπροσώπως.

Τὸν ἑορτάσαντα Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Σιναίου κ. Πορφύριον συνεχάρη ἡ Α. Θ. Παναγιότης τηλεγραφικῶς.

Ὡσαύτως συνεχάρη καὶ τοὺς ἑορτάσαντας Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Χίου κ. Πολύκαρπον, Κίτρους κ. Παρθένιον καὶ Βερροίας κ. Πολύκαρπον.

ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Ὁ Ἐπίσκοπος Χάρισμπουργκ Ἰάκωβος Δάρλιγκτων.

Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ἐπισκοπιανῆς Ἐκκλησίας Ἐπισκόπου Χάρισμπουργκ Ἰακώβου Δάρλιγκτον, φίλου θερμοῦ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἡ Α. Θ. Παναγιότης διὰ Πατριαρχικοῦ Γράμματος ἀπὸ 27 παρελθόντος μηνὸς Σεπτεμβρίου καὶ ὑπ᾽ ἀριθμὸν Πρωτ. 1981, ἀνέθεσεν ἐξ ἀποφάσεως Συνοδικῆς τῷ ἐν Ἀμερικῇ Πατριαρχικῷ Ἐξάρχῳ Σεβασμιωτάτῳ Μητροπολίτῃ Κορινθίας κ. Δαμασκηνῷ ἵνα προφρόνως διαβιβάσῃ τὰ συλλυπητήρια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἴς τε τὸ Προεδρεῖον τῆς Ἐπισκοπιανῆς Ἐκκλησίας Ἀμερικῆς καὶ εἰς τοὺς οἰκείους τοῦ ἀποθανόντος Ἐπισκόπου.

Ὁ Προεδρεύων Ἐπίσκοπος τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ἐπισκοπιανῆς Ἐκκλησίας Ἐπίσκοπος Ἰάκωβος Perry δι᾽ ἀπαντητικῆς αὐτοῦ Ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Πατριαρχικὸν Ἔξαρχον ἐκφράζει τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς Ἐπισκοπιανῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν ἐκδηλωθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου συμπάθειαν. Ὡσαύτως θερμὰς εὐχαριστίας ἐξέφρασε καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ ἀειμνήστου Ἐπισκόπου.